

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
2025 YILININ NİSAN AYINDA ÜLKEMİZDE GERÇEKLEŞEN ZİRAİ DON OLAYININ SONUÇLARININ ARAŞTIRILMASI,
ÜRETİCİLERİN VE TARIMSAL ÜRÜNLERİN UĞRADIĞI ZARARLARIN TESPİTİ VE GELECEKTE YAŞANABİLECEK
BENZER OLAYLARIN ETKİLERİNİN EN AZA İNDİRİLMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ
AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613)

TUTANAK DERGİSİ

2'nci Toplantı
28 Mayıs 2025 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Adem Korkmaz'ın, Komisyonun çalışma takvimine, bugünkü gündemine, yapılacak toplantılara ve planlanan saha çalışmalarına ilişkin açıklaması

III.- SUNUMLAR

1.- Tarım ve Orman Bakanlığı Tarım Sigortaları ve Doğal Afetler Daire Başkanı Kamil Özdemir'in, 2025 yılının Nisan ayında gerçekleşen zirai don olayı ile afet öncesinde ve sonrasında Bakanlığın gerçekleştirdiği faaliyetler hakkında sunumu

2.- Tarım Sigortaları Havuz İşletmesi Anonim Şirketi (TARSİM) Genel Müdürü Bekir Engürülü'nün, tarım sigortaları havuzu sistemi, 2025 yılının Nisan ayında gerçekleşen zirai don olayının oluşturduğu hasar, don risk bölgeleri, don teminat değerlendirme metodolojisi, fiyatların nasıl belirlendiği, TARSİM'in 2025 yılında yaptıkları ve 2026 yılı için çalışmaları hakkında sunumu

3.- Türkiye Ziraat Odaları Birliği Teknik Hizmetler Kurulu Başkan Vekili Mevlüt Gümüş'ün, 2025 yılının Şubat, Mart ve Nisan aylarında yaşanan don felaketleri, saha gözlemleri ve tespitleri hakkında sunumu

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

1.- Tarım ve Orman Bakanlığı Tarım Sigortaları ve Doğal Afetler Daire Başkanı Kamil Özdemir ile Tarım Sigortaları Havuz İşletmesi Anonim Şirketi Genel Müdürü Bekir Engürülü tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşme

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
2025 YILININ NİSAN AYINDA ÜLKEMİZDE GERÇEKLEŞEN ZİRAİ DON OLAYININ SONUÇLARININ ARAŞTIRILMASI,
ÜRETİCİLERİN VE TARIMSAL ÜRÜNLERİN UĞRADIĞI ZARARLARIN TESPİTİ VE GELECEKTE YAŞANABİLECEK
BENZER OLAYLARIN ETKİLERİNİN EN AZA İNDİRİLMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ
AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613)

-----0-----

2'nci Toplantı
28 Mayıs 2025 Çarşamba

-----0-----

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

2025 Yılıının Nisan Ayında Ülkemizde Gerçekleşen Zirai Don Olayının Sonuçlarının Araştırılması, Üreticilerin ve Tarımsal Ürünlerin Uğradığı Zararların Tespiti ve Gelecekte Yaşanabilecek Benzer Olayların Etkilerinin En Aza İndirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 15.06'da açıldı.

Komisyon Başkanı Adem Korkmaz, Komisyonun çalışma takvimine, bugünkü gündemine, yapılacak toplantılara ve planlanan saha çalışmalarına ilişkin açıklama yaptı.

Tarım ve Orman Bakanlığı Tarım Sigortaları ve Doğal Afetler Daire Başkanı Kamil Özdemir tarafından, 2025 yılının Nisan ayında gerçekleşen zirai don olayı ile afet öncesinde ve sonrasında Bakanlığın gerçekleştirdiği faaliyetler,

Tarım Sigortaları Havuz İşletmesi Anonim Şirketi (TARSİM) Genel Müdürü Bekir Engürülü tarafından, tarım sigortaları havuzu sistemi, 2025 yılının Nisan ayında gerçekleşen zirai don olayının oluşturduğu hasar, don risk bölgeleri, don teminat değerlendirme metodolojisi, fiyatların nasıl belirlendiği, TARSİM'in 2025 yılında yaptıkları ve 2026 yılı için çalışmaları,

Türkiye Ziraat Odaları Birliği Teknik Hizmetler Kurulu Başkan Vekili Mevlüt Gümüş tarafından, 2025 yılının Şubat, Mart ve Nisan aylarında yaşanan don felaketleri, saha gözlemleri ve tespitleri, Hakkında sunum yapıldı.

Tarım ve Orman Bakanlığı Tarım Sigortaları ve Doğal Afetler Daire Başkanı Kamil Özdemir ile Tarım Sigortaları Havuz İşletmesi Anonim Şirketi Genel Müdürü Bekir Engürülü tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, toplantıya saat 18.06'da son verildi.

28 Mayıs 2025 Çarşamba
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 15.06
BAŞKAN: Adem Korkmaz (Burdur)
BAŞKAN VEKİLİ: Bülent TÜFENKÇİ (Malatya)
SÖZCÜ: Nilgün ÖK (Denizli)
KÂTİP: Mehmet Celal FENDOĞLU (Malatya)
----- 0 -----

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Çok kıymetli basın mensupları, Değerli Komisyon üyelerimiz ve Kıymetli Divanımız; zirai don olayının sonuçlarının araştırılması, üreticilerin ve tarımsal ürünlerin uğradığı zararların tespiti ve gelecekte yaşanacak benzer olayların etkilerinin en aza indirilmesi için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisimizce kurulan Araştırma Komisyonumuzun 2'nci Toplantısına hoş geldiniz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Adem Korkmaz'ın, Komisyonun çalışma takvimine, bugünkü gündemine, yapılacak toplantılara ve planlanan saha çalışmalarına ilişkin açıklaması

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Komisyon çalışma takvimimiz son yaptığımız toplantıda netleşmişti. Bu haftaki ilk toplantımızı kurum ve kuruluşlarımızın, özellikle Tarım ve Orman Bakanlığı Tarım Reformu Genel Müdürlüğü ile Tarım Sigortaları Genel Müdürlüğü (TARSİM) sunumlarından ve Türkiye Ziraat Odaları Birliğimizin de Türkiye'deki odaları marifetiyle almış olduğu bilgilerin sunumundan oluşan bir bilgilendirmeye yapacağız. Bu hafta sonu da Malatya'dan başlayarak Adıyaman, Maraş, Adana, Mersin, sonra Niğde ve Kayseri bölgelerinde saha incelemeleri yaparak, gelecek hafta bugün de yine Komisyonumuzda bu ilk ziyaretlerden edinmiş olduğumuz gözlemlere dayalı bir ön rapor hazırlayarak bunu Başkanlığımıza takdim edeceğiz. Bayram öncesindeki çalışmalarımızla da Bakanlığımızın belki bayramdan sonraki yapacağı çalışmalara ve Cumhurbaşkanlığıımıza sunacağımız -bilgi anlamında da- ilk çalışmamızı gerçekleştirmiş olacağız. Bayramdan sonraki çalışmalarda da yine saha ziyaretlerimiz ve kurum bilgilendirme çalışmalarımızla gerek akademisyenlerin gerekse sivil toplum örgütlerinin bu konulardaki bilgilendirmelerini dinleyerek çalışmalarımıza devam edeceğiz. Bugün dediğim gibi, Tarım Reformu Genel Müdürlüğü ve Tarım Sigortaları Genel Müdürlüğümüzün ve Türkiye Ziraat Odalarımızın çalışmalarını, bilgilendirmelerini hep beraber dinleyeceğiz. Bugünkü çalışmamız bu şekilde gerçekleşecek.

Evet, ilk sunumu sanırım Tarım Reformu Genel Müdürlüğü yapacak.

Sayın Başkanım, mümkün olduğunca ana özet yaparsak, yirmi dakika gibi bir zamanda bilgilendirmeyi yaparsak, Komisyon üyelerimizin soruları da olacaktır, bu çerçevede süreci yönetmiş olalım.

Buyurun.

III.- SUNUMLAR

1.- Tarım ve Orman Bakanlığı Tarım Sigortaları ve Doğal Afetler Daire Başkanı Kamil Özdemir'in, 2025 yılının Nisan ayında gerçekleşen zirai don olayı ile afet öncesinde ve sonrasında Bakanlığın gerçekleştirdiği faaliyetler hakkında sunumu

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Değerli Başkanım, Divan üyelerim, Değerli Komisyon üyesi milletvekillerim, basın mensupları, hanımefendiler, beyefendiler; hepinizi Bakanlığım, Genel Müdürlüğüm ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum.

Malumunuz olduğu üzere, ülkemiz, iklim değişikliğinin etkilerine bağlı olarak Akdeniz iklim kuşağında bulunması hasebiyle özellikle tarım alanlarını etkileyen birtakım doğal afetlerle üreticilerimiz karşı karşıya kalmaktadır. Bakanlığımız, hem bu etkilerinin azaltılması hem doğal afetlerin takip edilmesi ve doğal afetlerin meydana gelmesinden sonra yapılacak iş ve işlemlerle ilgili çok hızlı bir şekilde sahada aksiyon almaktadır. Özellikle...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sayın Genel Müdürüm, öncelikle şunu ifade etmekte fayda var: Türkiye Cumhuriyeti'nin sınırları sadece Akdeniz iklim kuşağında olan bölgeler değil.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Evet.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Şu anda İç Anadolu Bölgesi'ne baktığınız zaman karasal iklimin olduğu bölgelerde de sorun var. Daha başlarken teşhisi doğru koymamız gerekiyor. Sadece "Akdeniz iklimi" dersiniz bu iş yanlışla gider, haberiniz olsun.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Haklısınız.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Çünkü oradan bakarsak, cümleyi doğru kuralım, düğmeyi doğru iliklememiz gerekiyor. Mesela Malatya, Çorum, Amasya Akdeniz iklimi değil. Akdeniz iklimi bölgesi aşağı ki bölge biliyorsunuz; Mersin'den tutarsınız Çukurova Bölgesi'ni koyabilirsiniz ama İç Anadolu'ya geldiğiniz zaman, İç Anadolu Bölgesi... Teşhisi doğru koyma anlamında, düzeltme anlamında bunu düzeltirsek iyi olur.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Sayın Vekilim, haklısınız. Ben teknik ve bilimsel olarak lokal bir bölgeye sıkıştırma açısından değil de iklim değişikliğinin etkilerinin Türkiye üzerindeki hem karasal hem Karadeniz hem Doğu Anadolu hem Güneydoğu Anadolu hem de İç Anadolu bölgelerine etkisinin tam başlangıcı olarak hangi noktadan kaynaklandığını vurgulamak açısından genel bir ifade kullanmıştım. O yüzden haklısınız yani aslında görüşlerimizde hemfikiriz, sorun yok.

Müsaadenizle devam edebilir miyim?

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Buyurun.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR -

Özellikle, don afetinin yaşandığı yıllar açısından geçmiş yıllara baktığımız zaman 2014 yılında yine, mart ayı sonu ve nisan ayının başlangıcında sıcaklıklarda ani bir düşüş olduğunu ve bunun da yine tarımsal üretime etkisi olduğunu görüyoruz. O yıllarda, tabii, biraz hububat alanlarımız, ve sebze alanlarımız yoğunlukta idi. Yine, tabloya baktığımız zaman, 2025 yılında, özellikle eksi 17, eksi 18 derecelere kadar düştüğünü görüyoruz. Özellikle nisan ayının 9-10-11-12-13 Nisan tarihleri arasında. Yıllar itibarıyla 2014'ten bugüne kadar zirai don olaylarının tarımsal üretime etkisine baktığımız zaman, 2014 yılında ve 2025 yılında çok büyük bir etki ettiğini görüyoruz. 2025 yılında, özellikle meyve grubunda çok geniş alanlara yaygın bir şekilde meydana gelen don afeti meyve ürün gruplarında büyük etkilenmelere neden olmuştur. Tabii, bu son otuz yılın en şiddetli don olayının kaydedilmiş olması, Meteoroloji Genel Müdürlüğünde kaydedilmiş olması... Özellikle 65 ilimiz olmak üzere 34 ilimizde yoğun olarak gerçekleştiğini ilk dolu hadisesinin meydana geldiği ilk günlerde hemen belirledik ve özellikle meyve gruplarında, en çok 16 meyve grubunun da bu don etkisinden fazla olarak etkilendiğini görmüş oluyoruz. Bunların ilk etapta ilk ön tespitlerini, hem il, ilçe müdürlüklerimiz hem TARSİM ekiplerimizle hızlı bir şekilde tespitlerini, ön tespitlerini tamamlanmış bulunuyoruz.

Tabii, biz, bu don etkisi olmadan önce, don etkisi, don olayı yaşanmadan önce geçmiş tecrübelerimiz, geçmiş zamanlardaki çalışmalarımız ışığı altında tabii ki Türkiye'de meydana gelen tüm doğal afetleri takip ettiğimiz gibi, don olaylarını da çok yakından takip ediyoruz ve bunla ilgili Meteorolojiden aldığımız verilerle birtakım önleyici çalışmalar yapmaya başladık. Özellikle saha buluşmaları, cuma buluşmaları kapsamında üreticilerimizle gerek TARSİM yaptırımları konusunda gerekse zirai olaylarda alınması gereken tedbirler konusunda birtakım toplantılar gerçekleştirdik. TARSİM olarak da yine bölge müdürlüklerimizle Genel Müdürlüğümüz ve Bakanlığımız ortak iş birliği hâlinde birtakım toplantılar, köy ziyaretleri, sivil toplum kuruluşu ziyaretleri, acente ziyaretleri, ziraat odaları ziyaretleri gerçekleştirdik. Bunlar 2025 yılı don hadisesinden önceki rakamlar. Bunları tabii yıllar itibarıyla daha fazla olarak sürdürmekteyiz, hâlâ da sürdürmekteyiz. Tabii, don olayından önce, don olayları olmadan önce Bakanlığımızın don olaylarını önleyici birtakım tedbirler alması açısından teşvikleri oluyor. Özellikle kırsal kalkınma yatırımları kapsamında bu don önleyici tedbirleri alan üreticilerimize yüzde 50 hibe oranında destek vermekteyiz. Devlet destekli tarım sigortalarında ise don olayında devlet prim desteğinin yüzde 67'sini devlet prim desteği olarak sağlamaktayız. Ayrıca, yine, bu üreticilerimize birtakım indirimler sağlıyoruz; genç çiftçi, kadın çiftçi indirimleri gibi fakat bunun yanında ilave olarak yine don önleyici sisleme, pervane ve diğer unsurları kullanan üreticilerimize de yine yüzde 25 ila 35 arasında birtakım devlet desteği priminde indirimler sağlıyoruz. Hatta 2017 yılından günümüze kadar 1,5 milyarlık bir prim indirimi sağlamış olduk. Meteorolojik alarm ve uyarıcılarla da SMS'lerle bilgilendirmelerle de yine üreticilerimize mesajlar gönderiyoruz. Yine, bu don olayında da yoğun bir şekilde tanıtım faaliyetlerimizi sürdürdük; SMS yoluyla, görsel basın yoluyla üreticilerimize don olayının yaşanacağıyla ilgili, geniş çaplı bir don olayının yaşanacağıyla ilgili çeşitli bilgilendirme çalışmaları yaptık. Ondan önce de, don olayından önce de ve don olayının yaşandığı dönemde de Tarım Bakanlığımızın taşra teşkilatındaki teknik elemanlar gece gündüz üreticilerimizin yanında olmuş, onların alacağı tedbirler veya uygulayacağı yöntemlerle ilgili de yine destek vermişlerdir. TARSİM eksperlerimiz, bölge müdürlerimiz ve bizler de yine don olayı hadisesi meydana gelmeden önce ziyaretlerimizde bulunmuş, üreticilerimize bilgilendirme çalışmaları yapmışızdır. Burada gördüğünüz, bir önceki fotoğraf da Karadeniz'de, Malatya'da, Siirt'te gece don olayının yaşandığı bu tarihlerde, 9-10-11-12 Nisan tarihlerinde yapmış olduğumuz incelemeler, gözlemler, saha ziyaretleri. Ortadaki fotoğraf aslında video, bizim TARSİM "dronu"yla çekilmiş bir videodur, Malatya Ovası'nda yaşanan olay. Yine aynı şekilde, tarım ilçe müdürlüklerimizce don olayının etkilerini azaltmak için sisleme gibi birtakım teknik tedbirler alacak şekilde üreticilerimizin yanında olmuşuzdur. Daha sonra, don hadisesi meydana geldikten sonra yine üreticilerimize tarım ilçe müdürlüklerimizce, TARSİM bölge müdürlüklerimiz ve eksperlerimizce yapılan çalışmalarla ilgili ve yapılacak çalışmalarla ilgili bilgilendirme toplantıları yapılmıştır.

Tabii, don hadisesinin olayı şöyledir Değerli Başkanım ve Divan üyesi ve Komisyon üyelerim: Don olayının etkileri birdenbire ortaya çıkmamaktadır. Don olayı meydana geldikten sonra ürünlerde, tabii, belli bir zaman geçmesi ve hava şartlarındaki belli değişimlerle beraber biz hasar tespit süreçlerine başlayabiliyoruz ki manzarayı ve hasarın boyutunu net görebilelim diye. Hızlıca, o tarihlerde, nisan ayının ilk don hadisesi meydana gelmesiyle beraber hemen Bakanlığımız ve TARSİM ekiplerimiz hasar tespit çalışmalarlarıyla ilgili doğru ve hızlı bir şekilde aksiyon alabilmemiz için bir takvim oluşturduk. Bu takvim sorunsuz ve sıkıntısız işlemektedir. TARSİM ekiplerimiz geçici hasar tespitlerini, fındıkta kesin hasar tespitlerini tamamlanmış bulunmaktadır. İl, ilçe müdürlüklerimiz de parsel bazındaki çalışmalarını bu ayın sonuna kadar, 30 Mayıs'a kadar tamamlayacaklardır. Veri girişlerini düzgün ve hızlı bir şekilde yapıyorlar. Biz sürekli uzaktan kontrolle sahada çalışmaları görüyoruz ve hızlandırıyoruz. Takdir edersiniz ki büyük bir alanı etkiledi ve hata olmaması, üreticilerimizin kafalarında herhangi soru işareti kalmaması açısından doğru, tarafsız, hızlı bir şekilde hasar tespitlerimizi tamamlamış olacağız.

Yine, bu son slayta baktığımız zaman da hasar tespit süreçleri bittikten sonra tabii en önemli konulardan bir tanesi de önümüzdeki yıldaki verim kayıplarının, ağaçlarda meydana gelecek önümüzdeki yıldaki verim kayıplarının da yaşanmaması ve birtakım tedbirler alabilmemiz için uzman ekiplerimiz yoğun bakım çalışmaları dediğimiz üreticilerimizin işte budamadır, ilaçlamadır, gübrelemedir veya diğer kültürel ve teknik işlemleri için sürekli sahadalar, bilgilendirme çalışmaları yapıyorlar. İnşallah önümüzdeki yılda bu donun etkisi sonucu yaşanan verim kayıplarını en aza indirmekle ilgili başarılı olunacaktır.

Tabii, sigortacılık konusunda da don hadisesi yaşanmasından sonra hepimiz, Sayın Bakanımız da biliyorsunuz -sizler de sürekli sahadasınız- üreticilerimizden, sivil toplum kuruluşlarından, sahadan gelen bütün talepleri değerlendiriyoruz. Yeni sigortacılık modeliyle ilgili çalışmalarımız da başlamıştır Sayın Bakanımızın talimatı doğrultusunda. Yine Sayın Cumhurbaşkanımızın açıklamaları doğrultusunda il, ilçe müdürlüklerimizden gelen hasar tespit neticelerine göre de yine üreticilerimizin zararının tazmini konusunda çalışmalarımız da hızla sürmektedir.

Hepinize çok teşekkür ediyorum.

Arz ederim.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Başkanım, teşekkür ediyorum.

Soruları şimdi mi alalım, yoksa sunumlar bittikten sonra en son mu alalım? İsterseniz en son alalım.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Sunumlar bittikten sonra alırsak şöyle Sayın Başkanım, biz bir bütünü, 3 tane havuz yönetim kurulu üyesi var, ben de havuz yönetim kurulu üyesiyim, konuyu bir bütün hâlinde cevaplamış oluruz, daha verimli olur.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Tamam. O zaman TARSİM de sunumunu yapsın, Ziraat Odalarınınkini en son alalım.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Evet.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Başkanım, Ziraat Odalarından gelen arkadaşımız açısından da en son konuşmamız da daha iyi olur diye düşünüyorum takdir ederseniz.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Sayın Başkanım, bir şeyi unuttum; biz Mevlüt Bey, Bekir Bey ve ben TARSİM yönetim kurulu üyesiyiz, 3 yönetim kurulu üyesi de burada.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - İyi, bütün ekip burada yani.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Evet, buradayız.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Tamam o zaman.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Çok teşekkür ediyorum.

ADEM KORKMAZ (Burdur) - İkinci sunumumuzu alalım.

Bekir Engürülü Bey, Tarım Sigortaları Havuz İşletmesi Anonim Şirketi Genel Müdürü.

Bekir Bey, buyurun.

2.- Tarım Sigortaları Havuz İşletmesi Anonim Şirketi (TARSİM) Genel Müdürü Bekir Engürülü'nün, tarım sigortaları havuzu sistemi, 2025 yılının Nisan ayında gerçekleşen zirai don olayının oluşturduğu hasar, don risk bölgeleri, don teminat değerlendirme metodolojisi, fiyatların nasıl belirlendiği, TARSİM'in 2025 yılında yaptıkları ve 2026 yılı için çalışmaları hakkında sunumu

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Sayın Başkanım, çok kıymetli milletvekillerimiz; hepinizi TARSİM ve şahsım adına sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Ben bugün size meydana gelen don olayıyla alakalı genel bilgilendirme içerisinde bir de TARSİM'in bugüne kadarki yaptıklarıyla alakalı çok kısa bir bilgilendirme arz edeceğim. Ondan sonra da sorularınıza cevap vermeye çalışacağım.

Sunumun içeriğinde tarım sigortaları havuz sistemiyle alakalı bir kısa bilgilendirme, don hasarıyla alakalı 2025 yılındaki durumu arz edeceğim. Don risk bölgeleri, don teminat değerlendirme metodolojimiz ne, bununla alakalı bir teknik bilgi arz edeceğim size. Fiyatları nasıl belirliyoruz -sahada sizlere en çok gelen soru- bununla alakalı bilgi arz edeceğim. 2025 yılında yaptıklarımız ve 2026 yılı çalışmalarımız hakkında bilgi arz edeceğim.

Tabii, TARSİM'in özellikle yüce Meclisimizde 2005 yılında 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanunu'nun çıkmasıyla yapılanması başladı ve bu yapılanma içerisinde de üreticilerimizin uzun vadede gelir istikrarını sağlayabilmek için doğal afetlerden meydana gelecek kayıplarını karşılayacak bir mekanizmaya ihtiyaç duyulduğu için bu kanun çerçevesinde bir sigorta prensiplerine uygun olarak çalışan, kâr amacı gütmeyen -bunun altını çizmek istiyorum çünkü farklı görüşler, farklı açıklamalar oluyor. Bu sistemin kâr amacı yok; hiçbir sigorta şirketine, reasürans şirketine kâr aktarma amacıyla kurulmuş bir yapı değil ve kanunumuzda da yazıyor bu netçe- çiftçimizin ihtiyacını karşılayacak bir yapı. Çünkü bizler de uzun yıllar tarımla alakalı uğraştığımız için... Tarımda her şeyi planlayabilirsiniz sayın vekillerim, Sayın Başkanım işte çok iyi tohum kullandınız, sertifikalı tohum kullandınız, çok iyi gübre kullandınız, her türlü ilaçlamayı yaptınız ama sizin göz önüne almanız gereken bir de sizin dışınızdaki etken faktörler var, meteorolojik olaylar var. Bunları artık kontrol edebilme şansımız yok. Mesela bu don olayından sonra da hadiseler devam ediyor. En son dün hem Tokat'ta hem Amasya'da hem Çorum'da yoğun bir don oldu yani bunun artık bitme şansı yok. Bu artık bizim iklimde "yeni normal" diye adlandırdığımız yani bazıları "kriz" diyor ama kriz geçici süreçtir, bu artık iklimde yeni normal; bu normale göre biz ne yapmalıyız özelliği içerisinde yirmi sene önce düşünülmüş ve 2005 yılında çıkartılmış bir yapıdan bahsediyoruz. Eksiği vesairesi olabilir ama en azından çoğu ülkenin şu an bu yapısının olmadığını, Avrupa Birliğinde bu yapının sadece iki ülkede olduğunu da önemli bir özellik olarak belirtmek istiyorum ve dünyada da bu yapıyla alakalı inceleme isteyen çok ülke var. Bizim kanun çerçevesinde tabii bir şeyin yasal özelliği olması gerekiyor. Bu yasayla alakalı bir durumu da arz etmek isterim kanunun yapılışında görev alan bir bürokrat olarak o dönem içerisinde. 2005 yılında kanun çıktığında Türkiye Cumhuriyeti'nde özellikle Sigortacılık Kanunu 5684 henüz çıkmamıştı yani Tarım Sigortaları Kanunu, Borçlar Kanunu ve genel Ticaret Kanunu'na göre çıktı. Daha sonradan bizim Sigortacılık Kanunu'muz 2007 yılında çıktı. Bu yönüyle de tarım sigortacılığı açısından, bizim sigorta tekniğine uygunluk açısından önem arz ediyor. Biz bununla alakalı yönetmelikleri ve Cumhurbaşkanlığı kararımızı da her yıl çıkartmak suretiyle "Neyi kapsama alacağız, hangi ölçüde destek vereceğiz?" unsurlarını değerlendiriyoruz ve bununla alakalı da işlemleri yapıyoruz.

Bir havuz kuruldu, adı TARSİM, açılımı Tarım Sigortaları Merkezi demek ve bu Tarım Sigortaları Merkezi tamamen kamusal bir yapı içerisinde sigorta tekniğine göre çalıştırılan bir uygulama. Kamu niteliği içerisinde olması münasebetiyle bu havuzun ana kuruluş prensiplerinde nelerin sigortalanacağı, nasıl, hangi primler olacağı, hangi gelirler olacağı, zararları nasıl karşılayacağı, bunların her biri belirtilmiş oluyor. Temel mantık şu: Tekirdağ'daki üreticimizden küçük bir prim, Hakkâri'deki çiftçimizden küçük bir prim, Antalya'daki çiftçimizden küçük bir prim, Ordu'daki çiftçimizden küçük bir prim alacağız. Devlet buna güçlü bir destek verecek ve havuz mantığı içerisinde de sigortacılığı yöneteceğiz çünkü sigortacılığın ana temel prensibi büyük sayılar kanununa göredir yani ne kadar çok katılım olursa riski yönetebilmek o kadar kolay olur. Bu yüzden de Türkiye'nin tamamını bütüncül özellik içerisinde tek havuz modeliyle yönetmeye çalışıyoruz ve bu kanunumuzda da havuz sisteminde de sigorta şirketlerimizin rolü var. Böyle bir havuz niye kuruldu? Bununla alakalı da o dönemde Meclisimizde çok yoğun görüşmeler

oldu çünkü standart bir poliçe olması lazım, çiftçimizin konuyla alakalı kendisine verilen çok fazla bilgisi olmayabiliyor; bunun için, bu tür özellikleri engellemek bakımından tek tip poliçe, tek tip bütünsel, her bölgede aynı şartların uygulandığı, verimlilik ve ölçek ekonomisiyle -devletin işi içerisinde olmasından dolayı- bir yüksek güvence garantisi ve sürdürülebilirlik mantığı içerisinde sistemi yürütüyoruz. Bu sistemle artık Türkiye kriz yönetiminden risk yönetimine geçti. Eskiden Tarım Bakanlığı'nda çalışanlarımız bilir, 2090 sayılı Tabii Afetten Zarar Gören Çiftçilere Yardım Yapılması Hakkında Kanunu'muz vardı. Bu kanunda tüm mal varlığının yüzde 40'ı ve ötesinde zarar görenler bundan faydalanabiliyor idi. Bu tabii, insanların özellikle zarar görmesi değil de hayatını devam ettiremeyecek şekilde etkilennemeleri durumunda konulmuş bir kanundu. Orada da çok fazla bir destek alınamıyor idi, o yüzden de bu kanun, Sigortacılık Kanunu burada kriz yönetimini risk yönetimine geçirmede çok önemli bir özelliktir. Tabii, üreticilerimizi köyde tutabilmek; meydana gelen hasar oldu, ürün kaybı oldu, gelir kaybı oldu... Bu üreticiler nasıl köyde kalacak? Bu üreticilerin köyde kalabilmesi için onların giderlerini karşılayacak bir mekanizma olması, köyden kente göçü engellemesi bu kanunumuzun çok önemli özelliği. Bir de tabii riskleri tek tek sigorta şirketleriyle yönetebilmek mümkün değil çünkü sigorta şirketleri kâr amaçlı. Hâlbuki tarım sigorta sisteminde kâr etme imkânı yok. Bu yüzden mutlak suretle bu kanunun kurulmasıyla üreticilerin gelir kaybını karşılayacak bir mekanizmaya ve verimliliğin artmasına sebep oldu.

Yönetim kurulu, kamu diyorum, şu açıdan söylüyorum, 7 kişinin 4 kişisi kamu görevlisi hâlihazırda yani 2'si Tarım ve Orman Bakanlığımızdan, birisi şu an aramızda Kamil Bey, değerimiz de Doktor Osman Yıldız Bey, Tarım Reformu Genel Müdürümüz. 2'si Hazine Maliye Bakanlığı adına Sigortacılık Özel Emeklilik Düzenleme Denetleme Kurulundan, 1 kişi ziraat odalarından, 1 kişi sigorta birliğinden ve sigorta şirketlerini temsilen işletici şirketten de 1 kişi ben dâhil olmak üzere görev yapıyoruz. Ziraat odalarında da eski Genel Müdürümüz -BÜGEM Genel Müdürümüz- Mevlüt Bey bizimle beraber bu konuda çalışıyor. Şu an Türkiye'de bu sistem içerisinde 26 sigorta şirketinin tarım branşında lisansı var ve bu branşta lisans alanlar havuza dâhil olmak zorundalar. Bunlar sadece havuz poliçesi kesebilir ve satabilirler, kendi başlarına bir poliçe üretme ve kesip satma özellikleri yok. Bunlar sadece sistemin acenteleri pozisyonunda görev yapıyorlar. İş tamamen bir sigortacılık dedik, burada da çok kısa bir şey söylemek istiyorum. Üreticimiz sigorta şirketinin herhangi birine bu 26'sından -hiçbirinin birbirinden üstünlüğü yok- müracaat ediyor, acenteye müracaat ediyor, poliçesini kestirme talebiyle ama burada bir kayıtlılık esası var, bu kayıtlılık esası itibarıyla da Çiftçi Kayıt Sistemi'ne, Örtüaltı Kayıt Sistemi'ne, Su Ürünleri Kayıt Sistemi'ne, Hayvancılık Kayıt Sistemi'ne, Arıcılık Kayıt Sistemi'ne kayıt olma gerekliliği var. Yani kanunumuzun en önemli özelliği zaten 5488 sayılı Tarım Kanunu'muzun geçici 2'nci maddesi de bunu söylüyor, Entegre Kontrol İdare Sistemi'ne kadar, kuruluncaya kadar Çiftçi Kayıt Sistemi üzerinden destekler ödenir diyor. Onun için Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kaydolma özelliği var. Kaydını yaptırdı, herhangi bir sigorta şirketine, acentesine müracaat etti ve o kayıtlar üzerinden primi sigorta şirketine ödüyor, sigorta şirketi de havuza aktarıyor, TARSİM havuzuna. Devlet de prim desteği veriyor ve biz de reasürans yapmak suretiyle, yurt içi ve yurt dışında kendimizi güvence altına almak suretiyle bir sigortacılık faaliyeti yapıyoruz.

Neler sigorta kapsamında? Hızlıca, bunlar biliniyor ama bir üstünden geçme anlamında önemsiyoruz. Şu an hâlihazırda tarımsal üretimde bulunan tüm komponentler sigorta kapsamında; bitkisel ürünlerin tamamı kapsamda, ağaç fidan sigortası var ayrıca, köy bazlı verim sigortamız var kuraklık ve don riskinin kapsamında olduğu, gelir koruma var Avrupa'da hiç daha uygulanamayan, Türkiye'de başlamış olduğumuz, sera var, büyükbaş, küçükbaş hayvan hayatı, kümes hayvan hayatları, su ürünleri, arıcılık, yine dünyada hiç örneği olmayan bir de ipek böcekçiliği sigortamız da var. Bu sigortayı yaptırırken tamamen çiftçinin ihtiyacına göre, çiftçinin bakış açısına göre yaptırıyoruz. Burada teminatlar ayrı ayrı yani herkese aynı şeyi fiks olarak uygulamıyoruz; bir dolu paketimiz var, dolu, yangın, fırtına, hortum, heyelan, deprem gibi riskleri içeriyor. Onun haricinde ihtiyacınıza göre don riskini almak istiyorsanız don riskini alabiliyorsunuz veya onun haricindeki ürün sigortalarını yaptırabiliyoruz. Yine her bir üründe isteğe bağlı ve zorunlu sigorta komponentleri var.

Bizim en önemli özelliğimiz -Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim- ilk başlangıcında her şeyi kompleden içeriye almadık. 2005 yılından beri bu sistem içerisinde ben görev yapıyorum ve bu sistemi hep bir aktüeryadaki çalışmaların sonucuna göre yaptık ve adımlarımız mesafeli gitti. Burada bir anekdotu da anlatmak istiyorum müsaadenizle. Bizimle beraber 2005 yılında İtalya'da da tarım sigortaları sistemi kuruldu. İki yıl sonra İtalya'daki tarım sigorta sistemi yapıyı değiştirmek zorunda kaldı. Biz sigortacılık genel müdür yardımcısıyla beraber neden böyle bir şey oldu diye gittik. Oraya gittiğimiz zaman havuzun çok popülizm yaptığını; ilk baştan her şeyi, hesabı kitabı tam yapmadan her şeyi kapsama alacağız iddiasında oldukları için de sistemi sürdürmediklerini ve sistemin batmasına neden olduklarını öğrenmiş olduk. Biz bu açıdan her yaşanan olayla alakalı dersimizi çıkarıp çalışıp buna uygun yenilikleri açıyoruz. Örnek için söylemek istiyorum: Bundan üç sene önce yine narenciyede sıcak hava zararı oldu. Biz hemen Akdeniz Üniversitesinden hocalarımızla beraber mutlak suretle bir araştırma komisyonu kurduk ve bu bilimsel çalışmanın sonucunda da yapabileceğimiz uygulamalar içerisinde bunu kapsama aldık.

Şöyle sonuçlara baktığımız zaman bizim için en önemli özellik -özellikle dünya ülkeleriyle mukayese edildiği zaman- çoğu ülkede hasar olduğu yılın arkasında "volatilite" var yani yüksek, ondan sonra çok ciddi pik düşüşler oluyor. Bizde elhamdulillah hep artış var. Dolayısıyla da belli bir özellik içerisinde az veya çok poliçe sayımız artıyor, prim üretimimiz artıyor, sigortalı alanımız artıyor, sigortalı üretici sayımız artıyor, bu da önemli bir özellik, ödediğimiz hasar miktarı da buna bağlı olarak artıyor. Bunun yanında "Paralelinde ne kadar sigortalılık var?" diye sorduğunuzda da size bir kısa bilgi arz etmek istiyorum. Bakanlığın kayıt sistemlerine bağlı olarak, bizim referans olarak aldığımız arıcılıkta yüzde 35, büyükbaşta yüzde 41, küçükbaşta yüzde 27, kümeste yüzde 73, serada yüzde 28, tarla ürünlerinde 23,1 sigortalılık alanı olduğundan da bahsetmek istiyorum bu önemli özellik itibarıyla.

Yine yaşanan don hasarıyla alakalı da bilgileri arz etmek istiyorum. Sayın Başkanım, sayın vekillerim; biz ilk meydana gelen olayla beraber olayın en çok etkilendiği Malatya'ya gittik çünkü don zararından en çok etkilenen illerimizden biriydi. Daha sonra diğer tüm bölgelerimize gitmek suretiyle oradaki çiftçilerimizde meydana gelen hasarlarla alakalı raporlamayı yaptık. Buna bağlı özellik itibarıyla ön tespitlere yönelik 108 bin ihbar aldık ve 108 bin ihbarın ön tespitlerini bitirdik. Şimdi, tarım sigortalarında hasar tespiti iki kademeli oluyor efendim: Bunlardan birincisi ön tespit yani don oldu mu olmadı mı tespiti. İkincisi ise eğer ürün kaldıysa o ürünün son hasadından önce bakıyoruz. Biz bir de primi de o zaman alıyoruz. Bunu da çok önemli özellik olarak

belirtmek istiyorum. Biz peşin sigorta yapmıyoruz; çiftçimiz yüzde 15 peşin, yüzde 85'ini hasattan bir ay sonra ödüyor. Yani hasat etsin, satsın, ondan sonra bedelini ödesin özelliği içerisindeyiz. Tabii ki hasar ödemesi de bu şekilde süreç olarak devam ediyor. Yüzde 100 hasarları hemen ödüyoruz ama eğer ürün varsa ürünü takip edebilmek için sigorta sonlandırılmıyor, sigortanın hasat tarihine kadar beklemek gerekiyor. Bizim bu tespitlerimiz ön tespit, bu rakamlar değişken çünkü her gün, devamlı, özellik olarak... Kesimlere de başladık bu arada. 21 milyar liralık bir hasar olduğunu bu zirai donlar neticesinde, tabii bu zirai donun içerisinde şubat ve mart ayındaki donlarımızın da olduğunu, özellikle Akdeniz Bölgemizde ve Manisa, Ege Bölgemizde yaşanan mart ayındaki donların da olduğunu belirtmek istiyorum. Bunların 1,11 milyarını ödedik, 20 milyar liralık süreç de devam ediyor, hasar tespitlerinin kesimlerini bitirmeye bağlı olarak ödemeye devam edeceğiz.

En çok etkilenen ürünlere de baktığımız zaman... Burada özümü görüyoruz, en çok etkilenen ürün ön tespitlere göre. Yine söylediğim gibi bu rakamlar kesin rakamlar değil, kesin rakamlar hasar tespiti kesinleştiği zaman ortaya çıkacak rakamlar. Ama şu an buraya gelirken en azından ne yaptık, durum nedir ölçüsünde size bilgi arz edebilmek için. Üzümde 11 milyar, kayısıda 3 milyar, fındıkta 2,7 milyar, elmada 2,1 milyar, nektarında 913 milyon, şeftalide 552 milyon gibi bir hasar var. Bizim ödeme özelliği içerisinde olan ve bunların, ödediklerimizin haricindekilerdeki rakamların değişken olduğunu, değişebileceğini de yine bilgilerinize sunmak istiyorum.

Yine, illerimiz içerisinde de Manisa'dan başlamak üzere -bu ön tespitlere göre- Malatya, Ordu, Giresun, Mersin, Konya, Niğde, Karaman, Düzce, Kayseri, Adana şeklinde. Hasarlardaki ödeyeceğimiz miktarları, bu rakamları söyleyebiliyoruz ama bu rakamların dediğim gibi değişken olacağını da belirtmek istiyorum.

Burada en önemli özellik olarak -Sayın Başkanım, sayın vekillerim- sahada bana da -ben de devamlı arkadaşlarımla, çiftçilerimle yan yana toplantı yapıyorum- size de diyorlar ki: "TARSİM'in don prim fiyatı yüksek." Don prim fiyatı niye yüksek? İşte size bunun bir temel özelliğini burada göstermek istiyorum. Don prim yüksek değil aslında, sebebi şu: Lütfen bu tabloya şöyle bakınız, her 100 poliçeden, her yapılan 100 poliçeden kayısıda 81 tanesine her yıl hasar ödüyoruz. Ortalama son on altı yılın içerisindeki rakamı size arz ediyorum. Yine bademde yüzde 63'ü, erikte yüzde 56'sı, nektarında yüzde 47'si, armutta yüzde 47'si, şeftalide yüzde 45'i, elmada... Yani hasar görme olasılığı en yüksek olan yerleri üreticimiz sigorta yaptırıyor. En yüksek hasar olma olasılığına bağlı ödeme de yaptığımız zaman sigortacının temel mantığında hasar prim dengesi yükseliyor, hasar prim dengesinin yükselmesine bağlı olarak da prim fiyatının yükselmesi söz konusu oluyor. Çünkü TARSİM'in başka bir geliri yok; çiftçiden aldığı prim, devletten aldığı prim desteği var. Bunu ödeyebilmek için de bu demin söylediğim yaklaşık 21 milyar lira -ki şu an Avrupa ülkeleri dâhil olmak üzere bir sigorta şirketinin ödeyebileceği çok ciddi bir para- tek başına tek bir hasar özelliği içerisinde. Bunu da önemli bir özellik olarak sistemin gücünü ve bugüne kadarki biriktirdiklerini bugün kullanacağını belirtme anlamında söylüyorum. Tarım sigortalarında dünyada kabul edilen tekniği şu şekilde de size arz etmek istiyorum: Dört yıl sigorta olacak yani hesaplama buna göre yapılıyor, bir yıl biz ödeyeceğiz. Yani dört yıl prim alacağız, bir yıl hasar olacak, ödeyeceğiz ama şu tabloya baktığınız zaman yani 100 poliçenin 81'i her yıl hasar alır ise, eğer 63 tanesi bademde alır ise bu şunu gösteriyor bize: Çiftçi sadece hasar görme olasılığını -köy kökenli olanlar biliyor- nerede zarar olacağını biliyor, sadece onu yaptırıyor. Ha, şöyle bir vadi olduğunu düşünün lütfen, vadinin içerisinde radyasyon donu nerede olur? En çukur yerde olur çünkü oraya çöker hava, orayı yaptırıyor. Aynı parseli var başka yerde, onlara riskli sigorta yaptırmıyor. Bu, en önemli bizim handikabımız. İspanya ve diğer ülkelerde kendi riskine üreticinin ortak olması bakımından bu söylemiş olduğumuz parsellerin de sigortalatılması zorunlu aslında ama biz çiftçimizin bu alışkanlığını sağlaması için bugüne kadar bunu gündeme almadık. Bunu önemli özellik olarak arz etmek istiyorum. Yani burada bir para kazanılıyor, bir para bir yere aktarılıyor mantığı yok, bu bir kamu havuzu, Kamu Haznedarlığı Tebliği'yle yönetiliyor, parasının hareketi belli, nereye gideceği belli. Dolayısıyla da bu özellik içerisinde "Ucuz olsun, pahalı olsun." diye değil sürdürülebilir olsun diye. Demin İtalya örneğini onun için anlattım, sistemin de sürdürülebilir kılınması lazım. Buna da mutlak suretle dikkat etmemiz gerektiğini size arz ediyorum.

Don risk bölgeleri ve teminatla ilgili değerlendirme metodolojisinde de şöyle: Bunun "grid"ler bazında bizde detayı var ama buraya gelirken çok fazla teferruatı girmeden... Don risk haritalarımız var bizim elimizde yani 2016-2025 yıllarını değerlendirmek suretiyle hangi bölgede önceden don olacağını veya geçmiş yıllarda hangi bölgelerin daha riskli olduğunu görebiliyoruz. Bunun için dolu haritası da var, bunun için fırtına haritası da var yani bu önemli özellik içerisinde -örnek için söylüyorum- geçiş bölgesi olan illerimizde dolu olmadığı yıl yok, mutlaka dolu oluyor o parsel, bu parsel. Bu noktadan hareketle yani sonuçların değerlendirilmesi bakımından bunu da arz etmek istiyorum.

Biz bu don teminatına ilk başladığımızda 2007 yılında küçük meyve başlangıcıyla başladık ve elimizdeki datalar birikti, bu küçük meyveyi çiçeklenmeye aldık ve devlet desteği oranı da yüzde 66,7'ye çıktı 2011 yılında. Yine, datalarımız birikti, 2019 yılında elma, armut ve ayvayı da pembe/beyaz tomurcuk evresine aldık. Yine, 2023 yılında da kiraz ve vişne de pembe/beyaz tomurcuk evresine aldık. Ne demek istiyorum? Demek istediğim şu: Biz ürün sigortası yapıyoruz. Ürün sigortası demek mutlak suretle o ağacın o yıl o ürün vereceğinin emsalinin gözükmesi demektir. Bu emsali nasıl görebiliriz? Kayısındaki çiçeklenmeyle görürüz sert çekirdeklielerde önemli özellik olarak, üzümde pamuk teşekkülüyle görürüz, kirazda beyaz tomurcukla görürüz. Yine, sizlere en fazla gelen talepler içerisinde "Niye teminat her şeyin öncesinde dâhil olmuyor?" diye söyleniyor ama ürün verip vermeyeceği ancak bu söylemiş olduğumuz teknik çalışmadaki sonuca göredir. Yani bir elmanın pembe tomurcuklarını görmeden o elma verecek mi, vermeyecek mi? Çiftçi o ağaca bakmadıysa, budamasını yapmadıysa, gübrelemesini yapmadıysa bunların olmama... Eğer, uyumsuzluk varsa, anaç uyumsuzluğu gibi bir sürü etken, faktör olabileceğini söylüyoruz. Biz o ağacın verebileceğinin başlangıç noktasından itibaren don riskini teminata alıyoruz.

Prim fiyatlarını da hemen nasıl belirlediğimizi kısaca arz etmek istiyorum. Devlet desteğinde prim fiyatlarında: Bir, frekansın önemli özellik olarak... Frekans "sıklık" demek yani son on altı yılda kaç kere olmuş? Bu önemli özellik olarak ona bakıyoruz. Hasarın büyüklüğü ne olmuş? Çünkü iklim değişikliğinde en önemli bizi etkileyen unsur... Sayın Başkanım, sayın vekillerim; geçmiş yıllarda da bu memlekette don oluyordu, dolu oluyordu ama iklim değişikliği frekansı sıklaştırdı, şiddeti artırdı. Bu önemli yani altı yılda, yedi yılda bir olan kuraklığın artık hemen hemen üç yılda, iki yılda bir; dolunun hemen hemen her farklı bölgede yağabileceği, eski dolu haritalarını kullanabilme şansı da kalmadı artık, bunların yeni normal olarak değerlendirilmesi

lazım. Onun için, biz hesaplamalarda bunlara bakıyoruz. Üreticinin ödeyeceği düzeyde makul yani her şeyi sigorta yapabiliriz biz ama onu üretici alabilir mi? Üretici bunu nasıl bakış açısı olarak değerlendirebilir, bunu maliyet olarak görmez? Bunu önemli özellik olarak önceliyoruz. Hasar prim dengemizi nasıl tutabiliriz, kendimizin sürdürülebilirliğini nasıl sağlarız? Tüm lokasyonlarda bakı, yükseklik yani kuzeyde, güneyde, 500 metrede, 750 metrede bunların hep bir farklılığına bağlı özellik olarak yansıtıyoruz fiyata ve riskleri de anti seleksiyonu önleyecek şekilde, yıllar itibarıyla istikrarı sağlayacak şekilde bunları belirliyoruz.

Bunları belirlerken ne kullanıyoruz? Bunları belirlerken sigorta tekniğinde kullanılan "SAS" ve "SPSS" diye adlandırdığımız yapay zekâ kullanılan modelleri kullanıyoruz yani simülasyonları yapıyoruz. Üç yılda bir olursa nasıl olur, dört yılda bir olursa nasıl olur, bunun prim fiyatı nasıl hesaplanır? Yani tamamen sigorta tekniği ve mantığı içerisinde, finansal sürdürülebilirliğin sağlanması için hasarın frekansı, şiddeti ve kümül durumu yüksek risk bölgelerini meydana getirerek il, ilçe, köy bazında fiyatlarımızı belirlemeye gayret ediyoruz.

2025 yılında neler yapıldı? Çok önemli yenilikler yapıldı. Üretim planlamasında tüm branşlarda indirim yapıldı yüzde 10, sözleşmeli üretimde yüzde 15 indirim yapıldı. Yine, diğer branşlarda yüzde 10, su kısıtında yüzde 10 indirim yapıldı, patatesteki don zararı kapsama alındı, birinci derecede tarımsal örgüt belgesi almaya hak kazananlara yüzde 5 indirim yapıldı. Yine, gelir korumaya arpa ürünü dâhil edildi. Yine, önemli özellik olarak büyükbaşta da çok değişik oranlarda indirimler oldu ve devlet desteğinde de artışlar oldu. İpek böceğini kapsama aldık, kuraklığın kapsamına da ayçiçeğini aldık yani bunları hep çalışmalar içerisinde yapıyoruz.

Bir de şunu arz etmek istiyorum Başkanım, sayın vekillerim: 16 ayrı üniversiteden 16 öğretim görevlisinin dâhil olduğu 2010 yılında kurduğumuz bir bilim kurulu var TARSİM'in. ODTÜ Matematik Enstitüsü, Hacettepe Aktüerya, ziraat fakültesinin hem tarım ekonomisi hem bitkisel üretim bölümlerinden hem veterinerlik fakültesinden hem su ürünleri fakültesinden hem İTÜ Meteoroloji Fakültesinden, uzay bilimleri ve havacılık gibi tüm bilim adamlarımızın katıldığı. Bir işi yaparken onlarla beraber istişare ederek yapıyoruz yani bu olsun, şu olsun, bana göre, sana göre değil bilimsel olsun, sürdürülebilir olsun, önümüzü nasıl göreceğimizi arz etmiş olalım.

Örnek için söyleyeceğim: Mesela, bu meydana gelen don olayında ben İTÜ'ye gittim ve İTÜ'deki hocamızla bu konuyu değerlendirdim. Nasıl bir don hadisesi oldu? Çünkü bugüne kadar karşılaştığımız bir özellik içerisinde değil. Hocamız dedi ki: "Omega don oldu bu, kuzeyden geldi omeganın iki ucu, Türkiye'nin iki ucu, enlem ve boylam içerisinde ne Gürcistan'da ne Yunanistan'da veya diğer bölgelerde çok etkisi olmadı, tam bu Türkiye'ye kuzeyden gelen soğuk hava akımı vurdu." şeklinde bir bilimsel açıklama da yaptı. Bugüne kadar gördüğümüz don hadiselerinden çok farklı özelliği de söyledi Profesör Doktor Mikdat Kadioğlu Hocamız da. Bu şekilde belirtmek isterim.

Biz tabii ki sigortacılık yapıyorsak indirimler de yapıyoruz, bu hiç söylenmiyor. Bir de bizim bir anket çalışmamız var, yıl sonunda yaptırıyoruz. Çiftçilere soruyoruz memnuniyet, memnuniyetsizlik özeli içerisinde, bu anket çalışmasından şöyle bir örnek çıktı, bunu da size arz etmek istiyorum. Memnun olanlar belirttikleri 1 kişiye söylüyorlar, memnun olmayanlar 9 kişiye söylüyor. Yani bu kadar ödeme var ama bu ödemeyi alanlar "Biz aldık." demiyorlar, böyle bir sorunumuz var, "Tazminat aldık." özelliğini pek söylemiyorlar. Bunu özellik olarak da belirtmek istiyorum. Hasarsızlık indirimi var yani primlerin yüzde 10, yüzde 40'ı kadar eğer zarar görmüyorsa çiftçiden boşuna prim almamalıyım diyoruz. Tamamen bakış açımız çiftçi, sigortacılık olarak değil ama sigorta tekniğini kullanarak yürütmeye çalışıyoruz. Bunu önemli özellik olarak söylüyorum. Kadın çiftçi, çift poliçe indirimi ve diğer indirimlerimiz de var. Hasar olduğu zaman da iki yıl hiçbir şekilde bir yükleme yapmıyoruz, üçüncü yılda olursa o zaman ya yanlış dikim ya hatalı özellik var burada, gerekli tedbirleri almıyor özellik itibarıyla, bir yükleme yapıldığını söylüyorum. 2025 yılında indirimler 2,3 milyar TL oldu.

Peki, biz neyi planlıyoruz, neyi yapmakla uğraşıyoruz şu an? Bu don hadisesi de bize ne yapmayla alakalı çaba söyledi? Demin Başkanımız söyledi, Tarım ve Orman Bakanımızın talimatlarıyla havuz yönetim kurulumuzun da hep beraber görüşüyle bunlarla alakalı bir altlık çalışmaları yapıyoruz. Birincisi, ağaç sigortası kapsamında portakal, limon, mandalinada don teminatının verilmesine yönelik çalışma yapıyoruz.

Sayın Başkanım, sayın vekillerim; önemli bir bilgiyi paylaşmak isterim sizinle. Elma ağacı eksi 40 dereceye kadar dayanıyor, bilimsel literatürdeki karşılığı eksi 40 yani ağaçların hemen zarar görmesi mümkün değil. Biz onun için de ağaçtaki don riskini, çiftçiye ilave bir külfet olmasın diye bugüne kadar değerlendirmedik ve onu kapsama almayla alakalı çalışma yapmadık. Özellikle limonda bu yıl meydana geldi, daha önceki yıllarda da karşılaştık. Özellikle geçen haftalarda da Yüreğir Ziraat Odasında yaptığımız çiftçi toplantılarındaki talepleri de almak suretiyle buradaki etkilene eksi 15 derecede limon etkileniyor, daha düşük derecelere de düşebiliyor bazen. Bunların don teminatına alınmasına yönelik çalışmayı başlattık. "Devlet prim desteği artabilir mi?" diye Bakanlığımızın takdirlerine sunacağız. Sigorta yaptıran üreticilerin aynı ilçede aynı ürünün tüm parsellerini sigortalatma zorunluluğu getirmek için bir çabamız, çalışmamız olacak. Don hasarı olan, ürün alamayan parsellerin sigortalatma durumunu yeniden değerlendireceğiz. Yani son beş yılda dört yıl hasar almış, ürün alamıyor bu bölgeden veya sekiz yılda altı yıl hasar almış, burada artık o ağacın orada dikim yerinde bir problem var, bakısında bir problem var, özelinde "Bunlarla ne yapmak gerekiyor?"la alakalı bir çalışma başlattık. Don teminatı verilen sebzelerde, tarla ürünlerinde teminatın başlangıç tarihlerini değerlendiriyoruz.

Şimdi, burada önemli özellik olarak "Patateste don zararı oldu." diye -tabii etkilene olarak söyleniyor- patates toprağın altında, patatesin sürgününde don zararı olduğu zaman özellikle turfanda da gecikme söz konusu oluyor. Yani turfandadaki gelir kaybı var orada önemli özellik olarak belirtilen. Bunlarla alakalı biz tarihleri nasıl yapabiliriz? Çünkü bugüne kadar hep biz üretimin sürdürülebilirliği noktasındaki tarihleri almıştık, bununla alakalı da çalışma yapıyoruz -o 1 Mart tarihi, 1 Nisan tarihi- bölgesel olarak bunları nasıl öne alabiliriz özelinde de çalışma başlattığımızı belirtmek istiyorum. Bu iklim değişikliğine bağlı olarak ne olursa olsun yeni bir sigorta ürünü tasarlayabilir miyiz? Bununla alakalı çaba sarf ediyoruz. Burada üreticimizdeki bilinci artırmak için her ne kadar gayret göstersek de önce çiftçiye dokunacak şekilde "Tarım ve Orman Bakanlığımızın ilçe müdürlükleri bizim bölge müdürlüklerimizle beraber, toplantılar, vesaire yapmakla beraber bu eğitim çalışmalarını nasıl artırabiliriz? Bunlarla alakalı farkındalığı nasıl artırırız?" çalışması yapıyoruz. "Dijital medyada ve sosyal medyada bunları daha çok paylaşarak, çiftçiye daha

çok dokunmayı nasıl sağlayabiliriz?" bunu yapmaya gayret ediyoruz. Uydu teknolojisi ve yapay zekâ kullanımının daha çok fazla kullanılmasıyla alakalı "drone" teknolojisiyle özellikle neler yapılabileceğiyle alakalı çalışıyoruz. Bir de üretim planlaması modeliyle sürecimizin uyumlaştırılması çalışmalarını yapma gayreti içerisindeyiz.

Bu gayretler içerisinde bunları anlatırken "TARSİM'de her şey tozpembe, her şey çok iyi, her şeyde çok üstün başarıyoruz." anlamında bir sunum yapmak için bu bilgileri arz etmedim size. Belli bir başarıımız var, ciddi de bir başarıımız var ama eksikler de her zaman var. Çünkü bu tarım çok canlı bir yapı, her zaman için etkilenebilir maruz kalıyor, hiç ummadığımız yerde zararlar ortaya çıkabiliyor. Bizim tüm derdimiz çiftçi bakış açısıyla bunu karşılayacak bir mekanizma kurmak ve bu çiftçinin tarımda kalmasını, tarımsal üretime devam etmesini sağlamaya yönelik olarak bulunmaktadır. Düşüncemizin bu çerçevede olduğunu belirtiyor, beni dinlediğiniz için hepinize saygılarımı sunuyorum Başkanım.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Sunumunuz için çok teşekkür ediyorum Başkanım.

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

1.- Tarım ve Orman Bakanlığı Tarım Sigortaları ve Doğal Afetler Daire Başkanı Kamil Özdemir ile Tarım Sigortaları Havuz İşletmesi Anonim Şirketi Genel Müdürü Bekir Engürülü tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşme

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Şimdi, bu iki sunumumuzla ilgili hem Toprak Reformu Daire Başkanlığımızın hem de TARSİM Genel Müdürümüzün sunumlarına ilişkin Komisyon üyelerimizin açıklamaları ve soruları varsa onları alalım.

Buyurun Ayhan Bey.

AYHAN BARUT (Adana) - Başkanım, teşekkür ediyoruz sunumlarınız için.

Önemli bir Komisyon, sondan başa doğru gitmek istiyorum. Son TARSİM'i konuştuk, ondan öncesi de Tarım Reformu Genel Müdürlüğüyle ilgili.

Bekir Bey'in gözünden TARSİM'i dinledik, bir de bizim gözümüzden, hem çiftçi gözü hem de çiftçi vekil olan bir arkadaşımızın gözünden sizinle sorunları paylaşmak istiyorum. Öyle bakalım ki sizin de biraz önce söylediğiniz gibi çiftçi bakış açısıyla TARSİM nasıl orada.

Yıllardır meslek örgütlerinde çalıştım ziraat mühendisleri odasında, Mecliste Tarım Komisyonu üyesiyim, çok sayıda soru önergesi, araştırma önergesi, basın bülteni; en çok da gelen şikâyetler üreticilerden TARSİM'le ilgili ama ilk defa sizinle, nihayetinde Allah'a çok şükür bir TARSİM yetkilisiyle karşı karşıya geldik. En azından derdlerimizi, sorunlarımızı direkt size aktarma şansı bulduk çünkü Meclisten sesleniyoruz, basından sesleniyoruz, sorunlara pek çare, çözüm bulamıyoruz. Dolayısıyla, biz TARSİM'i aslında çok önemsiyoruz, işleyişi düzgün olursa aslında muazzam bir katkı sunacağını düşünüyoruz ama derdimiz burada bağcıyı dövmek değil üzüm yemek, TARSİM'i işlevsel hâle getirmek lazım. Siz her ne kadar parlak bir şekilde anlattıysanız da fiilî durumda yaşanan sorunlar oldukça fazla.

Örneğin, son afet çok büyük bir afet yani neredeyse -maddi anlamda söyleyeyim, manevi anlamı çok tabii ki ayrı bir şey- 6 Şubat depreminin verdiği felakete, maddi felakete yakın bir felakete karşılaştık. Gerçi siz TARSİM'de 21 milyar zarar olduğunu söylediniz de ülkede yüz milyarlarca liranın üzerinde olduğunu düşünüyorum. Bununla ilgili bir bilgi de bize henüz daha aktarılmadı.

Bu son afette TARSİM olsun olmasın aslında üreticinin zararının karşılanmasını biz defalarca gündeme getirdik. Bu anlamda, TARSİM konusunda kapsayıcılık açısından da üretici lehine de düzenlemelerin yapılmasını gerçekten talep ediyoruz. TARSİM ücretleri gerçekçi değil üreticilerin arasında çoğunluğu bundan kaçınıyor. Siz aslında "Az kişi yapıyor, ondan dolayı yüksek görünüyor." dediniz ama TARSİM'in uygulaması da işlevsel değil. Niye? Uygulanan metot, yönetim, yöntem hepsi farklı bir hâlde ve karmaşık duruma sokuyor. Sıcak veya don veyahut dolu, fırtına gibi afet yaşanıyor, bahçede, ağaçta ürün dökülüyor, meyve buna dâhil edilmiyor. Siz biraz önce söylediniz ya "Çiçeği görmediğimiz için dâhil edilmiyor." ama bu bir çiçek açacak. Örneğin, bölgemizde 20-25 Şubat tarihlerinde bir don yaşandı, Çukurova için söylüyorum, Akdeniz Bölgesi için söylüyorum, çok müthiş bir dondu, narenciyeye çok büyük bir zarar verdi. Hissedileni eksi 10-11 dereceydi, hiç yaşamadığımız bir donu yaşadık. İki tane büyük engelle karşılaştık. Birincisi: "Efendim, niye 1 Martta olmamış don?" Ne yapalım, yukarıdakiyle sözleşmemiz mi var? Keşke hiç don olmasaydı da TARSİM'in kapısını çalmasaydık. 1 Marttan önce oldu, 1 Marttan sonra olmayla ilgili bir sözleşme yok. İkincisi: "Meyve değilmiş, çiçek yokmuş üzerinde." Dolayısıyla, TARSİM'in bu şekilde... Ya da ağaçta, çiçekte meyve dökülüyor, kalan ürün üzerinden daha sonra hasar tespiti yapılıyor. Bu da doğru bir yöntem değil, burada üretici çok mağdur oluyor.

Banka ve kooperatiften kullanılan krediler için de TARSİM zorunluluğu getiriliyor ancak hasar tespiti için eksperler çağrılmalarda geç kalıyorlar. Tuttukları raporlar da gerçekçi değil yani ovada pratikte çiftçinin yaşadığı, üreticinin yaşadığı gerçeklerle örtüşmüyor. Yüzde 40 hasar oluşuyor ama ağacın üzerinde meyve varsa neredeyse sıfır hasar çıkıyor. Yani tarım eksperleri bu anlamda bilimsel ve fiilî durumlara göre hareket etmemiş oluyor. Bu da üreticiyi çok mağdur ediyor, kendi belirledikleri şablonlar üzerinden hareket ediyor, çok bürokrasi uygulanıyor yani tabiri caizse kılı kırk yarıyorlar, tuttukları hasar tespit oranlarında da hepsinin ayrı ayrı düşünceleri var, bunların hepsi birbiriyle çelişiyor. Sonuçta ne oluyor? Sonuçta mağdur olan üretici oluyor.

Sayısal olarak da şunu söylemek gerekiyor: Türkiye'de bilinen bir ÇKS kaydına göre 2 milyonun üzerinde çiftçi kaydı var, 2 milyon 100 bin gibi ama Bakanlık kayıt sistemlerine göre yaklaşık 2,9 milyon civarında tarımsal destekten yararlanan çiftçi var. Sadece ne kadarını yaptırıyor biliyor musunuz? 1 milyon kişi yaptırıyor, o da zorunluluktan yaptırıyor. Prim tutarları, miktarları çok yüksek, ne kadar dersiniz deyin daha az... "Çiftçi vadinin içerisinde don görmeyen yere şey yaptırmıyor ama don gören yere yaptırıyor." diyorsanız siz devletseniz "Devletiz." diyorsunuz, "Kâr amacı gütmüyoruz." diyorsunuz, o prim düşük olmak zorunda, düşük olmalı. Tarımın başka koruyucusu, kollayıcısı yok ki, tarım rekabete terk edilemez ki, özel sigorta şirketi değilsiniz ki tabii ki tarımın lehine bunları düzenlemiş olacaksınız.

Çukurova için donun üzerinden üç buçuk ay geçti, martta Ege Bölgesi'nde oldu, 10, 11 ve 12 Nisanda da Türkiye'nin her tarafında oldu, 65 civarında ilde oldu, şu ana kadar somut, çiftçinin eline verilerle geçen Tarım Bakanlığından olsun, Tarım Reformundan olsun -belki TARSİM, siz kısmen yaptığınızı söylüyorsunuz- henüz bir zarar ziyan, bir tablo, zararın büyüklüğü ne kadar belli değil, bildiğimiz bir şey yok. Dolayısıyla, TARSİM uygulamasında üretici lehine yeniden bir düzenleme yapılması gerekiyor Bekir Bey. Yani tarım sigortasını çiftçinin yapabilmesi için, önümüzdeki yıllarda dondan, doludan, sıcaktan, poyrazdan kurtarılması için sizin bu tarım sigortasında, TARSİM'de köklü bir şekilde değişiklik yapmak gerekiyor; günün koşullarına, gerçeklerine ve çiftçi şartlarına uygun hale getirilmesi gerekiyor. Geçen yıllarda söylediğiniz narenciyedeki sıcakla ilgili, bizatihi benim kendi narenciyelerim de var, o işin içerisindeydim; yaptınız ama iki sene sonra yaptınız; o ilk senedeki zarar ve ziyanların hepsini, maalesef, çiftçi sinesine çekti. Birçok eksiklikler var teminatlarda, say say bitmez; kapsamları genişletilmeli, polise fiyatları uygun hâle getirilmeli. Sizin söylediğiniz uygun olmuş olsaydı "Ucuza yapıyoruz." dediğinizde bütün çiftçi TARSİM yaptırmaktan vazgeçmezdi ya da kaçmazdı. Dolayısıyla, demek ki pahalı geliyor. Bunlarda lütfen bizleri de çağırın. Tarım Komisyonu var Türkiye Büyük Millet Meclisinde, partilerin tarım komisyonu var; bu tür görüşmelerinize çağırın, bizleri de çağırın, bizler de sizlere görüş bildirelim. Burada amaç eğer TARSİM devlet sigortasıysa, kamuysa çiftçi de bu devletin öz evladı; çiftçi üretmezse, üretemezse aç kalırız, kıtlık yaşarız. Onun için, burada amaç çiftçiye desteklemek olmalı diyorum. TARSİM'le ilgili söyleyeceklerim bunlar.

Tarım Reformuyla da ilgili bir şey dikkatimi çekti. "Dona karşı hızlı bir şekilde sahada aksiyon alıyoruz." dedi Kamil Bey. Ben nasıl hızla aksiyon aldığınızı merak ediyorum yani biraz önce söyledim, üç ay, üç buçuk ay geçti. Türkiye'deki donun üzerinden de 10-11-12 Nisan; bu Don Komisyonu kuruldu, bu Don Komisyonu bile gecikmeli kuruldu. Şu anda hâlâ alana çıkmış değiliz. Çiftçi şu anda sökeceği ürünü dondan zarar gördüyse -sebzesi, ne bileyim ben, işte, meyvesi vesaire- hepsinin yerine ya yenisini dikti ya da kuruyanları kaldırdı, attı. Nasıl bir hızla aksiyon aldınız? Sayın Cumhurbaşkanı çıktı, bir konuşmasında dedi ki: "TARSİM'li olanın, olmayanın zararını telafi edeceğiz." Güzel bir yaklaşım ama TARSİM'li olmayanın eline şu ana kadar geçmiş bir veri, bir para, maddi zarar ve ziyana karşı bir şey yok ve üstelik de Türkiye Büyük Millet Meclisinin kurmuş olduğu bu Don Komisyonu araştırma komisyonudur, herkes bizi dört gözle bekliyor, sanki zararlarını telafi edecekmişiz gibi bekliyor. Yani sizin görevlerinizi, Tarım Bakanlığının görevlerini sanki biz yapacakmışız gibi de bir algı var. Böyle bir aksiyon... Ne yaptınız mesela yani ne yaptınız? Geçmiş yıllara göre bu dönemdeki en ağır don afetini yaşadık. Ne yapıldı ortada? Sadece ilçe müdürlükleri bir imzalı dilekçe aldı, onun dışında hiçbir tane... Ben Adana'da dondan, zarardan... Belki TARSİM bir şeyler yapmıştır, bilmiyorum Adana'da var mı? TARSİM'in söylediği rakam da çok ufak, 21 milyar. Biraz önce söyledim, mesela siz ne yaptınız? Yani bir tane zararını ödediğiniz çiftçi var mı? Yok. Adana'da yani güney illerde Adana, Mersin, Osmaniye, Hatay'da, 20 Şubat ile 25 Şubat arasında yaşandı, üç buçuk ay oldu; daha bir arpa boyu yol gitmemişiz yani anlatabiliyorum değil mi Saygıdeğer Müdürüm? Dolayısıyla, bununla ilgili elinizde bir şey varsa öğrenelim. Bir de "65 ilimizin 34'ünde yoğun çalışmalar yapıyoruz." dediniz. Dona karşı biz ilk toplantıda da söyledik; bu donu siz çıkardınız demiyoruz, tabii, bu doğal afet olayı, bu ne iltir ne de son olacak. Belki de önümüzdeki sene bir daha olacak, bir daha olacak. Önümüzdeki yıllardaki don afetinden daha az nasıl etkilenebiliriz karşı elde bir enstrüman var, don kırıcı pervaneler, o da belli bir dereceye kadar çalışıyor, böyle eksi 2-3 dereceye kadar çalışıyor. 45 dekara bir tane don pervanesi geliyor, maliyeti 50 bin dolar. Şimdi, siz "Yüzde 25'ini, 30'unu destek veriyoruz." diyorsunuz. Ne yapar ki yüzde 25'i, 30'u? Yani don kırıcı pervanelerin daha geliştirilmesi için eksi 10 dereceye kadar koruyacak bir sistem, yatırım, uygulama, araştırma yaptınız mı? Demek ki bu da yani... Örneğin, Çukurova'da don kırıcı pervaneler bahçelerde oldukça yaygın, birçok çiftçi yaptırmış; önce devlet desteği yokken de yaptırmış, şimdi varsa kısmi miktar, yine yaptırmış ama yine büyük alan etkilendi. Bunun da daha ileri boyutu var mı ve bu yüzde 25-30 destekle bu iş olmaz. Yani araştırırsak... Önümüzdeki yıllardaki dondan daha az etkilenilmesi için gerçek bir çözüm bilim insanlarıyla olur, üniversitelerle olur, AR-GE'lerle olur ve çiftçiye bu anlamda yüzde 100 destek vermekle olur yoksa bir çiftçi o malını sigorta yaptırmaktan niye kaçsın ki? Malı kurudu, gitti; 100 dönümü olanın 100 dönümü gitti, 200 dönümü olanın 200 dönümü gitti. Siz bunu devlet olarak teşvik etmelisiniz yani bu yüzde 25-30 desteğin de yetersiz olduğunu da belirtmek istiyorum. Şimdilik söylemek istediklerim bunlar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Sayın Başkanım, soruların tamamına şimdi cevap vermek durumunda değilsiniz yani konuşmalar bittikten sonra, daha sonra bir kısmını sözlü, bir kısmını da veriler gerektiren durumları da Komisyonumuza gönderebilirsiniz.

Ben de bir konuyu İlhami Bey'e vermeden önce, özellikle Tarım Reformumuzun sunumunda yani Türkiye'deki durumla ilgili bir tablomuzla ilgili bir ilk tespitlerdeki durum ne?

AYHAN BARUT (Adana) - Tabii ya, hiçbir şey yok.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Yani TARSİM'inki teknik bir konu. TARSİM sigorta kapsamında olduğu için çok hızlı aksiyon alıp başvuruları alabiliyor ama TARSİM kapsamı dışında, Türkiye'deki tabloya ilişkin biraz veri ihtiyacı var. Sanki şey burada, büyüklüğü görmek açısından da konuya bu anlamda da yaklaşırsanız sevinirim.

Buyurun İlhami Bey.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Teşekkür ederim Başkanım.

"Dağ fare doğurdu." diyebilir miyiz? Evet, deriz. Söze en sondan başlamak lazım ve acısı da bu. Ben bugün Bakanlıktan açık ve net olarak yapılan çalışmayı bekliyordum. "Şu kadar araziye gezdik, şu kadar araziye kontrol ettik ve şu kadar arazide don zararımız var." diye bunu beklerdim. Tarım Reformu Genel Müdürlüğü gelmiş, bana hikâye anlattı. Benim hikâyeye ihtiyacım yok. Vatandaş bizden çözüm bekliyor, dertli. Lahanasını diken çiftçimizin lahanası dondan zarar gördü; Bakanlık uyurken mecbur kaldı üretimde kalması için, tekrar fidesi dikmesi gerekiyordu. Ben bunları beklerken ama biz bugün gene hikâye dinledik. Arkadaşlar, biz bunları biliyoruz zaten. Ben meslektaşınızım ve Sayın Engürülü karşımda benim ve geçen dönemde Bakan Bey'e de bütçe görüşmelerinde ifade ettim kuraklıkla ilgili. "Köy bazında biz kuraklığa şey aldık." diyor. Sayın Genel Müdürün bilmesi lazım, köyün iki tarafındaki parsellerde bir tarafı yağış alır, diğer tarafı almamış olabilir ve son dönemde bırakın onu, yan parsellerde dahi yağış olmuyor, kuraklıktan zarar görüyor ama siz köy bazında alırsanız, çiftçiye tabii küstürürsünüz, sigorta yaptırmaz. Uyudunuz geçen

dönem, Sayın Bakana söylediğimde "Ben bu talimatı vermiştim ama atlanmış." diyor. İnşallah, 2026 bütçesinde geldiğinizde ben bunun hesabını size soracağım; bakalım ne yaptınız, ne yapmadınız çünkü benim derdim üretici, efendi, milletin efendisi, köylü.

Şimdi, Tarım Reformu Genel Müdürüm anlattı "Şunu yaptık, bunu yaptık, işte, şunu bilgilendirdik, SMS attık." diye. Ya, SMS'i bırakın, siz Tarım Reformu olarak şu ana kadar Çiftçi Kayıt Sisteminde olan ve Çiftçi Kayıt Sisteminde olmayan arazilerden kaçır dekada donla ilgili tespit yaptınız? Biz bunu bekliyorduk ve vatandaş da bunu bekliyor. Don ne zaman oldu? 10-11-12-13 Nisanda oldu. Ayın kaç bugün? Mayısın kaç olmuşuz? Haziran ayı gelmiş. Evet, 28 Mayıs, yarın 29 Mayıs. Arkadaşlar, ayıptır, günahıdır; o çiftçiye yazıktır, efendiye yazıktır. O, alın teriyle üretimde kalmaya çalışıyor. Akıllanmadık herhâlde biz daha.

Sevgili Başkanım, değerli komisyon üyeleri; Covid dönemini yaşadık. Covid döneminde gıdanın ne kadar önemli olduğunu hep beraber gördük ve hatırlarsınız -çayda dahi- Covid döneminde özel izinle bölgelere gitmeyle ilgili izin verildi. Üretimde kalmaları için çiftçilere belge verildi; gittiler, tarlalarını ektiler, diktiler, bahçelerine baktılar. Yazıktır, günahıdır. Şimdi diyor ki Sayın TARSİM Genel Müdürümüz: "Çiftçi sigorta yaptırmıyor veya işte, belli kısmı yaptırmıyor." Ya, baktığınız zaman, arabalarına herkes kasko yaptırmıyor ama trafik sigortasını yaptırmıyor ve kasko yaptırmak tamamen isteğe bağlı. Burada da ben tarım sigortasında bir kısmını yaparım, şunu yapmam. Bunu ben zorlayamam ki siz neyi zorluyorsunuz, zorlayamazsınız. Öncelikle, sizin zorlamanız gereken eksperleriniz. Şu ana kadar kaç eksperiniz var, ben merak ediyorum. Şu ana kadar kaç tane tespit yapıldı, merak ediyorum ve bunları bizim bugün burada dinlememiz gerekiyordu. Ben TARSİM'in geçmişini dinledim, hikâye dinledim. Ben TARSİM'i biliyorum zaten, vatandaş da TARSİM'i biliyor ama TARSİM'e öcü gibi bakıyor. Neden? Sizin geçmişte yapmış olduğunuz uygulamalardan. Siz muafiyet kesiyorsunuz; benim hasarım var yüzde 40, zaten yüzde 20'si gitti -yüzde 10, yüzde 20, değişiyor duruma göre- kalan kısım benim ödediğim parayla zaten örtüşmüyor. O zaman ben neden sigorta yapayım ki? Artı, diğer bir konu da "Çiftçi Kayıt Sistemi" diyoruz. Ya, bıktım, ağzımda tüy bitti geldiğimden bu tarafa. Aslında "TÜKAS" denilen sistem var Bakanlığın elinde; siz de biliyorsunuz, ben de biliyorum, Tarımsal Üretim Kayıt Sistemi. Buradan gitseniz, bu çiftçiye neden zorluyorsunuz? Neden sadece sisteme kayıtlı olanlar, ÇKS... ÇKS diye bir şey, artık zorunluluk da kalmadı son çıkardığımız kanunda. Siz çiftçinin ne kadar bahçesi olduğunu, ne kadar ineği olduğunu, ne kadar tarla bitkisi ektiğini görüyorsunuz, ne kadar traktör olduğunu biliyorsunuz, her şeyi biliyorsunuz ama burada işi yokuşa koşuyorsunuz. TARSİM'in burada yapması gereken, bir an evvel entegre olması o sisteme. Sistemi sen de biliyorsun, ben de biliyorum Sayın Genel Müdürüm, hepimiz biliyoruz. Bütün veriler sizin elinizde var mı? Türkiye'deki tarımın verileri var mı? Var. O zaman hâlâ daha biz neden Çiftçi Kayıt Sistemi'ne göre çiftçiye sıkıştırmaya çalışıyoruz, ben anlamış değilim. Neden bu kadar işi yokuşa koşuyoruz, anlamış değilim.

Şimdi, diğer bir konu, Sayın Bakan çıktı, açıklama yaptı: "Çiftçimizin -kayıtlı, kayıtsız- bütün zararını karşılayacağız." Ben buna inanmıyorum. Bakınız Sayın Ök, gerçekler acıdır çünkü neden inanmadığımı da söylüyorum, yaşadığım gerçeği anlatacağım için Sayın Başkanım; ifade edeceğim kayıtlara geçsin diye. Geçmişte Trakya'da ayçiçeğiyle ilgili kuraklık oldu, iki yıl önce; ondan önce çayır tırtılı zararı oldu ve tarım ilçe müdürlükleri yine tuttular tutanaklarını ve hem çayır tırtılından zarar gören ayçiçeği üreticisinin zararı karşılanacaktı hem de işte, geçtiğimiz dönemde kuraklıkla ilgili... Ve kanun teklifi verdik biz burada, maalesef doğal afet olarak Trakya kabul edilmedi ve sonuçta geldim, elde var sıfır. Çiftçi sadece imza attığı kâğıtlarla baş başa kaldı, bir kuruş ödeme yapılmadı. İnşallah, aynı mağduriyet bu yıl bu şekilde olmaz. Ben sadece fotoğrafı ortaya koyuyorum, hem iktidar milletvekillerinin hem muhalefet vekili olarak bizim görevimiz o çiftçilerin hakkını savunmak. Sizler de bölgenize gittiğiniz zaman siz de karşılaşırsınız. Şimdi Sayın Tüfenkci ayrıldı, Malatya'ya gittiği zaman Malatya'daki kayısı üreticisi onu bekliyor dört gözle, acaba ne olacak?

SEYİT TORUN (Ordu) - Fındık da bekliyor.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Şimdi, Seyit Torun burada, fındık bekliyor. Gidecek Rize'ye, çay bekliyor; Trakya'dakiler aynı şekilde, Manisa'ya gidiyorsun, Manisa'da üzüm...

CAVİT ARI (Antalya) - Antalya'yı unutmayalım.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Hepimizin Sultan üzümü vardı, Sultaniye'miz vardı, Sultaniye üzümü bekliyor. Türkiye'nin her yerinde... Ben geçen toplantıda da ifade ettim, sadece bizim lokal ziyaretlerimiz çözüm olmaz. Türkiye'nin 7 bölgesinde şu anda hasar var mı Sayın Genel Müdürüm?

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Var.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Var, değil mi? O zaman bizim Komisyon olarak tüm 7 bölgeye bakarak bu işi çözmemiz gerekiyor çünkü şu andaki o yelpaze tüm ürünlerde var. Şimdi, Karadeniz'e gidiyorsunuz; Ordu'da fındık, çay hakeza. Aşağıya geliyorsunuz, üzüm; öte gidiyorsunuz, ceviz; beri geliyorsunuz, Çorum'da ceviz ile badem. Yani Akdeniz ikliminin olmadığı zaten ortaya çıktı, tüm Türkiye'de şu anda bu sıkıntı var ve küresel iklim krizi var diyoruz ama kimse bunun farkına varmadı. İşte, geldik, şimdi dayandık, sıkıntı burada ama geldiğimiz noktada maalesef, TARSİM Genel Müdürümüz 20 milyar 281 milyon 496 bin 336 liralık bir hasar tespiti... Bana göre öncesi Hatay'da, Mersin'de ve Adana'da o erken zamandaki don zararlarıyla ilgili rakam mı? Ben merak ediyorum, bu ödenen rakam oradaki 1 milyon 112 bin 174 lira 123 kuruş, onlar mı yoksa şu andaki son tespitlerle çiftçiye ödenen ön ödemeler mi bunlar, onu da merak ediyorum çünkü Mersin Vekilimiz burada, o da birazdan bahsedecek; Mersin'de çiftçilerin limon bahçeleri gitti, portakal bahçeleri gitti. Şimdi, geldiğimiz noktada, rakamsal olarak baktığımız zaman, değerli arkadaşlar, tarımsal hasılanın yüzde 20'sini oluşturan meyvecilik sektörünün 14 milyar dolarlık katma değeri varmış; ben söylemiyorum, TÜİK rakamları söylüyor bunu. Bu alanda yüzde 10'luk zarar olduğu zaman, 14 milyar dolarlık katma değer in meyvedeki zararı yüzde 10 olduğu zaman tam 1,4 milyar dolar benim ülkem para kaybetmiş. Yine, yüzde 20 ise bu zarar 2,8 milyar dolar yani rakamın ne kadar büyük olduğunu kimse şu anda bilmiyor. Ben Bakanlığın da bunu bildiğini düşünmüyorum çünkü görünen tabloda bugün Komisyona gelirken böyle objektif, net rakamlarla gelinmesi lazımdı. Ben merak ediyorum, eğer bugünkü sunum buradaki bütün milletvekili arkadaşlarımızın vicdanlarını rahatlatırsa diyecek sözüm yok ama ben bugün vicdanen rahatsızım, mutlu değilim, huzurlu değilim çünkü bu konularla ilgili, donla ilgili, nisan ayından bu tarafa bir buçuk ay geçmiş, Bakanlık sahada ama bir arpa boyu yol almamışız şimdi baktığınız zaman. Veri lazım, veri, ne kadar veri... Az önce bahsettim, 14 milyar dolarlık ihracat rakamımız olan meyvede yüzde 10 olduğu zaman 1,4 milyar dolar zararım var benim. Şu anda ülkenin

kaybettiği ne? Diyecekler ki "İşte, daha belli ürünlerde hasat olmadı, şu olmadı, bu olmadı." Arkadaşlar, bazı ürünler komple bitti, görüyorsun, cevizde şey kalmamış veya üzümde çiçeklerle beraber o şeyler olduğu gibi bitmiş. Şimdi, bunları görüyorsak ve bunlara da hâlâ çözüm bulamıyorsak en büyük problem bu.

Şimdi, başka bir soru daha; kayıt sisteminin dışında sigortalı olarak kaç dekar alan yapıldı? ÇKS diyorsunuz, sigortalı olarak TARSİM'e yaptırılan alan ne kadar, onu merak ediyorum. Bir de Türkiye'deki tarım arazisi ne kadar?

NİLGÜN ÖK (Denizli) - ÇKS'de mi?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - ÇKS'den giderseniz, zaten Sayın Ök, yanlış gidiyorsunuz. Bakınız, ben kasko yaptırırken aracıma hiçbir şey sormuyor; istediklerini istiyor senden, plakayı verirsen, artı, adam şeyine bakıyor, istediğin klozlara bakıyor. Ben sigorta yaptırmak istiyorum ama işte diyor ki Sayın Genel Müdür: "Bizim TARSİM'deki fiyatlarımız düşük." Zaten Bakanlık bu işi niçin yapıyor? Bizim de destek verdiğimiz, çiftçimizi ayakta tutmak için. Kâr gütmüyorsa... Ben merak ediyorum şimdi, bizim en çok konuşulandan bir tanesi, hepimizi de üzen, milletvekili maaşları. Şu anda Yönetim Kurulunun aldığı aylıkları ve Genel Müdürün aldığı aylığı merak ediyorum o zaman ben de baktığınız zaman çünkü bizi devamlı vuran, işte "Milletvekilleri şu kadar maaş alıyor, şunu yapıyor, bunu yapıyor." Ama aldığımız maaşın da hakkını vermemiz lazım. Benim şu anda, değerli arkadaşlar, Tekirdağ'dan tutun Kars'a kadar, Ordu'dan tutun Hatay'a kadar tüm çiftçilerimin hakkını savunmam gerekiyor. Bunun için de biz buradayız ama geline nokta her zaman yaşadığımız sıkıntıyı yaşadık yine bugün. Yani ben saat 15.00 itibarıyla - öncesinde geldim Komisyona- merakla sunumları bekledim. Sunumlar da dediğim gibi, maalesef, hayal kırıklığı oldu. Sayın Başkanım, sizden istihramım, bundan sonraki gelecek arkadaşların buraya gelirken daha donanımlı olması konusunda uyarılması.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Bir söz hakkı verelim isterseniz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Bitireceğim Başkanım, bitireceğim.

Onun ötesinde, TARSİM'in yapısının kâr gütmeyişini kendiniz ifade ettiniz. Eğer kâr gütmüyorsa bizim o zaman bu yapıyı daha da iyileştirmemiz lazım. Şimdi, ayçiçeğindeki kuraklığı nasıl aldırabiliysek, diğer ürünlerdeki kuraklığı Meclisin baskısıyla aldırıyorsak yine, hep beraber bu Komisyondan çıkacak güzel sonuçlarla beraber şu TARSİM'in yapısını iyileştirelim çünkü ÇKS'den işi ayırarak bütün o kayıtlı sistemdeki çiftçilerin o şeye bakmadan... Çünkü şimdi diyecek ki "Desteklemeyi biz şeyden veriyoruz, ÇKS'ye kayıtlı..." Arkadaşlar, ÇKS'yi biz geçen dönem şeyden çıkardık zaten, yeni sistemde istediği zaman çiftçi gidip onu kaydettirebiliyor. Burada önemli olan özendirme, özenmesi. Çiftçiye bu işe yönlendirmek gerekiyor. Onu da eğer siz dediğiniz gibi primleri ucuzsa... Bana göre primler ucuz değil. Geçtiğimiz hafta ben Amasya'daydım, Amasya'daki bir hanımefendinin de Komisyona çağırılması konusunda isim de belirttim, ismini hatırlayamıyorum, bakmam lazım.

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Ayşe...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Ayşe Hanım, evet, Amasya Vekilimiz de burada. Ayşe Hanım "Benim seram var, zar zor sera yaptım 4,5 dekar büyüte büyüte, çalışarak ama sigorta yaptıramıyorum. Sigorta yaptırdığım zaman, ben zarar görmediğim zaman benim bütün kârımı götürüyor." diyor. Şimdi, onu da o zaman tartışmamız lazım. Bir yerde bir yanlışlık var yani sigorta ettiren arkadaşları da öldürmememiz lazım. Burada eğer Bakanlık... Ne güzel diyorsunuz işte "Yüzde 65 destek verdik, yüzde 35 destek verdik, yüzde 5 şunu yaptık, bunu yaptık." Ama demek ki bir yerde eksik var Sayın Genel Müdürüm, o eksikliği yapmamız lazım. Tarım Reformunun da bir an evvel kendine yeni bir yapı olarak çünkü desteklemeleri siz ödüyorsunuz ama buradaki destekleri öderken son çıkan kanunda biz ÇKS'den bunu kurtardık. Çiftçinin burada beyanı önemlidir. O beyanlara göre desteğin ödenmesi ve sisteme alınması gerekiyor ve onu da bırakınız, zaten sizin elinizdeki TÜKAS Tarımsal Üretim Kayıt Sistemi'nde her şey var. Yani neden dolanıyoruz, ben merak ediyorum. Ben diyorum ki Sinop'a gitmek istiyorum, beni neden Ağrı üzerinden Sinop'a gönderiyorsunuz, merak ediyorum. Burada yolu kestirmeden gitmek varken bunu yapalım, çözüm bulalım arkadaşlar, çözüm. Parlatmanın görevi çiftçinin veya vatandaşın sorunlarına çözüm bulmak, kanun yapmak. Bizim yaptığımız kanunların işi engelleyici değil, işi daha çok kolaylaştırıcı olması lazım vatandaşın, halkın nazarında ama biz bir şeyler yapıyoruz fakat ondan sonra sonuç yine sarmal.

Bakınız, bu kanun teklifini çıkardık desteklemelerle ilgili. Şimdi, hâlâ TARSİM diyorsa bana "ÇKS'den gidecek." diye, ben bu sefer çıldırıyorum. Sayın Başkan, arkadaşlar; o zaman biz neden çalıştık geçen dönem? Sayın Tüfenkci, siz de vardınız geçen dönem, o zaman neden çıkardık bu kanunları ki?

Şimdi, burada bir eksiklik var. Bundan sonraki gelişte, inşallah, diğer kurumların yetkilileri gelirken Komisyona, geçmişte bütçeye nasıl geliniyorsa, işte, bu Cumhurbaşkanlığı sisteminin bize verdiği şu andaki bu sıkıntı aslında, geçmişte bakanların güvenoyuyla ilgili sıkıntısı vardı, bürokratların korkuları, kaygıları vardı, Parlamenta gittiği zaman hesap verme yeri olarak görülüyordu burası ve bana göre burada biz kendimiz hesap sormuyoruz. Biz kimin için hesap soruyoruz? Bizi buraya gönderen vatandaşımızın hesabını soracağız. O bizim görevimiz arkadaşlar.

Onun için ben sözümü uzattığımı biliyorum, uzadı, kusura kalmayın ama ben bugün farklı şeyler beklerdim. Çiftçinin neden üretimden çıktığını, neden bir Hollanda büyüklüğünde tarım arazisinden çıkıldığını, artı, çiftçinin borcu 2002'de 1,2 milyon lirayken şimdi 2,5 milyarlaraya nasıl geldiğini ve Ziraat Bankasının -geçmişte de ifade ettim, ben bugün de burada kayıtlara geçmesi için Sayın Başkanım, bunu da hep beraber belki rapora da yazacağız- çiftçilerin diğer özel bankalara olan borçlarının... Nasıl bir ara futbol kulüpleriyle ilgili bir çalışma yaptılar "Yapamazsınız." dedik ama BDDK'dan döndü sonra, asıl Ziraat Bankasının kurucu felsefesindeki çiftçiye desteklemesi konusundaki o yapısına uygun bir şekilde diğer özel bankalardaki borçlarını Ziraat Bankasında kabul ederek tek bir çatı altında borçların yapılanması gerekiyor ve faizlerin düşürülmesi gerekiyor.

Ben bugün beklerdim ki Tarım Reformu Genel Müdürlüğümüzden "Bu çiftçilerimizle ilgili bizim çalışmamız vardı Sayın Komisyon üyeleri, çalışmamız şudur..." şeklinde demesini beklerdim. Ziraat Bankasına olan bu zirai donla ilgili zarar gören çiftçilerimizin borçlarını sıfır faizle öteledik, iki yıl ödemesizdi, artı çünkü zarar gören çiftçiler sadece bu sene zarar görmeyecek, seneye de zarar görecek bazı ağaçlarda, ürünlerde, bu şekilde iki yıl faizi öteledik. Yine, aynı şekilde "Hayatta kalmaları için kendilerine ilave krediyle ilgili Tarım Reformu olarak, Bakanlık olarak biz bu çalışmayı yaptık." demesini bekliyordum ama maalesef dağ fare doğurdu, hiçbir şey yok. Yine, ben sonunda çiftçi kaderiyle baş başa kalacak diyorum.

Hepinize tekrar teşekkür ediyorum, sabrınızı zorladım ama biraz gerçekleri de ifade etmemiz gerekiyor.

Sayın Tüfenkci'nin Malatya'ya gittiği zaman, Malatya çiftçisi ona soru sorduğu zaman ona net bir cevap vermesi lazım. Benim Tekirdağ'a gittiğim zaman buna net cevap vermem lazım. Adana'ya gittiği zaman Ayhan Barut'un, Ordu'ya gittiği zaman Sayın Seyit Torun'un, bütün arkadaşlarım, sizlerin de kendi illerinize gittiğiniz zaman buradan bir sonuç beklentisi var insanlarda ama maalesef, bir buçuk aydan bu tarafa daha biz bir sonuç alınmadığını görüyoruz, üzüldüm, içim acıyor. İnşallah, bugün bu ders olur, hızlı bir şekilde biz bir reaksiyon alırız ve çiftçimize üretim yapması için ön ödemelerle ilgili çalışmalar bir an evvel başlar diye düşünüyorum.

Saygılar sunuyorum, teşekkür ederim.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ederim İlhami Bey.

Abdullah ağabey, buyurun.

ABDULLAH DOĞRU (Adana) - Evet, Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum ben de.

Ben biraz daha bu Komisyonun çalışma yöntemleriyle ilgili de bir iki şey söylemek istiyorum. Bir araştırma komisyonuyuz, bu araştırma komisyonunda eğer biz şunu yaparsak: Bu araştırma komisyonunda siyasetimizi kullanır, herkes parti görüşüne ve iktidar ve muhalefet suçlama veyahut da övme şekline dönüşecekse bu Komisyonda hiçbir adım alma şansımız yok. Ben Balıkçılık Komisyonunda da bulundum, Ayhan Bey de Balıkçılık Komisyondaydı. Bütün partili arkadaşlarımızın hiçbirisi bir gün orada siyaset yapmadı ve sorunları konuştuk, balıkçıları dinledik, balıkçıların taleplerini aldık, arkadaşlarımızın bu konudaki önerileri oldu. Yani nedir önerilerimiz? İşte, diyelim ki ciddi bir zirai don geçirdik, bu donla ilgili alınacak tedbirler. Bunun tedbirlerinin teknik yönleri var, Hükümetin yapması gereken, Bakanlığın yapması gereken kısmı var. İşte, diyelim ki dona karşı dayanıklı çeşitlerin geliştirilmesiyle ilgili öneriler olacak, bilim insanları burada, işte, yeni çeşitlerin gelişmesiyle ilgili neler yapılacak, bunlara verilecek destekleri konuşacağız. Yani biz bu işin gerçekten sorunun çözümüne dönük konuşacaksak faydalı bir Komisyon ve inşallah burada sağlıklı sonuçlar alırız ama biz yalnızca bu işi suçlayıcı, tahkir edici, kendi sahasında siyaset kullanacak pozisyona getireceksek bunu onun için başta konuşalım diyorum. Getireceksek biz de hazırlığımızı ona göre yapacağız. Bu bizi gelecek. Hiç sağlıklı burada bir işin yürüme şansı yok. Hâliyle ben sizlerden ricam, Sayın Başkanım, başta siz ve buradaki arkadaşlarımızdan ricam, gerçekten bu işin Türkiye'ye çok ciddi bir maliyeti var, insanların canı çok yandı, insanların çok yılları gitti yani bazı üreticilerimiz bu yılı kaybetmediler, önümüzdeki yılı kaybeden, hatta 3'üncü yılını bile kaybetme riskiyle karşılaşan bir sürü üreticimiz var.

Adana'da biz bunu yaşadık, Adana'da TARSİM ödemelerini yaptı sigortalı olanlar. Ben şu sigortalı olan, TARSİM sigortası yapanlar ile yapmayanların aynı kefeye konulmasının TARSİM sigortasını yapmayı teşvik noktasında yapmayanları ödüllendirmiş oluruz. Zaten burada TARSİM sigortasını biz teşvik edeceksek ikisinin arasında bir farkın olması gerektiğinin zannediyorum hepimiz farkındayız. Bu konuda da çok popülist davranmanın bir anlamı yok. Doğrular neyse bu tüccarlarımız, çiftçilerimiz, bu üreticilerimiz alın teriyle gerçekten... Ben de bir üreticiyim, çiftçiyim, ziraat mühendisiyim, işim bu, sahada geziyoruz. Yani vatandaşlarımızın hangi aşamalarda bu malı ürettiğinin, ne umutlarla ürettiğinin farkında olan bir kardeşiniz olarak gerçekten bu umutlara bir çözüm üretecek birtakım çalışmalar yapılması lazım. Bunun içerisinde devletin yapması gereken desteklerle ilgili, işte, Ayhan Bey belirtti, don pervanelerinin teşvik oranları artırılabilir. Tabii, maliyet çok mu? Maalesef fazla, bütün Türkiye'yi kapsayan ağır bir yükün altındayız.

Daha fazla sorunla da karşılaşacağız, TARSİM Müdürümüz de ifade etti. Yani üç dört sene önce Adana bölgesinde sıcak TARSİM kapsamında değilken TARSİM kapsamına alındı. Yaşadıkça bazı şeyler bizim için sürpriz. Biz daha farklı sürprizlerle de karşılaşacağız. Allahuallem, gaibin sahibi Allah ama göreceğiz biz bunu. Mesela, böyle çok anormal hastalıklarla da karşılaşacağız yani böyle istilacı türlerle karşılaşmak muhtemel, başka hastalıklarla da karşılaşacağız. Hâliyle bizim bunlarla ilgili gerçekten bilim insanlarımızın da bu konulardaki önerilerini geleceğe dair ve mevcut şu andaki durumu da tespit edip sorunları da, üretimin devam edebilmesi, üreticilerimizin tutunabilmesi, üreticilerimizin motivasyonunu artıracak konular üzerinde de bu anlamda önerilerimiz, görüşlerimiz arkadaşlarımızdan olursa ben esasında bu işin yöntemiyle ilgili biraz takıldım. Ben zannediyorum daha sağlıklı burada Komisyon çalışmalarımızı, daha motivasyonu yüksek, gerçekten çiftçilerimizi yalnızca düşünen iktidar partisindeki, muhalefet partisindeki arkadaşlarımızın hep birlikte destek verdiği bir Komisyon çalışması olmasını hassaten diliyorum. Yoksa öbür türlü olduğu zaman da bizim sözlerimizin de muhalefetin sözlerinin de burada farklı yerlere çekilip sağlıklı bir sonuç çıkaramayacağımızı ben düşünüyorum. Biz bunun tecrübesini Balıkçılık Komisyonunda çok güzel bir ekip çalışmasıyla yaptık. Ben tekrar, bu şekilde bir mantıkla yürütürsek daha sağlıklı olur diyorum.

Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, teşekkür ediyorum Abdullah ağabey.

Evet, Gülcan Hanım, buyurun.

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, kurumların çok değerli temsilcileri, değerli basın mensupları; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum. Kurumlarımızın sunumlarından dolayı da kendilerine teşekkür ediyorum.

Artık hepimiz biliyoruz ki iklim krizi kapımızda değil, hayatımızın tam ortasında. "On yılda bir olur." denilen afetler neredeyse her yıl çiftçinin başına gelmekte. Bu, bu yıl oldu, gelecek yıl olmayacağı anlamına gelmiyor, artık her yıl kapımızda bu afetler. Bu yıl Mersin'de nisan ayında yaşanan don sadece bir hava olayıyla sınırlı değildi. Tarsus'tan Anamur'a kadar olan seralarımız, bahçelerimiz yani geçim kaynakları bir gecede yok oldu. Erdemli ilçemizde de bu donun üstüne bir de dolu yağdı. Üretici daha kendisini don olayından dolayı toparlayamadan bir darbe daha yemiş oldu. Bazı bölgelere incelemelere gittiğimizde zarar yüzde 60'ı geçmiş durumdaydı. Burada mesele sadece hava şartları değil, hava meselesi değil; çiftçi afete karşı savunmasız olduğu kadar sisteme karşı da savunmasız durumda.

Şimdi, biraz önce don hasarından en fazla etkilenen iller listesine bakıyoruz. Özellikle tabii ki bütün illeri dikkatle inceledik ama Mersin'e baktığımızda bu rakamların gerçekten hani "Bir çalışma yapılmış mı, yapılmış." noktasında bir çalışma; hiçbir şekilde gerçeği yansıtmayan, gerçek hasarı ve toplam don hasarını yansıtmayan, reel olmayan bir çalışmayla karşı karşıyayız. Toplam 24 ilin hasar tespitini görüyoruz burada, 21 milyar gibi komik bir rakamla da karşı karşıyayız. Hâlbuki bu tüm

Türkiye'ye de baktığımızda bunun katbekat fazlasıyla bir zararla karşı karşıyayız. Bunlar içerisinde seçim bölgem olan Mersin'e baktığımızda 783 milyon gibi bir rakamı da önümüze getirdiniz. Bence bunu keşke sunmasaydınız, çok daha yerinde olacaktı,

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün üreticiye "TARSİM var, sigorta yaptır." dediğimizde neredeyse alay ettiğimizi düşünürler bizimle çünkü haklı gerekçeleri var, çünkü TARSİM artık üreticiyi değil, şirketi koruyan bir sistem hâline gelmiştir ve bütün çiftçilerin arasında da bu bir güven sorunu yaratmaya başlamıştır. Mersin'de tarımın sadece yüzde 18'i sigorta kapsamında Sayın Başkan. Yani her 5 çiftçiden 4'ü zaten sistemin dışında çalışma yapmakta, üretim yapmakta. Sigorta yaptıranlarla görüştüğümüzde de zaten çok da rahat değiller. Sigorta yaptırmış olmanın vermiş olduğu bir teselliyle aslında bunu yaptırdıklarını söylüyorlar. Geçen yıl yapılan hasar başvurularının neredeyse yarısı da reddedilmiş durumda. Artık gerekçeler çiftçimizi de tatmin etmeyen gerekçeler. Kabul edilenlerde de ortalama 13 bin lira tazminat ücreti alınmış durumda. Oysa tek bir üretim sezonunun maliyetinin bunun çok çok üstünde olduğunu hepimiz biliyoruz. Burada primlerin yüksek olmadığını söyleyecek hiçbir arkadaşım yok. Eksper raporlarının adil olmadığı çok nettir. İtiraz yolunun kapalı olduğu ve itirazların tamamının reddedildiği ve üretici örgütlerinin bu sistemde hiçbir şekilde söz hakkının olmaması da en çok düşündürülen konulardan biri.

Şimdi soruyorum ben size: Bu sistem üretici için mi kuruldu yoksa şirketler zarar etmesin diye mi kuruldu? Neden kamu destekli bir sistemde çiftçinin değil de sigorta şirketinin çıkarı korunuyor? Neden TARSİM'in yönetiminde çiftçinin temsilcisi yok? Biraz önce saydınız, TARSİM'deki temsilci 7 kişiden saydınız şunlar, şunlar var ama baktık çiftçiden bir temsilci yok. Başka bir eksiklik de şu: Erken uyarı sistemleri maalesef çalışmıyor, fırtına mesajı geliyor ama gece don oluyor, çiftçi bundan sabah haberdar oluyor. Mersin'de 13 ilçeden sadece 5'inde don takip sistemi bulunmakta Sayın Başkan. Oysa bazı ülkelere baktığımızda, özellikle İspanya'da dikkatimi çeken bir durum, her serada dijital don alarmı var ve bunu devlet destekliyor. Bizde hâlâ "Zarar oluyorsa destek veriyor." anlayışıyla biz üretim yapmaya devam ediyoruz. Oysa artık biz üretici zarar görmeden önlem almak zorundayız, zarar olduktan sonra değil. Zarara vesile olacak konuları önceden önlem almakla mükellef olduğumuzu da düşünüyorum devlet olarak.

Değerli milletvekilleri, belki çoğunuz bunu biliyorsunuz, biraz önce Vekilim "Parti politikalarınızdan bahsetmeyin." dedi ama ben burada söylemek zorundayım. Bizler Cumhuriyet Halk Partisi olarak özellikle zirai dondan etkilenen bölgeler için, benim de verdiğim, Çukurova bölgesi için, bir afet bölgesi ilan edilmesi için sigorta şartı aranmadan doğrudan destek verilmesi ve tarım borçlarının faizsiz ertelenmesi için kanun tekliflerimizi sunduk ama bunun yeterli olmadığını biz de biliyoruz çünkü bununla afet bölgesi ilan edilmenin dışında Ziraat Bankasına ve Tarım Kredi Kooperatiflerine olan borçların da ertelenmesi gerektiğini şiddetle savunuyoruz ve Ziraat Bankasının çiftçiye yeniden üretim yapabilmesi için uygun faizli tarımsal krediler vermesi gerektiğini de her defasında dile getirdik. Bunu sadece ben seçim bölgem Mersin için talep etmiyorum tabii ki. Adana'dır, Hatay'dır, Antalya'dır, Ordu'dur; bu konuda mağdur olan bütün illerimiz için bunların acilen hayata geçirilmesi gerektiğini düşünüyoruz çünkü bu, Türkiye'nin üretim güvenliği meselesini gündeme getirmektedir.

Son söz olarak da şunları söylemek istiyorum başlıklar hâlinde Sayın Başkan: TARSİM yeniden düzenlenmeli. Herhâlde hepimiz hemfikiriz bu konuda. Çiftçinin sesi bu sistemde mutlaka ama mutlaka yer bulmalı. Hasar tespitlerinin çiftçiye de üreticiye de ikna edecek şekilde şeffaflığı konusunda bir güven ortamı yaratılmalı hasar tespitleri konusunda. İtiraz hakları çok önemli, burada bunun dikkate alınması gerekiyor ve itiraz hakkı reddedilmeden bu iyi organlar tarafından bunların incelenmesi gerektiğini öneriyorum. Bu sistemin gerçekten çiftçiye koruyacak bir sistem olması yönünde çalışma yapmamız gerektiği kanaatindeyiz çünkü bu ülkenin sofrası üreticinin alın teriyle kuruluyor. Ülkemiz için her zaman "tarım ülkesi" diyoruz. Tarım ülkesi olan ülkemizde de çiftçimizi sahipsiz ve umutsuz bırakmamamız gerektiğini söylüyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, teşekkür ediyorum.

SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) - Sayın Başkan, sayın hatibimizle acaba yer değiştirmek mümkün mü rica etsem, Genel Kurulda konuşmam var, kısa bir konuşacağım.

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Tabii ki, buyurun.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, buyurun.

SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) - Teşekkür ederim, sağ olun.

Sayın Başkan, sayın vekiller; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kurumlarımız adına yapılan sunumları dikkatle dinledim, teşekkür ederim onlara. Aslında bir kurumumuzu daha bekliyordum, Sayın Başkana iletmıştim, TÜBİTAK temsilcisini bekliyorduk çünkü yayınlanmış bir haritaları vardı TÜBİTAK'ın bir önceki sayısında, ben oradan getirdim zaten buraya, birazdan sizlere göstereceğim fakat sanırım TÜBİTAK temsilcisi gelmedi.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Sonraki toplantılarda gelecek.

SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) - Kurum temsilcilerinin sunumlarını dinleyince doğrusu yani hani söylem ile icraat arasındaki farkı durmadan irdelemeye çalıştım, anlamaya çalıştım. Hem hâlen sahada mesela, daha buraya gelmeden önce Malatya'dan, Pazarcık'tan yani Maraş'tan, Elbistan'dan, Adıyaman'ın özellikle Besni üzümünün yoğun olduğu bölgeden üreticiler beni arıyor, diyorlar "Ya, hani ne oldu? Ya, bir yardım, geldiniz buraya..." Sahada inceleme yapmış gibi buraların hepsini gezdim, dolaştım dört gün boyunca, saha çalışması yaptım, raporlaştırdık onu. Vallahi yakında geleceğiz o tarafa dedim, sizi de oraya çağıracağım, gelin, sayın vekillere, yetkililere sorun diye. Yani hani "Şöyle yardım yaptık, böyle yardım yaptık." deniliyor da sahada tablo bu değil bize gelen haberler; bu, bir.

İkincisi, şimdi, ben yine sayın kurum temsilcilerini dinleyince tarıma ilişkin bizim bazı konularda dünyada, hatta Avrupa'nın ilk 3 ülkesinin dışında ne kadar önemli çalışmalar yaptığımızı, etkinlikler yaptığımızı, tarıma nasıl önem verdiğimizi dinleyince vallahi aklıma şimdi biz Almanya'dan, Fransa'dan et ithal ediyoruz. Bu nasıl oluyor yani? Almanya ya, Fransa... Süt, ben sordum biraz yani et, süt ve benzeri, makarnaya varana kadar biz oralardan daha pahalı tüketiyoruz sayın vekiller, sayın kurum yetkilileri. Ben gelmeden doğrudan doğruya orada arkadaşlarımdan, yoldaşlarımdan rica ettim, dedim ki: Ben buradan Google üzerinden verilere bakmak istemiyorum. Mümkünse gidin, markette doğrudan doğruya bakın etin fiyatı nedir, makarnanın fiyatı nedir, sütün fiyatı nedir, yumurtanın fiyatı nedir diye bana veri gönderdiler; emin olun -zaman dar, vekilimin söz hakkını aldım, sağ

olsun- biz onlardan pahalı tüketiliyoruz ve biz tarımın beşiğiymiş yani uygarlığın beşiğiymiş, ilk anayurdumuz dünyada; daha doğrusu tarım uygarlığı buradan doğdu, tarımla doğdu ve buradan doğdu.

Şimdi, bir vekilimiz değişti, iki cümleyle daha açayım: Hollanda bizim sekizde 1'imiz, ya, biz Hollanda'nın üçte 1'i, dörtte 1'i ihracat yapıyoruz sayın yetkililer yani bu üçte 1'idir, dörtte 1'idir Türkiye adına kara bir tablodur; bu, birincisi.

İkincisi, şimdi, zaman da dar, değindi ama ben şunu söyleyeyim: Siz benden çok daha iyi biliyorsunuz, devletin aklı bunu çok daha derinden biliyor; iklim krizi -demin sayın vekilimiz değindi kısaca buna- bizim bildiğimiz gibi yani birkaç yılda bir, on yılda bir yüzleşeceğimiz bir mesele değil artık. Biz mega felaketlerle bir yılda 3-4 defa yüzleşiyoruz. Çukurova'dan ben yeni geliyorum, Çukurova bir yılda 3-4 defa peş peşe yüzleşti. Yani diyelim mi Çukurova eskiden beş, altı yılda ya da belki on yılda, on beş yılda yüzleşeceği bir mega felaketi bu yıl peş peşe 3 kere yaşadı. Yani o nedenle sadece Tarım Bakanlığı değil, devletin kendisi...

Demin göstermiştim, burada da bir harita göstereyim ben size; TÜBİTAK'ın bir önceki sayıda çıkardığı bu tablo hakikaten dehşet verici bir tablo, veriler... Burada dünyadaki toplam yabancı hayat popülasyonunu ele alıyorlar, burada tatlı su kaynaklarında, denizde ve karalarda toplam canlılardaki popülasyonun yer yer yüzde 80'e vardığını, azaldığını söylüyor. Bu, esasında çok ciddi bir küresel iklim değişikliğidir. Dolayısıyla, iklim değişikliğine ilişkin olarak zaman, mekân aralığı daralıyor, değişiyor, devletin buna ilişkin stratejik yönelimlere girmesi gerekiyor, bunların başında da... Mesela, bir şehirde bize sordular, dediler ki: "Ya, bizi yazboz tahtasına dönüştürdü, badem ekiyoruz, sonra badem fazla oluyor, 'Onu sökün." diyorlar, söküyoruz, kayısı ekiyoruz, söküyoruz, başka bir şey ekiyoruz." İklim değişikliğine uygun yeni ürün desenleri konusunda devlet stratejik olarak çalışıyor mu? Sadece bakanlıktan söz etmiyorum, onu söyleyeyim. Dolayısıyla, kâğıt üzerinde her şey çok güzel. Ben Tokatlı değilim, Urfalıyım fakat bizim Tokatlı Hüseyin amcanın bir sözü vardı, çok dehşet verici, çok anlamlı söz. Biz genciz ya "Devrim yapacağız." diyorduk o zaman. Derdi ki: "Oğlum, tavuğu sofrada gören, toprağı saksıda görenler hayatı anlayamaz." Ben sayın bürokratlara hakaret etmek istemiyorum, saygı duyuyorum ama yani söylem ile saha arasındaki fark farklıdır; onu görüyoruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum, görüşmek üzere.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ederim.

Sayın Vekilim, buyurun.

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın milletvekilleri, çok değerli basın mensupları; kurumlarımızın yapmış olduğu sunum için çok teşekkür ediyorum.

Geçtiğimiz yıl kuraklık vuran, bu yıl don vuran ama hangi afet başına gelirse gelsin yalnız bırakılan çiftçilerimizin sesi olmak için bugün söz aldım. İlim Amasya'da da afet sonrası aynı tablolar yaşanıyor. Vatandaşın mahsulü ya kuraklığa ya dona ya doluya kurban gidiyor. TARSİM yetkilileri çıkıyor "Sigorta yaptırın." diyor ama eksper raporlarında âdeti sihribazlık yapılıyor, zarar düşük gösteriliyor, ödenen tazminatlar gülünç düzeyde kalıyor, çiftçi hem ürününü hem de umudunu yitiriyor. Bu bağlamda, dün Amasya'da seracılıkla uğraşan Ayşe Hanım beni aradı, her yıl düzenli sigorta yaptıran bir emekçimiz. Fırtına serasına zarar vermiş, naylonları yırtılmış, direkleri yıkılmış, eğilmiş. TARSİM'e güvenerek hasar bildirimini yapmış, bir umut zararının karşılanacağını beklerken maalesef gelip bakan ekiplerin ret cevabıyla karşı karşıya kalmış. Ayşe Hanım'ın feryadı hepimizin yüzüne tokat gibi çarpıyor. "Rüzgâr vurdu, fırtına vurdu, polişemde bu risk yazmasına rağmen benim zararım karşılanmayacaksa bu sigortayı ben neden yaptırıyorum, neden dünyanın parasını TARSİM'e hibe ediyorum?" diyor.

Bu bağlamda, çiftçilerimiz şu soruların cevabını sizlerden bekliyor: TARSİM'in temel amacı çiftçiye doğal afetlere karşı korumak olmasına rağmen, özellikle afet sonrası yapılan hasar tespitlerinde TARSİM'in "hasar yok" raporları vererek ödemeleri reddettiği çok sayıda vaka var; bu raporların hazırlanmasında hangi kriterler kullanılıyor, bu kriterleri belirleyen ekiplerde neden çiftçi temsilcileri, ziraat odaları ve üretici birlikleri yok? Amasya'da geçen sene kuraklık ve dolu, bu sene ise don olayları yaşanmasına rağmen çiftçilerimiz TARSİM'den beklediği desteği ve yardımı göremediği için kuruma büyük bir güven eksikliği meydana gelmiş durumda, çiftçilerde yaratılan bu güven eksikliğini gidermek için adımlar atacak mısınız? Sigorta yaptıran çiftçilere zararını karşılamak için zorlayıcı kriterlerin olduğuna dair şikâyetler var, bu şikâyetler neticesinde kriterlerde değişikliğe gidilerek TARSİM'in daha kapsayıcı ve çiftçi dostu olması için adım atacak mısınız? Hasar tespit çalışmaları ve sonuçlanması sürecinin uzunluğu sebebiyle çiftçiler büyük maddi zorluklar yaşıyor, bu süreci hızlandıracak adımlar atacak mısınız, yoksa çiftçilerin tarlasını, traktörünü satmasını beklemeye devam mı edeceksiniz? Aynı zamanda, Karadeniz'in hiçbir ili afet kapsamına dâhil edilmemiş, Karadeniz'i ve fındığı gözden çıkardınız mı? Bu soruların cevabını bekliyoruz.

Çiftçilerimizin mağdur olduğu, büyük zararlar gördüğü bu süreç içerisinde mutlaka Ziraat Bankası tarım kredi borçları faizsiz ve şartsız ertelenmelidir. Çiftçilerimize iki yıl geri ödemesiz, düşük faizli kredi olanakları sağlanmalıdır. Sigortası olmayan üreticilerin zararı doğrudan devlet tarafından karşılanmalıdır. Önümüzdeki üretim döneminde sulama ve enerji maliyetlerinde ciddi indirimler yapılmalıdır. Dondan zarar gören çiftçiye tohum ve fide desteği sağlanmalıdır. Tarımda köklü bir reform yapılarak TARSİM dâhil tüm sistem yeniden yapılandırılmalı ve sigorta çiftçinin sırtındaki kambur değil güvencesi olmalıdır diyor, hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, ben teşekkür ediyorum.

Evet, Sibel Hanım, buyurun.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli bürokratlar; hepinizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum.

Tarım Reformu Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan zirai don olayı belgesini incelediğim zaman, sunumda da en başından beri "en çok etkilenen il" "en çok etkilenen ürün" şeklinde tanımlamalar var. O "en çok etkilenen" tanımlaması üzerinden gittiğimiz zaman da maalesef Karadeniz Bölgesi'nin en önemli ürünleri olan fındık ve çayı buralarda pek görememekteyiz. Dolayısıyla, bu bölgenin illeri hem o afetten etkilenen iller içerisinde yer almıyor hem de bu ürünlere gerekli özen gösterilmiyor herhâlde. Şimdi, ben Komisyona gelmeden önce Trabzon'da fındıkta bu don olayı nedir diye tarım il müdürlüğünü, ilçe müdürlüklerini arattım ancak tarım il müdürlüğü "Elimizde veriler yok." diyor, ilçe müdürlüğü de "Direk zarar görenler Bakanlığa başvuru yapıyor." diyor yani bir veri alamadım. Meslek kuruluşları da sağ olsunlar, onlardan da bir veri almak mümkün değil.

Dolayısıyla, genel anlamda fındık için yüzde 11 verim düşüklüğü söyleniyor, çay da don olayı nedeniyle geç toplanmaya başlandığı için çayda da yüzde 30-35 oranında verim düşüklüğü olduğu söyleniyor. Şimdi, sizin bu sayfada fındığı gördüm, çayla ilgili herhangi bir bilgi göremedim. "Çiftçi ve parsel bazında tespitleri tamamlandı." denilmiş burada. Bu çalışma tamamlandıysa nasıl oluyor da illerimizdeki il müdürlüklerimizin, ilçe müdürlüklerimizin bunlardan haberi olmuyor? Ya haberleri yok ya da istediğimiz zaman bize doğru bilgi aktarımı yok; bunu da yanlış bulduğumu söylemek isterim. Sonuçta, bizler burada hem kanun yaparken hem de bu komisyonlar kurulduğu zaman elimizdeki doğru veriler üzerinden ancak doğru sonuçlar yapabiliriz. O nedenle, bence hazır buradayken bakanlık yetkilileri illerdeki çalışmaların yapılıp yapılmadığını, yapılmışsa niye tarafımıza doğru bilgi verilmediğini lütfen bir araştırınlar. Ancak ben de tekrar Değerli Reşat Vekilim gibi Karadeniz Bölgesi'nde de -elbette ki bazı bölgelerdeki kadar belki yakıcı değil ama- fındık ve çay üreticilerinin de bu son don olayından son derece etkilendiklerini, verimde düşüklüğe sebep olduğunu ve bir zararın oluştuğunu belirtmek isterim. O nedenle, hani sizin "en çok" diye ifade ettiğiniz -tırnak içerisinde belirterek söylüyorum- iller ya da ürünler kapsamında yer almamasına rağmen lütfen bunu da o bölgedeki çiftçilerin, ürün sahiplerinin kendi açılarından çok önemli bulduklarını ve büyük bir zararın da kendileri açısından oluştuğunu ifade ederim, çalışmaların buna göre de yürütülmesini talep ederim.

Saygılarımla.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, tabii, değerli başkanlarım, ben bir şey eklemek istiyorum. Kamil Başkanım, bu zararların tazminine ilişkin bir tablo sunmuştunuz. Burada, tabii, biraz iller bazında ve ürün bazında yelpazeler ve oranlarla ilgili verilere tabii ki ihtiyaç var, biraz komisyonun sağlıklı... Belki bu konuda söyleyeceğiniz bir şey vardır diye ben de bir ekleme yapmak istiyorum.

Tabii, TARSİM Genel Müdürümüz sunum yaparken bazı ürünlerde de gerçek hasarın etkisinin gecikmeli olarak ortaya çıkabileceğine, bundan dolayı da bazı raporlamalarda teknik olarak gecikme olabileceğine ilişkin bir not aldım ama tabii ben sizlerin adına...

AYHAN BARUT (Adana) - Zaman yeterince geçti Sayın Başkan ya, üç gündür, beş gündür, on gündür...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ya, mesela, çay direkt şimdi birinci...

AYHAN BARUT (Adana) - Bir donda zarar ne zaman tespit edilir? Bir hafta, on gün sonra belli oluyor ürün, de ki on beş gün. En son olan donun üzerinden elli gün geçmiş, ilk olan donun üzerinden üç buçuk ay geçmiş; hâlâ zarar ortaya çıkmamış mı?

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, başka şey yoksa isterseniz önce Tarım Reformu Daire Başkanımıza söz vereyim, ben de kendi eklememle beraber soruyu da arada sormuş olayım, daha sonra TARSİM Genel Müdürümüz sorulara cevap verir. Bazı konularda, özellikle daha teknik, detay konularda bize bilgiyi sonradan, toplantıdan sonra da aktarabilirsiniz çünkü biz sahaya çıktığımızda... Bizim bugün Bakanlığı dinlemek istememizin sebebi, cumartesi günü Malatya'da başlayacağımız program öncesinde o insanlara da bir şeyler anlatıyor olmamız lazım yani Bakanlığımızın yaptığı çalışma şu aşamada, teknik konu şu noktada, tespitler şöyle, ödemeler hesaplanıyor ya da şu aşamada ve bunlarla ilgili süreç bu diye topluma bilgilendirme görevimiz de olacak; onun için...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Başkanım, bir şey sorabilir miyim, Karadeniz var mı bu seyahat edilecek...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Olacak yani şöyle, şimdi, toplu olarak, bütün Komisyon olarak 2 bölgeye seyahat edeceğiz -geçen hafta öyle bir planlama yaptık- bir Malatya bölgesine, bir de Manisa bölgesine, o bölgeye. Sonra da il vekillerimizle ya da Komisyon vekillerimizle alt komisyonlar kurarak daha küçük katılımlarla illerin tamamına...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - O yönde talep var çünkü.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Tabii, üçüncü aşamada da onu yapacağız.

Evet, buyurun Başkanım.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Evet, Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim.

Bazı sorulara yazılı cevap vermemiz de bir sakınca olur mu acaba?

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Ama biraz vakit olarak da özellikle biz iller düzeyinde gezdiğimiz zaman o ilde raporu bizim biliyor olmamız lazım.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Tabii.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - O zaman şöyle olur olay... Siyasette bu olayı gerçeğin ötesi yani daha güçlü öne çıkarmak için gerçeğin ötesinde şeyler ortaya çıkar, sonra da dersiniz ki "Hayır, böyle değil." noktasına gelmemek için, politik alanı da sağlıklı yönetmemiz için hepimizin yani iktidar muhalefet fark etmeksizin güçlü verilere ihtiyacımız var. O zaman biz birbirimizle konuyu başka yönde çalışırız, deriz ki: Bundan sonraki süreci, yeni çıkacak olma ihtimali olan donlar ya da diğer zirai afetlerde nereye odaklanmamız gerektiği üzerine Komisyon çalışmalarını odaklamış olur.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Tabii, mutlaka.

Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyesi milletvekilleri; tabii ki hızlı ve çok kısa sürede bir aksiyon aldık çünkü don afetinin meydana gelmesiyle beraber üreticilerimizin Bakanlık olarak her zaman yanlarında olduğumuzu hissettirmek ve yapılacak iş ve işlemlerle ilgili onların yönlendirilmesi, tarım il, ilçe müdürlüğü ve TARSİM eksperlerinin nasıl bir metodolojiyle hasar tespitlerini yapacağıyla ilgili onlara çok hızlı bilgilendirmeler yaptık. Ön tespitlerle ilgili hangi durumda olduğumuza ait verileri çok kısa sürede topladık ve Sayın Bakanımız zaten çok kısa bir sürede bunu Sayın Cumhurbaşkanımızla beraber paylaşarak kamuoyuna açıklamalarda bulundu ve çok kısa sürede illerdeki hasar gören bölgelere ziyaretler gerçekleştirildi.

Hasar tespit çalışmalarımızla ilgili çok kısa sürede ilçe müdürlüklerimizle beraber, TARSİM eksperlerimizle beraber çalışmalara başladık. Hasar alanlarının büyüklüğünden ve parsel parsel, çiftçi çiftçi, ürün ürün çalışmaları devam ettirdiğimiz için, don afetinin meyve üzerindeki etkilerinin belli bir zaman aşamasından sonra görülebileceği için ve bazı ürünler tomurcuk döneminde ya da ilk yaprak döneminde meydana geldiği için bu afetlerin etkilerinin daha sağlıklı belirlenmesi, kamuoyunda veya toplumda

bilgi kirliliğine yol açmaması için çalışmalarımızı hızlı, doğru ve titizlikle yürütmekteyiz. Sunumda yapmış olduğumuz takvime göre de biz il, ilçe müdürlüklerimizle parsel bazlı, çiftçi bazlı çalışmalarımızı, teknik çalışmalarımızı 30 Mayıs tarihi itibarıyla tamamlamış olacağız. Bu tamamlama aşamasında da Sayın Bakanımız bu destekleme ödemeleriyle ilgili kararnamenin... Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatları doğrultusundaki ödemeleri hazır bir şekilde tutuyoruz, bu çalışmalar tamamlandıktan sonra yani 30 Mayıs tarihi itibarıyla veriler elimize geldikten sonra gerek değerli Komisyonumuzla, değerli Komisyon üyelerinizle paylaşacağımızı; Sayın Bakanımız da zaten kamuoyuyla paylaşacaktır. Bu konuda ürünler bakımından ya da Türkiye'de tarım alanlarını etkileyen afetler bakımından sürekli sahada bu tespit çalışmalarını sürdürmekteyiz. Şu ürün az, şu ürün çok, şu bölge az, bu bölge çok gibi bir süreç yönetmiyoruz. Her üründe, her ürünün etkilene oranlarına göre ilk etapta tespit çalışmalarımızı devam ettiriyoruz yani şu il eksik, bu il fazla, şu ürün çok, bu ürün çok diye değil. Evet, 65 ili etkileyen afet oldu ama en çok 34 il daha çok etkilendi; onu vurgulamak isterim. Ürünler bakımından da...

AYHAN BARUT (Adana) - Sayın Müdürüm, bir soru sorabilir miyim?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Tabii.

AYHAN BARUT (Adana) - Araya giriyorum ama....

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Estağfurullah.

AYHAN BARUT (Adana) - Örneğin, Çukurova'da buğday hasadı başladı yaklaşık on gündür.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Evet.

AYHAN BARUT (Adana) - Bu dondan dolayı hem ilk dondan hem son dondan oldukça zarar gören bir ürün var, tamamen sökülen alanlar var.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Ayçiçeği...

AYHAN BARUT (Adana) - Ayçiçeği de öyle. Hesaplamalara göre de yüzde 30 ile yüzde 50 verim kayıpları var, hâlâ zarar ziyan tespiti yok; nasıl oluyor bu, ne zaman yapacaksınız? Hasat da bitmiş yani ya da o buğday üreticisinin gördüğü zarardan dolayı zararı telafi edilecek mi, bununla ilgili bir veri var mı?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Tabii ki şimdi...

AYHAN BARUT (Adana) - Hasat oluyor, bitti daha, hasattan sonrası yok.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Evet, sahadaki bu hasat sonrası elde edilen verim oranlarına göre oluşacak verim kayıpları hem köy bazlı verim sigortası içerisinde hem de Bakanlığımız teknik elemanlarının çalışmaları neticesinde Bakanlığımıza aktarılacaktır ve o konuyu da değerli Komisyonumuzla da paylaşacağız.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Yani 30 Mayıstan sonra bu verilerin yayınlanacağını ve açıklanacağını söylediniz, öyle değil mi?

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Evet.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Tabii, burada kamuoyunda gereksiz bir beklenti oluşturmamak adına belki bu veriler derleniyor, toplanıyor, hesaplamalar yapıyor muhtemelen ama hani çok kabaca, makro düzeyde, il düzeyinde ve ürün düzeyinde bu haritalandırma yapıldıysa eğer Komisyonumuzla da paylaşma şansınız olursa, sahaya çıkmadan alabilirsek... Yani biz tutup da bu ürün az olmuş, çok olmuş diyecek... Çünkü sahada sadece gözleme dayalı olarak bu işler yapılmaz, çok teknik hesaplamalar, parsel bazında, teknik düzeyde yapılacak işlerdir; bunları biliyoruz ama en azından bizim de Komisyon olarak neye, nerede, ne diyeceğimizi bilecek kadar bir veriyi eğer bize ulaştırabilirsiniz Komisyon toplantılarının daha sağlıklı yürütmesi bakımından iyi olur diye düşünüyorum.

CÜNEYT ALDEMİR (Tokat) - Gideceğimiz illerden başlayarak...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, biz bu hafta Malatya...

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Sayın Başkan, istemiş olduğunuz, talep etmiş olduğunuz daha global bir veriyi sizinle paylaşıyoruz.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - İyi olur, Malatya'dan başlıyoruz bu hafta biz.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Biliyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Hattı biliyorsunuz: Malatya, Adıyaman, Maraş, Mersin, Adana, Niğde ve Kayseri'nin belli bölgesini bir dolaşacağız. En azından o güzergâhla ilgili bize bir şey gönderebilerseniz, biz en azından daha donanımlı gidelim sahaya.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Tabii Sayın Başkanım, bugün Komisyon toplantısına en azından Bakanlığımızın hem don öncesinde hem don esnasında hem don sonrasında en azından genel hatlarıyla yapmış olduğu çalışmaları ve Bakanlık olarak her zaman üreticimizin yanında olduğumuzu bildirmek amacıyla bir sunum hazırladık. Tabii, daha teknik ve daha ayrıntılı çalışmaları tabii ki saygıdeğer Komisyonumuzla paylaşacağız. Global olarak Komisyonumuzla da bu etkilenen ürün ve bölgelerle ilgili verileri de toplantıdan sonra paylaşacağız.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Bir de vatandaşa ödeme yani TARSİM Genel Müdürümüz muhtemelen TARSİM'le ilgili konuya cevap verecektir ama TARSİM kapsamı dışındaki, Cumhurbaşkanımızın açıklamış olduğu, bu en azından maliyet giderlerinin karşılanacağına ilişkin bir takvim yapıldı mı? Bu konuya ilişkin de bilgi önemli çünkü bir beklenti var toplumda. Sanırım

Sayın Bakanımız geçtiğimiz günlerde, bayramdan sonra bir ödemenin yapılabileceğini söyledi, öyle hatırlıyorum, basın dikkatimi çekmişti ama bu konuda da bir şey olursa, biz bunu da sizden alırsak sevinirim.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Olur Sayın Başkanım.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ederim.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Ben teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, bazı sorulara yazılı cevap vermemiz uygun olur herhâlde. Global açıdan birçok şeyi paylaşacağım ama çok teknik konular var, onları da yazılı olarak değerli Komisyonumuzla paylaşırsak hem daha aydınlatıcı olur hem daha çok bilgi sahibi olunur.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Olur.

İbrahim Ağabey, buyurun.

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; aslında biraz önce, sayın vekilim söze başlarken güzel bir şey söyledi, dedi ki: "Amacımız bağcıyı dövmek değil, üzüm yemek." Bu demin bahsetmiş olduğunuz haritaya baktım, haritanın içerisinde kırmızılı olan alanların toplam yüz ölçümünü Türkiye yüz ölçümüne vurduğumda -tahmini olarak diyorum- en az Birleşik Krallık'tan, İngiltere artı İskoçya'dan daha büyük bir alan var, 243 bin kilometrekare orası. Bu büyük ihtimal İspanya'ya yakın bir bölgeyi kapsıyor. Şimdi, hakikaten çok geniş bir alan ve bizim bu olay olduğundan bu zamana geçen zaman müddeti altı hafta. Altı hafta içerisinde hakikaten böyle bir şey yapabilmek, gerçekten bütün hatlarıyla ortaya koyabilmek insani açıdan mümkün değil. Böyle bir şeyi yapabilecek yeryüzünde herhangi bir güç veya devlet de yok. Ha, ama hasar tespiti tam yapılmadan hemen ödenmeye başlanması; o ayrıca tartışılır, o benim alanımın dışında. Ama ben hani vicdanlı olmak zorundayım, arkadaşlara sorular soruldu, hakikaten ben de cevaplarını dinleyeceğim zaten. Cevabı verilebilecek olanları dinleyeceğim çünkü cevabı verilemeyecek olanlar var şu aşamanın içerisinde. Zannediyorum cuma günü biz Komisyon olarak zaten, inşallah, yola çıkacağız, belirli yerleri de gezeceğiz. Bizim gözlemlerimizin amacı da bu zaten, hepsini bir arada toparlayabilmek yani bu kadar geniş, bu kadar büyük bir alanda bizim altı hafta içerisinde hepsini bitirebilmemiz mümkün değil, ki bence Ordu'nun bir ilçesini bitiremezsiniz böyle bir zaman müddetince. Yani bizim fındıkta ben hep umut ediyordum ki belki bizde mayıs sürgünü vardır, böyle kendini, bir kısmı yeniler ürünün; onun bile tam gerçekleşmediğini gördüm. Yani o konuda da zarardayız ama gönlüm şunu ister: Hakikaten, Komisyonumuzun amacı da en kısa zamanda bunları tamamlayıp milletimize en güzel şekilde sunabilmek, kimsenin zarar görmemesini sağlayabilmek. Yani ben arkadaşların sunumlarını izledim, aslında sunum ayrıntılı ve açıklıyor. Ha, arkadaşlarımız da buna karşılık dediler ki: "Yok, şunlar, şunlar da olsun." O da doğru, onları da değerlendirelim. Hakikaten keşke hepsi birlikte olsun ama hep baştan beri söylediğim inanılmaz büyük bir alandan söz ediyoruz, inanılmaz büyük bir alandan. O yüzden, elimizi vicdanımıza koyarak belki bizim bu çalışmalarımızın da sonucunda o zamana kadar acil önlem... Demin arkadaşımız çok güzel bir şey söyledi, dedi ki: "Birinci hasat buğday başladı." Sanıyorum bunlar da zaten dikkate alınır, ona göre de bir çalışma yapılır ve acil ödeme yoluna gidilebilir ama esas büyük kısmını bütün boyutlarıyla tespit edip... Bakın, genelde böyle afetler ülkelerin çoğunlukla sonunu getirir eğer devlet güçlü değilse. Afrika'daki ülkelerin batım sebebi çekirge istilasıdır yani üç sene, peş peşe çekirge bütün ürünleri bitirdi devlet güçlü olamadığı için. Biz şöyle diyebiliriz: Bizim devletimiz şu an itibarıyla -hakikaten diyorum- bana göre gücünün zirvesinde, biz bu olayın da altından en güzel şekilde kalkacağız inşallah.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Ben teşekkür ederim.

ALİ KIRATLI (Mersin) - Değerli Başkanım, bir merhaba desem...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Buyurun.

ALİ KIRATLI (Mersin) - Değerli Başkanım, saygıdeğer milletvekilleri, saygıdeğer kurum müdürlerimiz, amirlerimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, bir önceki toplantıda da ifade etmiştik, bu Komisyonun esasında asıl görevi teknik olarak bu zirai afetler, başta don olmak üzere bu yıl yaşadığımız zirai afetler konusunda bundan sonraki süreçle alakalı alabileceğimiz önlemler, uygulanabilecek önlemler üzerinde istişarelerde bulunmak. Yoksa Komisyonumuzun baktığımızda bir yaptırım veya bir ödeme gücü, bir nakdi gücü yok. Ben Sayın Aygün'a bir milletvekili olarak evet, saygı duyuyorum fakat ben birçok Komisyon, KİT toplantılarına katıldım, orada da ifade etmiştim -hakınızı helal edin, belki söyleyeceğim cümleler sizi incitecek- şuna katılmıyorum: Kameralar karşısında tabii şov yapabiliriz. Bunları sosyal medya hesaplarımızda paylaşabiliriz ama inanın, yapacağımız Komisyon çalışmalarına bana göre zerreyimiskal bir faydası yok. Toplantı esnasında bir kahve kültürü gibi "Ya, burada hikâye dinlemeye geldik." gibi cümleleri ben tasvip etmiyorum. Herkes emek sarf ediyor, buraya geliyor. Kendi esasında konuşmalarımızda, üsluplarımızda iç dünyamızı yansıtıyoruz aslında, ben böyle bakıyorum olaylara. Bugün özellikle, evet, kurumlarımız, işte TARSİM burada, Tarım Reformu Genel Müdürümüz ve Genel Müdür Yardımcımız burada, Değerli Başkanım da biz bunu daha önce Genel Kurulda kendi aramızda "think tank"ler yaparak da konuşuyorduk. Yani bugün kurumlarımızın her yaptığı işlem, uygulama doğru mudur? Değildir. Mesela, orada Sayın Vekilimiz bir cümle ifade etti yani "Mesajlarla ne olacak, hani SMS'ler atmayla?" Ben çok açıkça ifade ediyorum, her biriniz, kendinizi Tarım Bakanı olarak görün. Bu kadar geniş coğrafyada nasıl bir önlem alabilirsiniz, çiftçiyi nasıl koruyabilirsiniz? Eğer varsa sizin "background"unuzda böyle bir çözüm önerisi, ortaya koyun, biz de uygulayalım. Böyle bir çözüm önerisi yok çünkü. Yani yüz yıllardır topraklarımızda yaşanan -bende bir çiftçi olarak ifade edeyim- hani gerek yağmurlama, gerek dumanlama, gerek farklı yöntemler; biz bunları zaten yapıyoruz ama belli bir seviyenin altında -raporlarda yazıyor- yani 2014'te ortalama eksi 6, eksi 7'ler varken 2025 yılı Nisan ayında, ki biz bunu şubat ayında Mersin olarak yaşadık, ortalaması eksi 17 -işte sayın vekilim, burada- Mersin gibi, Akdeniz Bölgesi'nde, sıcaklığın dibine kadar yaşandığı bir şehirde, bir sahil kesiminde eksi 10'u gördük, yaylalarımızda eksi 26'yı gördük. Şimdi zaten böyle bir soğuk ortamda ne kadar önlem alırsanız alın çok da bir şey ifade etmez ama ben, zirai donun şubat ayında başladığı günlerden yani nisanın sonuna kadar sahadan hiç ayrılmadım yani tabiri caizse gezmediğim ilçe kalmadı bu zirai donla alakalı Mersin özelinde. Evet, çiftçimizin bizden

beklentisi var, Hükümetimizden beklentisi var Değerli Başkanım ama burada en büyük sıkıntımız aslında -TARSİM Genel Müdürümüz burada hakkınızı helal edin, burada biraz çuvaldızı kendimize, cümle başlarken ama biraz da size- TARSİM, ama yanlış politikaları ama çiftçinin TARSİM'den ürkmesi, inanmaması. Sonuç itibarıyla bizim ülkemizde TARSİM'e güvenmiyor çiftçimiz. Ha, bu güven konusu şöyle: Mesela, ben de bir otomotivci olarak şunu ifade edebilirim, otomobillerde zorunlu trafik sigortasını -kaskodan bahsettiniz ya vekilim- iptal edin, bu ülkenin yüzde 50'si trafik sigortası yaptırmaz. Yani, bir şeyi zorunlu kılmadığımız takdirde, vatandaşımız ne olursa olsun bunu yapmıyor. Yani, bugün açıkça ifade ediyorum işte DASK'lar. Tapu kayıtları yapılırken, tapular alınırken DASK'ları zorunlu tutmayın, yüzde 70'i DASK yaptırmaz, vatandaşımız böyle. Ödeme günleri geldiği zaman, ne hikmetse faturaları son gün öder. Yani, böyle bir kültür var bizim ülkemizde. Maalesef, TARSİM kültürü yerleşmedi, oturmadı, eksikleri var. TARSİM'in kendi içinde tekrar güncellenmesi -ki bunu Değerli Başkanım da konuştuk- belki çiftçimizin böyle bir ortamda üzerine ek maliyet getirilmesi tartışılabilir, konuşulabilir ama sonuç itibarıyla özellikle küresel ısınmanın bundan sonraki yıllarda da hani yeni normal dediğimiz süreçlerin çok daha fazla yaşanabileceğini öngörerek... Bizim bir kere, bizden sonraki nesillerin, bizden sonraki dönemlerin hakkını hukukunu savunmak, onlara güzel bir ortam bırakma mecburiyetimiz var; hangi siyasi görüşte olursak olalım. Ve bu minvalde, bizim artık tarım sektörünü bir mevcut iktidarın, Hükümetin ekonomi politikalarının üzerinden alıp kendi içerisinde dönen bir sistemi ortaya çıkaracak bir fon yani bu işsizlik fonu gibi veya DASK gibi bir sistem üzerine oturup bu fon içerisinde yani zorunlu tarım sigortası fonunu devreye bir şekilde, bunun altyapısının çalışarak -bilmiyorum TARSİM özelinde bu yapılabilir mi- veya bir pilot bölgede denilebilir, başlangıcı böyle olabilir. Çünkü bu minvalde, inanın, Allah göstermesin, birkaç yıl zirai afet yaşanmadığı takdirde, ben inanıyorum ki orada birikecek rakamlarla, artık bundan sonraki olabilecek zirai afetlerin hiçbirinde devletin sırtına ek yük getirmeden, kendi içerisindeki biriken fonlarla çiftçilerimizin sorunları kısa süre içerisinde, nasıl ki İşsizlik Fonu'ndan hemen iş akdi feshedildiğinde faydalanılabiliyorsa, burada da faydalanılabileceğini düşünüyorum; bu önemli bir konu. Ama tabii, bunu yaparken -zaten az önce sunumlarda izledik, mevcutta yüzde 67 gibi bir devlet desteği var- burada gerekirse primlerin bir kısmı daha da düşürülerek yani yeni bir çalışma sistemiyle ama tabii bunu yaparken şunu da göz ardı etmemek lazım -ben bunu Sayın Bakanım da paylaştım, Cumhurbaşkanımıza da arz ettim; hatta talimat verdi çalışın bu konuya diye- şuna da bakmak lazım bu minvalde neden pilot bölge diyorum; ya, biz bu sistemi oldu ya, hakikaten böyle bir karar verildi, ortak bir fikir üretildi. Çiftçi bu sefer ÇKS Sistemi'nden çıkış gösterme, böyle bir reaksiyon gösterir mi? İşin bir de o boyutu var, o yüzden belki de bir pilot bölgede bunun denenerek bu ve buna benzer uygulamalarla yani çözüm önerilerimizle... Yoksa burada ben hükümete laf söyleyeyim, işte örnek vereceğim, muhalefete laf söyleyeyim, muhalefet hükümete laf söylesin, üç ay böyle kör dövüş şeklinde geçer gider. Ben ortak bir çözüm noktasında hepimizin geleceğe yönelik yani nasıl bir çözüm üretebiliriz; bunu konuşmamız gerektiğini düşünüyorum. Şimdi, sahaya gideceğiz yani sahada yarın işte Malatya, Adıyaman, Adana, Mersin, Niğde gezeceğiz. Çiftçilerimizin evet, bizden beklentileri var ama çiftçilerimiz şunu da biliyor yani ben mesela bunu Meclis Genel Kurulunda kürsüde konuşmamda da ifade etmiştim: Tarsus Bahşiş köyünde vekilim, adamın -bizim işte Ayhan Ağabey de bilir, oralarda tünel sera diyorlar, bizim merkezde biz meştele gibi bir cümle kullanırsınız- kabağı vardı, berbat olmuş; yaklaşık 20-30 dönümlük bir alanda. Dedim ki: Ya, bunu sana bir husumetlin yapsa ne yapardın? Ben onun cümlesiyle -Genel Kurulda biraz daha yumuşatmışım ben- söyleyeyim "Öldürürüm onu." dedi. Şimdi dedim. "Vallahi Vekilim, Allah'tan geldi, yapacak bir şey yok." dedi. Hakikaten bu önemli bir konu. Ya bu Allah'tan geldi ama sonuç itibarıyla bizim Komisyon toplantılarımızda inanın, az önce Sayın Tekirdağ Milletvekilimiz konuşurken içimden o kadar çok cevap vermek geldi ama cevap vermek istemedim, sebebi şu: İnanın, burada birbirimizi yıpratmak değil, elbette ki siyaset yapacağız, bir siyasi partinin mensubuyuz ama değerli milletvekillerim, üzerimizde sorumluluk var ve bu sorumluluk gereği yapıcı çünkü, biz Komisyon olarak burada bizim bir oylamamız, işte sen kazandın, ben kazandım gibi bir görevimiz yok. Burada gerçekten doğru fikirler üretebilirsek ben, bundan sonraki süreçte, en azından, bu Komisyonun gelecekte faydalı işler yaptığını, çıkarttığımız, belki de çıkacak yasalarda söz sahibi olduğunu görmenin hepimizi mutlu edeceğini düşünüyorum.

Ben tekrar çok teşekkür ediyorum.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Başkanım, çok kısa bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sayın Kıratlı, herhâlde bizi fazla tanımadığı için, ben geçen dönem de milletvekiliydim, tarımla ilgili yaptıklarına bir bakarsanız sevinirim öncelikle çiftçi nazarında. Birincisi, 2006'da Tarım Kanunu çıktı, çıktığı günden beri, desteklemelerden stopaj kesiliyordu. Destekleme ne içindir? Çiftçiye o işi kolaylaştırmadır. Ya, devlet hem çiftçiye destek veriyor hem de stopaj vergisi kesiyordu, geçen dönemki kanun teklifiyle beraber bu ortadan kalktı; bu bir. İki, bu Çiftçi Kayıt Sistemi'yle ilgili, yanlış olduğunu geldiğim günden beri bağıryorum ve bağırıyaya devam ediyorum. Çünkü bakın, konuya vakıf olmasaydım, Tarımsal Üretim Kayıt Sistemi'ni söylemezdim. Bizim derdimiz üzüm yemek, bağcıyı dövmek değil kesinlikle ve Sayın Bakanla da istişarelerimizde ifade ediyoruz. Dediğim gibi, kuraklıkla ilgili parsel bazına geçilmediği sürece çiftçinin sorunlarına bir çözüm bulamayız. TARSİM köy bazında, ilçe bazında kuraklığı ortalamadan gidiyor. Diyorum ki yanlış yerden gidiyorsunuz. Ben bunu ikinci yıl ifade ediyorum ve bu yılki normalde 2025 TARSİM'in içerisinde olması gerekirken atlandı, unutulduğu ifade edildi Sayın Bakan tarafından, bütçe görüşmemizde ben bunu konuşmuştum. Bakınız, ne kadar yapıcı olduğumuzu bilin. Derdimiz halının altını şişirmek değil, halının altındaki o yükü azaltmak istiyoruz. Hamaset de yapmıyorum, benim derdim çiftçilerin sorunlarını burada ifade etmek. Siz de sahaya çıkıyorsunuz, ben de. Bakın, Mersin'in sıkıntısını dile getirdik, Mersin'deki, bölgenizdeki don ne zaman oldu?

ALİ KIRATLI (Mersin) - 22-25 Şubat.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Yok, bizim derdimiz...

ALİ KIRATLI (Mersin) - Soru cevaba geçtik gibi...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Yok soru cevap değil.

ALİ KIRATLI (Mersin) - Bakın, şu anda üslubunuz çok güzel ama -videonuzu bir izleyin- az önceki üslupla şu anki üslup arasında Toros Dağları kadar fark var.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sayın Kıratlı, bakınız, beklentimi söyledim size.

Şimdi, buraya gelen bürokrat arkadaşlarımız nereye geldi? Parlamentoya geldi ve Parlamentodaki bütün grupların ortak kararıyla oluşan bir Komisyon oluşmuş. Sorun belli, soruna bizim para verecek hâlimiz yok, haklısınız ama orada bir şey bulacağız, bir rapor hazırlayacağız, o raporun tüm çiftçilerimizin yarasına merhem olmasını istiyoruz ve dediğiniz gibi bu iş burada... Geçmişte komisyonlarda da bulunduk, işte müsilaajla ilgili... Bakın müsilaaj hâlâ çözülmedi. Şimdi bizim derdimiz 2 milyon 72 bin ÇKS'ye kayıtlı çiftçimizin üretimde kalması, onları desteklememiz. Az önce Çiftyürek dedi ya: "İşte Almanya'da et fiyatı daha ucuz, şurada burada, diğer ülkelerde." Biz tarımsal üretimde kendi kendine yeten bir ülkeydik ama şimdi geldiğimiz noktada sıkıntımız var ve ben sizin bölgenizle ilgili de... Mesela Sevgili Başkanım, Hatay'da Dört Yol, Erzin'den de, oradaki insanları da bizim Mersin'deki veya Adana'daki toplantıya çağıralım; orada da sorun var, orada da sorun yaşandı. Ben bakın, kendi ilimi fazla söylemedim farkındaysan, tüm Türkiye'yi söylemeye çalışıyoruz. Fındık diyoruz, şimdi sayın vekilim ne dedi? "İkinci şeyleri bekliyorduk olmadı." Yani derdimiz sevgili vekilim, üzüm yemek, hamaset yapmak değil, derdimiz yaraya merhem olmak. Şimdi, ben de beklerdim siz de beklerdiniz, çıkışta size sordukları zaman veya Mersin'e gittiğinizde ne kadar zirai alanda zarar olmuş, ne kadar çiftçiye ne yapılmış; bunu bugün en azından ben Tarım Reformundan duymam gerekiyordu; onun için bu bir içimdeki öfke değil, içim acıdığı için ve çiftçinin o alın teri, o Ayşe Teyzemin... Az önce dedim ya, iki hafta önce Amasya'daydım, Ayşe Teyzem çıktı, oradaki haykırışı benim vicdanımı sızlattı. Yine, 400 dekar ceviz bahçesi olan işletme mühendisi beyefendinin oradaki seslenişini...

ALİ KIRATLI (Mersin) - Buna bir itirazım yok, ben başka bir şey anlattım az önce.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Bakınız, ben de aynı yere geliyorum ama bu sıkıntıları bir an evvel Bakanlığımızın çözmesi gerekiyordu. En azından sahada tutması gerekiyordu.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Bir müsaade ederseniz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Ama şimdi, TARSİM'in kuruluşu beni burada hakikaten ilgilendirmiyor.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Müsaade ederseniz Başkanım.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Benim için TARSİM'in vereceği cevap bizim için ne yapabileceği ve ne yapıldığı ve ÇKS dışında -dediğiniz gibi- sistem dışındaki o mağdur olan çiftçilere biz nasıl destek oldurabileceğiz; onu bizim konuşmamız lazım diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum. Başkanım.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Ben teşekkür ediyorum.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Başkanım, şu Dört Yol ve Erzin konusunu da siz alırsınız gündeme.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Şimdi, tabii gerek Abdullah ağabeyin gerek Ali Bey'in söylediği konu: Burada, tabii, her siyasi partinin kendi politik görüşü çerçevesinde fikirlerini, önerilerini ve eleştirilerini sonuna kadar sunma ve anlatmasında hiçbir sıkıntı yok, bu konuda da oldukça rahatsız. Komisyon toplantıları da zaten böyle olur. Ben çok uzun yıllar siyasette olmamama rağmen ama genellikle konuyu biliyoruz. Burada tabii kastedilen şu: Yani bir aradayız, bir de gerçekten güçlü ve iyi bir Komisyon çalışması yapabilirsek, hani öyle soyut ve afaki suçlamalar yerine daha somut, teknik konular olursa hem gelen bürokratlarımız bu işten çok daha olumlu etkilenir hem de bizim Komisyon olarak hazırlayacağımız güçlü raporla inşallah verimli oluruz diye düşünüyorum.

AYHAN BARUT (Adana) - Bir aradayız ama bir arada yönetmiyoruz Başkanım.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Şimdi, isterseniz TARSİM Genel Müdürümüzün de sunumunu...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Söz alabilir miyim Başkanım?

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Buyurun.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Teşekkür ederim Başkanım.

Benim de genel, hani daha böyle net olarak oturması için sorularım olacak. Şöyle: Bu en son o eksi 17'leri gördüğümüz don olayında Türkiye genelinde kaç çiftçimiz etkilenmiştir? Ziraat Bankası -tabii, Ziraat Bankası burada yok ama- kredilerini kullanan kaç çiftçimiz vardır, onlardan kaç kişi etkilenmiştir? Birinci sorum bu.

İkincisi: Türkiye geneli... Şöyle de bir yanlış anlaşılma oldu herhâlde, hani şöyle denildi ya: "TARSİM tarafından don hasarı olarak ödenen mutlak muallak hasar 21 milyar TL." Sanki tüm Türkiye'deki hasar 21 milyarmış gibi lanse edildi sizin tarafınızdan Vekilim, öyle değil; bu, sadece...

AYHAN BARUT (Adana) - Öyle demedim.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ama öyle anlaşıldı.

AYHAN BARUT (Adana) - Öyle demedim.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ama yani öyle bir şey oldu.

ALİ KIRATLI (Mersin) - Gülcan Vekilim orada söyledi.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ha, evet, Gülcan Vekilimiz, 21 milyar...

AYHAN BARUT (Adana) - Ben dedim ki: 100 milyarlarca lira zarar var. Sadece Malatya 200 milyar. Bunun 6 Şubat depremiyle beraber...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Tamam Vekilim, sanki Türkiye genelinde sadece 21 milyarlık zarar varmış gibi bir anlaşılma oldu; burada bir haksızlık yapılmaması gerektiğini düşünüyorum yani öyle söylemler de oldu. Bu, sadece TARSİM'e kayıtlı olan, TARSİM sonucunu yaptı, hatta bunun 1 milyar TL'si ödenmiş herhâlde, alta da böyle bir bilgi var.

Bir de şunu söylemek istiyorum, tarım reformu olabilir, Denizli'de dondan etkilenen çiftçileri ziyaret edip mesela özellikle cevizde don sonucunda önerdikleri ilaçlar var, yönlendirmeler var. Mesela bunu da söyleyebilirler, hani bunun sonucunda kaç tane çiftçiye bire bir ulaşıldı ve onun sonucunda kaç kişiye önerilerde bulundular? Mesela benim de ceviz ağacım var, bana böyle bir öneride bulunmadı ama benim ceviz ağacımın olduğu bölgedeki çiftçilerle geçen hafta pazar bir araya geldiğimde dediler ki: "Böyle yetkililer geldi Tarımdan, şu ilaçları kullandık, bizim cevizlerin yapraklanmasında, dönmede pozitif böyle bir etkileşim oldu." Hatta ben bizim çalışanları onlara yönlendirdim "Ya, ne kullanmışlar?" gibilerinden. Yani bu, aslında yaptığınızı gösteriyor ama

keşke rakamlarla bunları da söyleseniz. Yani Komisyonumuzun sizden istediğinin böyle biraz daha detaylı bir bilgi olduğunu söylemek istiyorum.

Sonuç olarak, TARSİM çok güzel bir sistem yani bu anlamda Hükümetimizi tebrik ediyoruz ama burada işte, halk arasında da, çiftçiler tarafında da şöyle bir şey var: Yok, işte, birinci çiçekte, çiçek oldu, olmadı gibilerinden; hemen böyle bir çiftçiye reddetme, refüze etme... Gerekli, detaylı bilgi verilmediği için ya da sigortalama aşamasında yeterli anlatılmadığını düşünüyorum, aslına bakarsanız, yüzde 50 sübvansiyonun da devlet tarafından karşılanması güzel bir oran. Yani tabii ki rakamlara, dekara... Sen şimdi, bir dönümden böyle 200-300 bin liralık meyve hasılası yapıyorsan bunda işte 10 bin lira ödüyorsan bu karşılanabilir bir şey. Şöyle de bir çalışma da olabilir belki: Böyle örnekleme yaparak bir dönüm arazide işte, elması olan kişi ne kadarlık sigorta primi ödüyor? Her şey güzel giderse, ortalama böyle yüzde 80 verim olursa kaç paralık bir gelir elde ediyor, gibi böyle de örneklemeler verilirse somut olarak çok daha anlaşılır olur diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Sayın Başkanım, gerçekten, sigortacılık konusuna, Komisyonumuzun ilerleyen aşamalarında çok ciddi, sadece sigortacıların olduğu noktaya eğileceğiz; bunu da not olarak söyleyeyim. Ben de şuna kafayı taktım: Yani illa çiçek mor mu oldu, yeşil mi oldu, pembe mi oldu, Sayın Genel Müdürüm, yani bakın, artık yapay zekâ var, siz bir bahçenin artık rekoltesini, hatta şöyle söyleyeyim: Meyvecilik yapanlar bilir, gelecek senenin çiçeğinin şeyi bu seneden oluşur. Öyle mi? Yani gelecek sene hangi çiçek oluşacak, bu sene şeyini verir, bu sene çiçek şeyini yeni üretmez. Bu bile hani bellidir yani onu ben çok anlayamam, adamın ağacı kuruyor, TARSİM diyor ki: "Henüz tomurcuk olmadığı için ben bunu..." Hani bunlar mesela teknik. Yapay zekâ var artık, siz biliyorsunuz, bir bölgede bir bahçenin ortalama rekoltesi... Son üç yılın ortalamasının en düşüğünü bile olsa bir şey çıkartabilir falan, hani biraz...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Başkanım, bir şey daha söyleyebilir miyim?

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Buyurun.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Bir de şöyle bir şey, hangi ürünler, işte, mesela elma girdi ama atıyorum cennet hurması girmede çünkü o yüzde 50 zarar gördü gibi ağaçlarla ilgili böyle söylemler var. Ben bunun da yanlış olduğunu düşünüyorum, yüzde 50 olsa da o bir zarardır. Biz sonuçta bunun masrafını karşılayacaksa ona çiftçinin harcamış olduğu yüzde 50 tutarındakini bence ödememiz gerektiğini düşünüyorum. Ürünleri sınırlamayalım yani dondan hangi ürün etkilendiyse, ağaç bazındaysa onun bu sürece dâhil edilmesi gerektiğini düşünüyorum.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - İşte, burada Tarım Reformu devreye giriyor.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - İşte, başta belirtmedim, Tarım Reformuna söyledim, evet yani öyle ayırmamak gerektiğini düşünüyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Son olarak: Isparta bölgesi, özellikle Isparta-Burdur bölgesi kendi seçim bölgem olduğu için söylemiyorum, Türkiye'de sadece o bölgede yetişen, biliyorsunuz, kozmetik sanayisinin dünyada yüzde 65'inin üretildiği gül var. Bütün Isparta şu anda bugün gülün mutlaka bu zarar kapsamına alınması... Yüzde 30-40 arasında il müdürlüklerinin tespitleri var, onları da atabiliriz.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Sayın Başkanım, müsaade eder misiniz eğer sözünüz bittiyse?

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Buyurun.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Sayın Başkanım, üreticilerimizin ve tüm ürünlerimizin gördüğü tüm hasarların tespiti konusunda Bakanlığımız çok doğru ve ivedi şekilde aksiyon almaktadır.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Sayın Başkanım, bir şey rica edeceğim. Şimdi, konuya belki bir başka bakış açısı getirecek olan Ziraat Odaları temsilcimizi de dinleyelim, ondan sonra toparlayarak sizlerin cevaplarıyla... Çünkü, şunun için söylüyorum: Belki ilk sunumu almamız gereken Ziraat Odalarıydı, benim orada teknik bir sıralama hatam oldu. Belki en son olarak sizin vereceğiniz cevaplar yeni soruları gerektirmeyecek Sayın Genel Müdürüm.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Sayın Başkanım, hem sigorta açısından hem sigortasızlar açısından hem sahadaki talepler açısından Bakanlığımızın konuya ne kadar hâkim olduğunu tekrardan açıklamak isterim.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Biz bunu bugün biraz daha... Yani beni de bir iktidar milletvekili olarak.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Sunum biraz zayıf kaldı, yüzeysel oldu.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Sayın Başkanım, zayıf kalmadı, gerçekten...

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Kalmadı zaten, biz biliyoruz kalınmadığını fakat bilgi anlamında istiyoruz.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Tabii, tabii; o bilgileri değerli Komisyonumuzla paylaşmayacağız da kiminle paylaşacağız efendim?

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Tamam efendim.

Şimdi, Türkiye Ziraat Odaları Başkanlığından bugün programımıza katılan Teknik Hizmetler Kurulu Başkan Vekili Değerli Mevlüt Gümüş'e teşekkür ediyoruz katılımı için.

Buyurun efendim.

III.- SUNUMLAR (Devam)

3.- Türkiye Ziraat Odaları Birliği Teknik Hizmetler Kurulu Başkan Vekili Mevlüt Gümüş'ün, 2025 yılının Şubat, Mart ve Nisan aylarında yaşanan don felaketleri, saha gözlemleri ve tespitleri hakkında sunumu

TÜRKİYE ZİRAAT ODALARI BİRLİĞİ TEKNİK HİZMETLER KURULU BAŞKAN VEKİLİ MEVLÜT GÜMÜŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, değerli kurul üyeleri, hanımefendiler, beyefendiler; hepinizi kurumum, temsil ettiğim kurum ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum.

Benden önceki konuşmacılar gerçi birçok konuya değindiler ama ben de kısa, öz, bölgeler üzerinden Türkiye'nin genel bir haritası çizmek istiyorum don afeti nedeniyle. Efendim, şimdi Ziraat Odasındaki görevlerimden biri de işte, bu Kurul Başkanlığında don afeti başladığı günden beri tüm taşrada Ziraat Odaları başkanlarıyla tarım il ve ilçe müdürlerimizle görüşmek suretiyle alınan bilginin sağlıklı olmasını sağlamak, kamuoyunu yanıltıcı herhangi bir bilgi vermemek adına, Sayın Başkan da hasar olan bahçeleri, tarlaları geziyor, gitmeden önce ona da bir rapor hazırlamak suretiyle çalışmalar yapıyoruz. Bu zaman zarfında Ziraat Odasına üye olsun, olmasın çiftçiler de beni aradılar; bir sıkıntısı olmuş vesaire... Ben bunu hem TARSİM Genel Müdürümüzle hem de TARSİM Daire Başkanımızla görüştüm, anında müdahale ettiler, çözdüler ve çiftçiden teşekkür aldım yani sorunlarının çözüldüğüne dair. Ben burada her ikisine de teşekkür ediyorum, sağ olsunlar.

Efendim, bildiğiniz gibi, Şubat, Mart ve 9-13 Nisan tarihleri arasında çok büyük bir felaket yaşadı ülkemiz, don felaketi. Eksi 15, eksi 17'lere kadar çıktı ve uzun süre kaldı yani on iki saat gibi uzun süre kaldı ve tahribatı burada yaptı. Meyve ağaçlarında ve diğer ürünlerde tahribatı burada yaptı. Çünkü düşünün ki uzun süre, on iki saat gibi zaman zarfında eksi 15 ve 17'lerde kalıyor; bunun tahribatının boyutu çok büyük oldu.

Şimdi, ben Karadeniz'den başlamak istiyorum. Örneğin, Karadeniz'de fındık alanlarında rakım 400 metre ve üzerinde çok büyük zararlara neden oldu. Trabzon, Giresun, Ordu, Samsun, hatta oradan Sakarya'ya kadar -Batı Karadeniz'de de Sakarya bölgesinde de Düzce vesaire- fındık üretimi var; büyük boyutta zararlara neden oldu.

Şimdi geçiyorum Malatya bölgesine, kayısıya, önemli ürünler üzerinden gidiyorum. Kayısı, biliyorsunuz, ülke üretiminin çok önemli bir bölümü Malatya'dan karşılanıyor ve kuru kayısı ihracatında da çok iyiyiz. Malatya'nın yanında Elâzığ'ın Baskil ilçesi, Kahramanmaraş ve Kahramanmaraş'ın ilçelerinde de kayısı üretimi var. Buralarda da don zararının boyutu büyük, yapmış olduğumuz tespitler neticesinde büyük.

Yine, aynı şekilde, Çukurova da nasibini aldı, çiftçilerimiz orada da bir mağduriyet yaşadılar.

Manisa'nın üzümü, Manisa'da biliyorsunuz üzüm, bilhassa kuru üzüm ihracatı yönünden de, üretimi yönünden de Manisa'mız önde gelen illerimizden biridir.

Orta Anadolu'da Konya-Karaman-Niğde hattında, bu 3 ilimiz elma üretiminin çok önemli olduğu yerler. Burada da elma üretiminde don olayının tahribatı büyük yani size verdiğimiz raporlarda kısa, öz bunların il il hepsinin detayları var; daha ileride de sonuçlandığı zaman da bir rapor takdim ederiz. Çiftçinin mağduriyetine değiniyoruz. Buradan, yine, Bursa-Çanakkale hattında, Sakarya hattında; işte, İzmir ve Manisa var, İzmir'i Manisa'yla beraber mütalaa ediyoruz; buralarda da zarar çok büyük.

Diğer bir gözlemimiz, tabii, büyük meyve plantasyonu, büyük bahçecilik yapan, üretim yapan işte narenciyeydi, şuydu buydu, elmaydı, kiviymi, şeftali nektarını vesaire ama bir de Anadolu'da küçük ölçekte kendi geçimini sağlayan çiftçilerimiz var. Yani elma üretimi yapıyor; elma, armut, şeftali filan vesaire ne sayarsanız sayın; bunu yerel pazarda satarak geçimini sağlıyor. Yani kendi bahçesinde ürettiği ürününü yerel pazarda satıyor, onunla geçimini sağlıyor.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Aile ekonomisi kapsamında.

TÜRKİYE ZİRAAT ODALARI BİRLİĞİ TEKNİK HİZMETLER KURULU BAŞKAN VEKİLİ MEVLÜT GÜMÜŞ - Evet, onunla geçimini sağlıyor.

Bu çiftçilerimizi de göz ardı edemeyiz, bunlarla ilgili de bir çalışma sergileniyor öyle tahmin ediyorum çünkü ÇKS'ye kayıtlı tüm çiftçiler... Tabii, kayıtlı olmayanların da mağdur edilmeyeceğine inanıyorum. Zaten çiftçi Hükümetimizi, devleti yanında bekliyor; ben de inanıyorum ki devletimiz çiftçinin yanında olacaktır. Dolayısıyla, bu yaraların bir vesileyle sarılması gerekiyor. Elinde avucunda ne varsa şu anda gitti.

Yine, diğer bir tespit, şeker pancarında ve ayçiçeğinde bazı yerlerde yer yer de olsa don kesti. Bu, tabii tespitlerde var. Çiftçimiz tekrar tarlasını sürdü, yeniden bir ekim yaptı. Burada ne oluyor? Tamam, hava şartları iyi gidiyor, yeni ürün çıkacak, orada işte onu satacak vesaire ama bir de yapmış olduğu masraf var yani birinci üründe don vurdu, zarar etti; orada bir masrafı var. Çiftçilerimizin o konuda da mağdur edilmeyeceğine inanıyorum.

Efendim, zaten benden önceki arkadaşlarımız da bahsettiler, ben Türkiye'nin şöyle önemli ürünleri üzerinden kısa, öz, genel hatlarıyla bir sunum yaptım, size verdiğimiz dosyalarda da var bu bilgiler.

Ben teşekkür ediyorum, Komisyon üyelerimize iyi çalışmalar diliyorum, başarılar diliyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Ben teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Şimdi, raporunuz hakikaten iller bakımından böyle kısa kısa da olsa bir özet rapor olmuş; bu da en azından Komisyon üyelerimiz için not olma anlamında önem taşıyor.

Ben, şimdi, artık son sözü TARSİM Genel Müdürümüze...

TÜRKİYE ZİRAAT ODALARI BİRLİĞİ TEKNİK HİZMETLER KURULU BAŞKAN VEKİLİ MEVLÜT GÜMÜŞ - Başkanım, bir konuyu daha dile getirmek istiyorum.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Buyurun.

TÜRKİYE ZİRAAT ODALARI BİRLİĞİ TEKNİK HİZMETLER KURULU BAŞKAN VEKİLİ MEVLÜT GÜMÜŞ - Şimdi, bu Komisyon Don Komisyonu ama bir de ülkemizde belli yerlerde kuraklık var. Burada Komisyona kuraklığı da dile getirmek istiyorum, hangi illerde boyutu nedir? Yani ben bunu burada dile getirmek istiyorum.

Güneydoğu Anadolu'da Şanlıurfa, Diyarbakır, Batman, Mardin, Şırnak illerinde, kuru tarım yapılan yerlerde, zaten sulu tarım işte Güneydoğu'da biliyorsunuz sulama var ama aynı Şanlıurfa'da, Diyarbakır'da diğer saydığım illerde de kuru tarım yapılan yerler var. Kuru tarımda buğday, arpa, mercimek... Güneydoğu Anadolu Bölgesi Türkiye buğdayının yüzde 20'sini üretiyor, yüzde 20'sini; kırmızı mercimeğin hemen hemen yüzde 88-90'ını Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bu saydığım iller üretiyor. Yüzde 10-12 de yanındaki iller, o saymadığım kuraklık olmayan iller üretiyor mercimekte. Batman kurtardı, Batman'ı bunun dışına çıkarıyorum. Batman'da buğday, arpa ve mercimekte sıkıntı kalmadı; arpada bir ay, bir buçuk ay önce yüzde 5'lik bir sıkıntı vardı,

son yağan yağmurlar Batman'da da arpayı kurtardı. Dolayısıyla, Batman'ı bunun dışında bırakmış olduk. Şırnak'ta sadece İdil ilçesinde, çukurda kalan güneydeki İdil ilçesinde buğday, arpa ve mercimekte var.

Bu konuda raporumuz da var. Ben bilgi olsun diye, Komisyonun konusu don afeti ama ben burada fırsat bulmuşken Güneydoğu Anadolu'daki saydığım yerlerin çiftçileri adına bunu Komisyon'da dile getirmiş oluyorum; takdir sizin efendim.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ediyorum, not ettik bunları da Değerli Başkanım.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Başkanım, ben TZOB'a bir soru sorabilir miyim?

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Mevlüt Bey, öncelikle, sunum için teşekkür ediyorum, ayrıntılı bir çalışma yapmışsınız ama şimdi, bugün Komisyona da sizin acaba Ziraat Odalarının önerisi ne bu sorunla ilgili, talepleri ne? Çiftçilerin sıkıntılarının nasıl çözülebileceğiyle ilgili bir çalışma yapmadınız mı? O çalışmayı da keşke sunmuş olsaydınız en azından Komisyon raporunda onları da değerlendirdik. Bizler biliyoruz bazı şeyleri ama siz direkt çiftçinin kuruluşu olan, çiftçinin yetkilisi olan bir kurumsunuz. Mesela kuraklık sadece o bölgede değil, daha önce de Adana bölgesine baktığınız zaman, Adana'da kuraklık oldu, oralarda da bozuldu yani bütün o şeye bakarsak kuraklığa girdiğimiz zaman daha farklı şeye gidiyor. Trakya'da da kuraklık var ama bizim buradaki bu kapsamlı illere göre sıralama yapmışsınız.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Onu isteyelim İlhami Ağabey Başkanım.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Evet, onu isterseniz...

Sevgili Başkanım, ben başka bir şey daha söyleyeyim, belki sizlere de Komisyondaki iktidar partisi milletvekillerine de bu bir şey olur: Çiftçimizin BAĞ-KUR'la ilgili 7.200'e düşürülmesi konusunda hep beraber baskıcı olalım, esnafla beraber onu da BAĞ-KUR'u da 7.200'e çekersek yıpranma payıyla beraber iyi olur diye düşünüyorum. Bilmiyorum, Mevlüt Bey ne düşünür o konuda.

TÜRKİYE ZİRAAT ODALARI BİRLİĞİ TEKNİK HİZMETLER KURULU BAŞKAN VEKİLİ MEVLÜT GÜMÜŞ - Sayın Başkanım, o konuyu unutmuşuz, eğer müsaade ederseniz onu yazılı bir şekilde bildirme imkânınız var mı efendim?

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Tabii ki, bu daha ilk toplantımız.

TÜRKİYE ZİRAAT ODALARI BİRLİĞİ TEKNİK HİZMETLER KURULU BAŞKAN VEKİLİ MEVLÜT GÜMÜŞ - Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Teşekkür ederim.

IV.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI (Devam)

A) Görüşmeler (Devam)

1.- Tarım ve Orman Bakanlığı Tarım Sigortaları ve Doğal Afetler Daire Başkanı Kamil Özdemir ile Tarım Sigortaları Havuz İşletmesi Anonim Şirketi Genel Müdürü Bekir Engürülü tarafından yapılan sunumlara ilişkin görüşme (Devam)

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Sayın Genel Müdürüm, son sözler sizde.

Buyurun.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Çok teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, kıymetli milletvekillerimiz; tüm konuşmacılara -gerek eleştirerek gerek destekleyici konuşmalar için tüm vekillerimize teşekkür ederim. Çünkü TARSİM'in gelişmesinde eleştiri mutlaka olması gereken bir konu ama sigortacılığın Türkiye'de zor olduğunu demin milletvekilimiz çok güzel söyledi. Ben şu verileri söyleyeyim, ondan sonra bu şekilde bir değerlendirme yapmak lazım: Türkiye'de DASK zorunlu, penetrasyonu yüzde 56; her gün deprem oluyor memleketin her bir tarafında ama ev alıp satarken DASK yapmak zorunlu ama penetrasyon yüzde 56. Motorlu taşıtlar zorunlu, aracınız kara yolundan bağlanıyor, penetrasyonu yüzde 82 dolayısıyla da sigorta tekniğine yakınlık konusunda insanlarımızda, ülkemizde biraz daha çaba sarf edilmesi gerektiğini belirtmek istiyorum.

Daha sonra, Sayın Vekilim Ayhan Barut Beyefendi'nin söyledikleriyle alakalı birkaç şey söylemek istiyorum eksperlerle alakalı: Eksper arkadaşlarımız bağımsız kişiler, sınav kazanmış ve bu arkadaşlar ziraat mühendisi ve bölgenin kişileri yani bunu önemli özellik olarak söylüyorum, dışarıdan, daha önce o bölgede ziraat mühendisliği yapmış ve bağımsız yani bir memur, birisinin komutasında vesaire değil. Bu arkadaşlarımız o yüzden sınav kazanarak yapmış oldukları çalışmalarda... Eğer ekspertizine itiraz ediliyor ise, ekspertizi kabul görülmüyor ise ikinci eksper isteme hakkımız var. İkinci ekspere de itiraz ediyor isek biz özellikle tahkim yolunu da açtık TARSİM'de çünkü normal davalar dört, beş sene sürüyor, çiftçi mağdur olmasın diye altı ayda sonuçlanan sigorta tahkiminin de önünü açtık. Sigorta tahkimi yoluyla da eksperlerin yapmış olduğu çalışmalara itiraz imkânı var, bunu önemli özellik olarak söylüyorum. Bu arkadaşlar meslektaş, bunların kafalarına göre bir şeyi yapma durumu söz konusu değil, kurallar belli, bu kurallar çerçevesinde... Ama lütfen düşününüz ki arabanızı bir yere sürttüğünüz zaman siz istiyorsunuz ki tampon değişsin ama eksper geliyor, normal elementer branşta, diyor ki: "Bu boyanır ve yeniden kullanılabilir." Yani eksperler bağımsız olarak orta yolu bulan bilirkişilerdir, bunları önemli özellik olarak belirtmek istiyorum.

Yine, üretici lehine bakılmasıyla alakalı mutlak suretle TARSİM'in şu an yapısında da tamamı ziraatçı arkadaşlarımızla, ziraat mühendisi arkadaşlarımızla bu işi daha çok çiftçinin bakış açısına getirme gayreti içerisindeyiz, bunu önemli özellik olarak belirtmek istiyorum.

Bir, 1 Mart olayı var sayın vekilim, burada bir yanlış anlama var, bunu da düzeltmek istiyorum. 1 Mart sebzelerdeki don riskinin başlama tarihidir, yoksa geri kalan meyvelerde, çiçekte 1 Mart vesaire gibi bir tarih yoktur. Meyvelerdeki ana kriter, eğer bir ağacın yüzde 5'i çiçeklendi, bahçenin yüzde 90'ı çiçeklendiyse o kapsama girmiştir. Dolayısıyla da buradaki, özellikle sebze üzerinde bunu 1 Martla alakalı söylemek lazım.

AYHAN BARUT (Adana) - Sebze genelinde...

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Ama orada, sebze de sayın vekilim, biliyorsunuz ki ana sorun turfanda yetiştirerek daha fazla ücret kazanmak. Hani turfanda yetiştireceğiz diye eğer oradaki iklim koşulları yetersizse o zaman biraz iklim tarihine göre dikmek ve iklim tarihine göre üretim yapmak gerekir diye düşünüyorum. Teknik olarak arz ediyorum size.

Yine, Sayın Vekilimiz, meslektaşımız İlhami Bey'in söylediği konuyla alakalı birkaç şey söylemek istiyorum: Köy bazlı verim sigortasıyla alakalı Sayın Bakanımız ilk başından beri talimat verdi ama şu gerçekleri ben bir arz edeyim size: Türkiye'de, bildiğiniz üzere, 23,7 milyon hektar tarım alanı ve 156 milyon dekar da ÇKS'ye kayıtlı alan var. Bu alanlar 32,5 milyon parsel ve bunların yaklaşık olarak 90 milyon dekarında buğday, arpa yani tahıl var. Buralarda tespit yapabilmek için 32,5 milyon parselin yarısı olan 16 milyon parselde gidilmesi gerekiyor iki ay içerisinde; bunun fiziki olarak yapılabilme özelliği yok. Onun için, Sayın Bakanımızın talimatıyla uydu teknolojilerinden faydalanılarak bu verim tespitine yönelik çalışma başlatıldı, devam ediyor zaten şu an. İkinci özellik olarak da biçerdöverlerin arkasına özellikle sensörler takmak suretiyle bu yapılabilir mi diye özel sektörle beraber çalışmalarımız var. Bizim de tüm derdimiz aynen sizin dediğiniz gibi... Bunu önce ilçeden başladık hatırlarsanız, daha sonra köye getirdik, şimdi parselde getireceğiz inşallah ama biraz da teknik imkânların fırsat vermesi lazım, teknik imkânların gelişmesi lazım, teknolojiyi kullanmadan bunun fiziki olarak, bireysel olarak yapılabilme şansı yok. Bu konuda gayretimiz olduğunu hep beraber Bakanlığımızın liderliğinde belirtmek istiyorum.

Eksperlerimizle alakalı şu an bizim aktif bin tane bitkisel üretimde, bin kişi de hayvansal üretimde aktif olarak çalışan var. Belgeli olan kişi, sınav kazanan kişi fazla ama onlardan aktif olarak yaşamını kaybetmiş, vesaire olanları düşüğümüz zaman kişileri belirtmek istiyorum.

Muafiyet oranıyla alakalı bir soru oldu. Muafiyetle alakalı soruyu bir netleştirmemiz lazım. Tarla ürünlerinde muafiyet dolu paketinde yüzde 8; dünyanın hiçbir yerinde yok. Çok iddialı söylüyorum bunu çünkü özellikle İspanya'da -bizim örnek aldığımız ülke bu- yüzde 30, muafiyet İspanya'da yüzde 30. Buna bakabilirsiniz, Agroseguro'nun özelliği içerisinde...

Hatta burada da bir anekdotumu söylemek isterim: Kanun çıkarken rahmetli Mevlüt Aslanoğlu Vekilimiz de çok itiraz ediyor idi ve çok eleştiri yapıyordu. Ben bizzat kendisine gidip konuyu anlattıktan sonra o itirazlarını, çekincesini kaldırmıştır, bunu da anekdot olarak söylemek isterim çünkü bu sistem ülkeye lazım bir sistem. Bu sistemi nasıl geliştiririz konusunda hep beraber kafa yormamız gereken bir sistem.

TÜKAS-ÇKS'yle alakalı kafamızda karışıklık yok. TÜKAS'a da geçilse aynı ÇKS verileri üzerinden çalışacak, o yüzden de ÇKS'de de Sayın Bakanımızın yaptığı değişiklikleri biliyorsunuz, her şey artık yani hem hisseli tapular, intifası yapılmamış hususlar, paylaşılmamış araziler, bunların hepsi kayıt edilebiliyor. Sadece burada sorun şu, sayın vekilim biliyor aslında konuyu, özellikle çiftçiler hazine arazilerini kullanırken kiralamaya gitmiyorlar. Sebep kiralama daha pahalı, ecrimisil yöntemiyle kullanıyorlar. Ecrimisil ise ucuz, ecrimisil bir hak doğurmaz hukuken, ecrimisil biliyorsunuz bir cezadır aslında. Ecrimisil yöntemiyle kullanılan o araziler de ÇKS'ye kayıt olmuyor. Buradaki en önemli sorun o, yoksa hazine arazisine eğer gider kayıt olursa, kiralarsa kayıt yapılabilmesini belirtmek istiyorum.

Yine, fiyatların pahalılığıyla alakalı özellikle Ayşe Hanım'ın telefonunu da aldık, Ayşe Hanım'ın durumunu da sizlere arz edeceğim, sayın vekilimden aldım. Burada bir önemli özelliği söyleyeyim: 630 bin lira bedelle 1 dekar serayı sigortalıyoruz, naylon örtülü serayı, bunun bedeli 5 bin lira, sigorta bedeli yani bu sigorta bedeli 630 bin lira, 5 bin lira bedelle çiftçilere yönelik... Bunu lütfen söyleyelim. Hatta daha da ötesini söylüyorum. Ben "tarsim.gov.tr"de tüm fiyatları koydum, herkes istediği fiyata bakıp istediği şekilde söyleyebilir. Diğer vekilim de söyledi, birkaç örnek vereceğim eğer müsaadeniz olursa: Buğdayda 4.640 liraya karşı sigorta ediyoruz, 65 lira çiftçinin ödeyeceği prim. Yani burada ayçiçeği 5.200 liraya sigorta bedeli var, 47 lira yani meyveyle alakalı...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - 4.600 liraya buğday kalmadı ki, buğdayın şu andaki fiyatına baktığımız zaman 12 lira...

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - 1 dekar Sayın Vekilim. 1 dekar alan üzerinden bu söylemiş olduğum rakamları söylüyorum, bunu önemli özellik olarak belirtmek isterim.

Fiyatları da biz güncelliyoruz. Örneğin, hayvancılığa başladığımız zaman sigorta yaparken 130 bin liradan sigorta yaptırıyor, o arkadaşa SMS atıyoruz, diyoruz ki: "Ürün fiyatı, hayvanın fiyatı 150 bin lira oldu, istiyorsan zeyil yaptır." Yani her türlü hakkı çiftçiye tanıyoruz ama sigorta yaptırırken telefonda yanlış adres verirse, telefonu yanlış verirse, telefon olarak çocuğunun veya bir başkasınınkini verirse, gönderilen SMS'e bakılmadığı zaman o zaman bu tür sorunlarla karşılaşıldığını da söylemek istiyorum.

Ben çiftçilerimize özellikle, sayın vekilim, şunu söylemek isterim: Ayçiçeğini sigorta yaparken sizin bölgeniz olan Tekirdağ'da Trakya Birlikte çok yoğun bir toplantı yaptık ve yaklaşık olarak 600 çiftçimiz vardı ve onların her biriyle hasbihâl ettik, sorunlarını karşılıklı dinledik. Daha sonra Üzüm Üreticileri Birliğiyle de yaptık aynı şekilde yani TARIŞ'le Alaşehir'de. Biz çiftçinin ne dediğini dinlemek, dediğine yönelik olarak eylem yapma peşindeyiz ama Sayın Ayhan Barut Vekilimin söylediğine de bir cevap olması açısından, teknik olarak söylüyorum ben tabii, benim cevaplarımı lütfen teknik olarak değerlendiriniz efendim.

Şimdi, sıcak hava zararı bundan beş sene önce var mıydı narenciyede? Yani sıcak hava zararı olacak, iklim değişikliğinden bir etkilenme olacak, ben bu zararı bilimsel kurulda değerlendireceğim, kapsama alacağım. Yani bunun başka bir yöntemi yok ki. Demin vekilim çok güzel söyledi, gelecekte ne tür istilalar olacak, neler olacak bilemiyoruz ki, biz buna karşı nasıl aksiyon alacağımızı...

Ama bu sene mesela, sayın vekilim, limonların yeşerdiğini siz de görmüşsünüzdür. Ben geçen hafta Adana'daydım dolayısıyla da takip ediyorum, Adana-Mersin bölgesi içerisindeki ağaçlarda yeşillenme oldu. Özellikle bakırlı ilaçların atılması ağaçlarda teknik olarak fayda sağladı. Demin daire başkanımız söyledi, il, ilçe müdürlerimizle beraber bu önemli, özellikle yani buradaki etkilenmenin farklı olduğunu belirtmek istiyorum.

AYHAN BARUT (Adana) - Özür diliyorum.

Yeşillenme ondan dolayı değil, yeşillenmeyi burada söylersem herkes korkar şimdi. O çiftçiler onu saklıyorlar şu anda, söylemiyorlar. Bir dönem Amerika'da, Florida'da olan, geçtiğimiz yıllarda Kıbrıs'ta görülen "psillidi" yeşillenme hastalığı. Allah korusun, o bir zaten hücum ederse Türkiye'de narenciye kalmaz.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - İnşallah olmayacak.

AYHAN BARUT (Adana) - İnşallah olmaz, o başka bir şey.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Malatya'da da ağaçlarımız yemyeşil oldu. Yani bunların her birini takip ediyoruz. Dolayısıyla, bu ağaçlar eksi 30-35'e dayanıyorlar.

ALİ KIRATLI (Mersin) - Yani ağaçlar tekrar yavaş yavaş...

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Evet, o hastalık ayrı. Evet, onu kastediyorum.

ALİ KIRATLI (Mersin) - Cümle, kelime önemli.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - "Yeşillenme"den kastım o değildi, onu düzeltiyim ben efendim.

AYHAN BARUT (Adana) - Hastalığı...

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Yok, "yeşillenme" kastım değil, oradaki ağaçların canlanması. Sayın vekilim...

AYHAN BARUT (Adana) - Senelerdir bunun içindeyim ben.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Evet, "ağaçların canlanması" olarak düzeltiyim efendim, burada o şekilde geçmiş olsun.

ALİ KIRATLI (Mersin) - "Filizlenme" diyelim.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Evet, Gülcan Hanım, Sayın Vekilim bir önemli tespit söyledi ama onun tam tersi var bilgi olarak, bunu da arz etmemiz gerekiyor. "Çiftçi temsilcisi yok." dedi, efendim, çiftçi temsilcisi Mevlüt Bey var ve Mevlüt Bey'in imza atmadığı bugüne kadarki kararların hiçbirinde, çiftçi temsilcisi imzalamadıysa, yirmi senedir TARSİM'de o karar imzalanmaz.

Bakın, burada ben yirmi yıldır işin içerisinde beraber arkadaşlarımla olduğum için bu kadar söyleyebiliyorum çünkü...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Mevlüt Bey Bakanlıktan çıkma, berabersiniz, aynı yerdensiniz, Mevlüt Bey Bakanlıktan gelme.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Takdir sizin.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - İyi de Oda Başkanı...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - O da Bakanlıktan gelme. Emekli olan kurumlara geçiyor.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Şimdi, bu önemli özellik içerisinde bunu da arz etmek istiyorum.

Eksper raporlarıyla alakalı da söyledik.

"Şirketlerin çıkarı kollanıyor." şeklinde bir ifade oldu.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Oda başkanlarıyla ilgili...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Nasıl? Şemsi Bayraktar yirmi beş yıldan beri çörelendi oraya. Yirmi beş yıldan beri Şemsi Bayraktar çörelendi oraya.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Türkiye genelinde...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Siyasete girme.

(AK PARTİ ve CHP milletvekilleri arasında karşılıklı laf atmalar)

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Sayın Başkanım, "Şirketlerin çıkarı kollanıyor." şeklinde bir ifade oldu, bunu da bir düzeltmek gerekiyor. Hiçbir şirketin çıkarı yok. Yani kâr marjı olarak özellikle şirketin kârı diye bir özellik yok. Para havuzun ve paranın hareket etmesiyle alakalı, tüm kararlar da havuz kararıyla veriliyor; bunu da önemli özellik olarak söyleyeyim.

Hasar tespitleri şeffaf. Hasar tespitlerinin yapıldığının akşamında cep telefonuna hasar tespitiyle alakalı on ikiyi geçer geçmez, tespit sonucunu atıyoruz ki itiraz etme hakkı da olsun, şeffaf olarak raporun ne olduğuyla alakalı da değerlendirme olsun şeklinde; bunu da arz etmiş olalım.

Ama tabii ki sayın vekillerimin diğer söylediklerinde... Zorunlu tarım sigortasıyla alakalı sayın vekilimiz bahsetti. Bu zorunlu tarım sigortasıyla alakalı yani bir işi zorunlu kılmak ne kadar Türk insanına uygun gelir, o tartışmalı bir konu olabilir çünkü DASK'ta ve diğer motorlu taşıtlarda söylediğimiz sorunların çıkabileceğini, sisteme kayıtlılıktan vazgeçilebileceğini veya da biz reasürans yapıyoruz, reasüranslara bu paranın gitmesi şeklinde algılanabileceğini önemli özellik olarak söylemek isterim ama şu an konuşulan konuların 20 Mayıs'ta Avrupa Birliğinin Tarım Komiseri tarafından da yani toplantı yapılmak suretiyle onlarda da aynı sorunların, tarım sigortası ve tarımın sürdürülebilirliğiyle alakalı raporun hazırlandığını... Bu raporun adresi de belli, o raporu da sizlere takdim edebiliriz. O raporda da işin tarım sigortası mantığı içerisinde yapılması gerektiğini, Avrupa'da ortalamanın yüzde 20 ile 30 arasında olduğunu yani bu değerlendirmelerin önemli özellik olarak rapora bakıldığı zaman görülebileceğini de arz etmek istiyorum.

TARSİM'e güven konusunda elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz ve bu tabii ki elimizden gelen özellik içerisinde sigortacı ödeme yaparken belli olur, "Ben ödeme alamadım." şeklinden daha çok "Ben daha fazla ödeme nasıl alırım?" şeklinde sorularla karşılaşılıyor çiftçinin içinde birisi olarak. Ama burada yapılabilecek uygulamalarda yapabileceğimiz işlerle alakalı da bir detay çalışma da söyledik, bunları belirtmek istiyorum. Onun haricindeki konularla alakalı da sorularınıza cevap vermeye çalışıyorum.

Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Sayın Genel Müdürüm...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Benim bir soru vardı, Başkanım, bir sorabilir miyim?

Bekir Bey, şu ana kadar ne kadar hasar tespiti, kaç tane parselde yaptınız veya kaç çiftçi... Onu sormuştum ama ona cevap alamadım.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Hemen söyleyeyim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Yani ne kadar yaptınız o tarihten buraya kadar ve kaç çiftçinin poliçesine cevap verildi?

Teşekkür ederim.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - 50 bin üreticimiz don poliçesinde kayıtlıydı.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Sunumda var zaten.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - 170 bine yakın bir hasar ihbarımız oldu sayın vekilim ve bunların tamamına yakını tamamlanmıştır TARSİM boyutunda.

AYHAN BARUT (Adana) - Bekir Bey...

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Sayın Vekilim, sunuma bakarsanız 183 bin poliçe var, 113 bin de hasarlı poliçe var. Bunun da işletme üretici sayısı 89 bin, alan olarak da 1,5 milyon dekar alan yani bu özellik içerisinde sunumdaki tabloda özellik itibarıyla bunları verdiğimiz arz etmek isterim.

AYHAN BARUT (Adana) - Bekir Bey...

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Buyurun efendim.

AYHAN BARUT (Adana) - Şimdi, biraz önce yani sorumuza cevap verirken TARSİM eksperleriyle ilgili "Hepsi ziraat mühendisi." dediniz, "Birinin komutasında değil." dediniz. Ben de biliyorum ziraat mühendisi olduğunu, "Birinin komutasında da..." demedim, böyle bir şey demedim. Üstelik de yıllardır belki... O güney bölgelerdeki bir müdürünüz vardı, İrfan Alkaş, tanıyorsunuz değil mi?

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Evet, evet.

AYHAN BARUT (Adana) - Sorun İrfan Bey'e, İrfan Bey'i bu konuda çok dinlerdim, çok da hizmeti oldu size. Ben meslektaşlarımın orada çalışmasından, hem bin tane bitkisel hem bin tane de hayvansal bölümde çalışmasından onur, gurur duyarım. Ancak siz de takdir edersiniz ki yüz tane doktora gidiyorsunuz, her bir doktor da ayrı ayrı teşhis koyuyor.

O ziraat mühendisleri kimsenin emrinde değil ama sizin hazırlamış olduğunuz genelgelerin arasında sıkıştığını ve sizin de yani bilfiil de bu alanda uygularken talimatlandırıldıklarını söyledim. Yani bunu söylüyorum "Biraz kılı kırk yarıyorsunuz." dedim, yani "Çiftçi lehine olmalı, bu biraz daha gevşemeli." dedim, benim söylediğim buydu. Yoksa "Birinden talimat alıyor." noktasını asla söylemedim. Belki de TARSİM'in sigortalarının, arkadaşlar söyledi işte, DASK'ta da, şunda da bunda da, biraz millete, insanlara soğuk gelmesinin bir sebebi Ziraat Bankasından çiftçi kredi kullanıyor, kredi kullanırken beraber kredi kullandırım ücreti kesiyor, hayat sigortası kesiyor, TARSİM kesiyor, kesiyor ha, kesiyor, belki de bundan soğuk geliyordur. Adam 100 bin lira kredi kullanacak, ıvır zıvır masraflarıyla eline 80 bin lira para geçiyor. Bunu temsilî olarak söylüyorum. Belki de yöntemi değiştirmelisiniz, prim tutarlarını biraz daha düşümelisiniz. Yani biraz önce dekar başına ürünlerde söylediniz, işte 5 bin liralık üründe 100 lira, 200 lira, 300 lira...

Şimdi, sadece sigorta mı, adamın ilacı var, tohumu var, gübresi var, ıvırı var zıvırı var yani bir sürü gerekçesi var. Bir de TARSİM raporları hazırlanırken -Başkan da söyledi, biz de söylüyoruz, siz de biliyorsunuz- tam çiçeklenme olmadığı için teminat kapsamına alınmıyor hikâyesi bu işin biraz püf noktası. Yani bizim isteğimizle...

Ben başlarken dedim ki, bak, buraya kalın harflerle yazdım "TARSİM'i çok önemsiyoruz, işleyişi düzgün olursa muazzam katkı sunar." dedim. Biz TARSİM'e karşı değiliz. Biz TARSİM'den -daha iyi işlevsel hâle gelsin- daha çok çiftçi faydalansın, bunun peşindeyiz. Burada sizi suçlamıyoruz ya da şey... "İyi ki sizi gördük burada." dedim. Bir TARSİM yetkilisinin ilk defa görüyorum ben yani böyle karşı karşıya geliyorum; bunları anlattım.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Kongrelerde görüyordunuz efendim.

AYHAN BARUT (Adana) - Bilmiyorum, belki öyledir, kongrelerde...

TARSİM'in işleyişinin -nasıl diyeyim- yani böyle monoton sistemden kurtulup tamamıyla çiftçinin lehine düzenlenmesi lazım, amacımız çiftçi ya! "Özel firmalar gibi değil TARSİM." diyorum. Deminki söylediğinizi ben söylemedim. Yani "Özel firmaların kâr marjını düzeltiyorsunuz." kısmı bende değil ama ben diyorum ki madem TARSİM'le özel sigortalar... Devlet de çiftçisini desteklemek zorundadır çiftçinin desteklenmesi lazım, bunu diyorum. "TARSİM'i hep birlikte yeniden güncelleyelim." diyorum. Ben de isterim bütün ürünlerin...

Bak, benim 200 dekar mandarin, portakal, limon... Sıfır kilo var, sıfır kilo, yandı, gitti ürün üstünde, sıfır kilo. Ben ister miyim? 200 dekarın bana... 40 ağaçtan, 8 bin ağaç var, 100 kilo, 150 kilo verse 800 ton eder, 25 liradan satsan, 20 milyon eder Sevgili Müdürüm. Ben bunun hem pratiğinde hem teorisinde bulunmuş bir insanım.

Şimdi 20 milyon yani gelir anlamında değil, tabii ki masrafı var, bu yok, şimdi uçtu. Şimdi, orada sigortadan mı şey mi duracağım? Ama senin eksperlerin gerçekten o 20 milyonu... 20 milyon çıkarmıyor, kardeşim, öyle bir şey yok, 10 milyon da çıkarmıyor yani yaparken kuralların, prosedürlerin içine boğuyor. Yahu, gerçeği var. Bak, güzel söyledi, son üç senelik ürünün geliri var, ortalaması var, buna yapaım yani buna şey yapaım. Bir de TARSİM yaptırmayan adamın günahı ne? Yani, 2090 dediniz. Ben uzun yıllar Ziraat Mühendisleri Odası Başkanlığı yaptığım dönemde, TARSİM yokken 2090'a çok dem vururduk. Doğrudur, tüm mal varlıklarının yüzde 40'ının zarar görmesi... Ama şimdi yüzde 40'ının zarar görmesine gerek yok, TARSİM de yüzde 40'ı zarar görmüş gibi muamele yapıyor yani benim söylemek istediğim bu özetle. İyi niyetle söylüyoruz yani iyi olsun diyoruz daha doğrusu.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Evet, teşekkür ediyoruz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Ben yine soruma cevap alamadım, onu gördüm de şu anda siz bütün hasarlı arazilerde raporlamayı bitirdiniz mi, onu duymak istiyorum ben.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Ön ekspertizi bitirdik. Sayın Vekilim, iki türlü ekspertiz var: Bir ön ekspertiz var; don var mı, yok mu ile alakalı o parsellerin hepsine gittik ve bitirdik ama kesin... Hâlâ ürün duruyor, ürüne dolu yağıyor, ürün devam ediyor.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Sayın Vekilim, benim sunum size geldi mi?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Geldi.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Orada hem TARSİM'in hem ilçe müdürlüğünün...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Yok, var zaten, hepsi var ama dediğim gibi...

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Yok, yok, benim sunumda.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Şunu söylüyorsunuz.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Evet.

AYHAN BARUT (Adana) - Var, var, bizde var.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Takvim düzenli olarak işliyor, herhangi bir aksama yok.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - "Mayıs itibarıyla" diyor, şeyi bitmiş.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Evet, o da hem -alttaki- TARSİM hasar tespit süreci takvimi hem de üstelik...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Ben onu anladım Sevgili Başkanım, onları anladım da ben demek istediğimi iyi anlatamadım.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Yok, estağfurullah.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Bugüne kadar sizin... Bir: Atıyorum, İlhami Özcan Aygun, Ayhan Barut, Adem Bey -neyse- Nilgün Ök; bunların arazileri bitti; bu kadar işlemiden, işte, Ayhan Barut ve İlhami Özcan Aygun'un tarlalarındaki zararlar tespit edildi; yani, bunu görebiliyor muyuz elimizde? Atıyorum, 183.363 polişe -rakam vermişsiniz- hasarlı 113.492, işletme sayısı 89.700, onu ayırdım. Şimdi, bu 113 bin hasarlıdan ne kadarı net şu anda? Tablo... Ne görebiliyoruz elimizde? Kesinleşen -atıyorum işte- ikinci şeyiniz de var ya -bakacakmışsınız- o ayrı ama kesin olarak nedir? Lahanadan örnek verdim, daha önce de sordum: Lahana bitkisi bitti; adamın tekrar dikmesi gerekiyor yerine. Bunlarla ilgili elinizde done var mı, asıl onu sormaya çalışıyorum Sayın Genel Müdürüm.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Anladım Sayın Vekilim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Dediğimi anladınız herhâlde. Biz de vatandaşa "Kardeşim, netleşmiş, bu kadar polişe ödemesi de yapılmış." şeklinde diyelim.

Buyurun.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Şimdi, 1 milyar lira -tam söylediğiniz para- netleşmiş olan, ödediklerimiz. Onların da en büyüğü nektarin, Mersin'deki nektarin.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Adana.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Adana, Mersin'deki...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - O zaman şubat ayındakiler.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Evet, onlar.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Onu sordum ama geçti aradan.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Ben de yanlış anladım o zaman.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Tamam.

O zaman sizinki ödenmiş görünüyor.

AYHAN BARUT (Adana) - 20'de 1'i.

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Sayın Başkanım...

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Yani, şöyle: 21 milyar tespit ve hasar var, onu...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Yok, bakın Sayın Ök, ben anladım da size sormak istediğim şu: Bizim Komisyon kurulduktan sonraki süreçteki -Nisan ayının 8-9-10-11'i, neyse- o tarihten sonraki şeyleri sorduk, "Ne yaptık?" dedik.

AYHAN BARUT (Adana) - Ülke çapındaki zarar ziyarı...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Şimdi, bu tarafı, şubat ayındakiler ayrı bir... Erken.

NİLGÜN ÖK (Denizli) - Ama şubat değil sanki o.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Yok, şey...

TARSİM GENEL MÜDÜRÜ BEKİR ENGÜRÜLÜ - Şubat da dâhil olmak üzere bu ama nisanda da var.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Tabii. İşte, bak, onları netleştirelim ki bizim de yanlış bilgi vermememiz anlamında Başkanım. Derdimiz şu: Doğru bilgileri paylaşalım ki hep beraber sonra sıkıntı yaşamayalım.

Teşekkür ediyorum.

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI TARIM SİGORTALARI VE DOĞAL AFETLER DAİRE BAŞKANI KAMİL ÖZDEMİR - Sayın Vekilim, zaten o oluşan muallak aslında hem geçici hem kesinlerin, parsel bazında ve üretici bazında tespitlerin belli bir noktada tamamlandığını gösteriyor; o rakamı elde edebilmemiz için zaten o tespitleri yerinde görmüş olmamız gerekiyor ki o rakamlara ulaşabilelim. Yani, şunu söylemek istiyorum: Bakanlık olarak hem TARSİM uygulamalarındaki ve TARSİM'in yeniden yapılanması durumuyla ilgili hem sahadan gelen sorun, sıkıntı veya taleplerle ilgili hem de il, ilçe müdürlüklerimizin yapacağı, yapmış olduğu hasar tespit çalışmalarıyla ilgili zaten Sayın Bakanımız sürekli sahada ve sürekli raporlar alıyor. Ziraat odalarıyla da uyumlu şekilde çalışıyoruz, hasar tespitleri konusunda da bizler ziyarete gittiğimiz zaman -zaten farklı bir noktada bulunuyoruz-

kendilerinin de kendi üyelerinin de kendi başkanlarının da fikirlerini her zaman alıyoruz. İnşallah, bu don olayının, sayın milletvekilimizin dediği gibi, meyvede... 6 Şubat depremi gibi düşündüğümüz zaman bundan çıkaracağımız ve bundan TARSİM'in yeniden yapılanması ya da yeni tarım sigortaları uygulamalarının yapılmasıyla ilgili Bakanımızın da çok yakından takibi var, çok önemli talimatları var; bununla ilgili de zaten çalışmalarımıza hızla başladık. TARSİM'le ilgili konuyu Sayın Bakanımız zaten kamuoyuyla paylaşacak.

AYHAN BARUT (Adana) - Sayın Bakan "Fon olsun, TARSİM olmasın." diyor, "Fon mu, TARSİM mi?" diyor.

BAŞKAN ADEM KORKMAZ - Evet, bunları inşallah ilerleyen toplantılarımızda da gündeme getireceğiz. Dediğim gibi, bu yaz ya da eğer yetiştiremezsek sonbaharda sadece sigorta ve sürdürülebilir tarım için bir teknik çalışma ve çalıştay da planlıyoruz; o zaman tekrar yine TARSİM Genel Müdürümüz ve teknik ekiplerle bunu masaya yatıracağız.

Ben bugün için teşekkür ediyorum. İnşallah cuma günü akşam ya da cumartesi sabah Malatya'dan başlayacağımız bu programın sonunda da gelecek hafta çarşamba günü gene aynı saatte ön raporu tamamlayıp, hani, hiç olmazsa bayramdan önce bir taslak, öneriler raporunu çıkartıp, Meclis Başkanlığımıza sunup Başkanlığımız marifetiyle Bakanlığa iletilmesini sağlayacağız, sonra çalışmalarımıza kaldığımız yerden bayramdan sonra devam edeceğiz yani bu hızlı ziyaretimiz, biraz "Çok yeri görelim." şeyimiz o. Toparladığımız bu önerilerle de hızlı bir şekilde bir öneri şeyi oluşturacağız.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 18.06